

Louise Skogmo Normann

Muslimske jenter spiller bare første omgang

En kvalitativ studie i muslimske jenters møte med den kjønnede fotballen

Masteroppgave i idrettsvitenskap
Seksjon for kultur og samfunn
Norges idrettshøgskole, 2023

Sammendrag

Regjeringen mener sammen med Norges idrettsforbund at deltakelse i idrett kan bidra til integrering og mangfold i lokalsamfunnet. Likevel er i følge Seippel et al. (2011, p. 111) minoritetsjenter, herunder muslimske jenter og kvinner underrepresentert i norsk idrett. I denne oppgaven undersøker jeg muslimske jenters erfaringer og holdninger knyttet til deltakelse i norsk organisert fotball. Utgangspunktet for undersøkelsen er mine erfaringer som norsk toppfotballspiller over flere år, hvor jeg har observert en betydelig mangel på mangfold i kvinnefotballen. Formålet med studien er å frembringe kunnskap som kan gi en dypere forståelse av sammenhengen mellom kjønn, religion, kultur og fotball, samt peke på mulige faktorer som kan spille inn for deltakelse i fotball for unge muslimske jenter.

Studien ble gjennomført med syv individuelle semistrukturerte intervju med muslimske jenter mellom 13-16 år, som spiller fotball i Norge. Informantene er for tiden aktive fotballspillere, og medlemmer av ulike lag i samme fotballkrets. Analysen av datamaterialet viser at det med utgangspunkt i Braun og Clarkes (2006) seks tematiske analysefaser, blir identifisert tre sentrale temaer: Fotballtilbudet i dag, Religion og kultur og Diskriminering. Disse temaene blir diskutert i tråd med oppgavens problemstilling, og gir innsikt i flere interessante mønstre.

Mine fortolkninger, som diskuteres i lys av tidligere forskning og mitt teoretiske rammeverk, finner at informantene oppfatter fotballen som en sosial møteplass for venner, hvor mangfold og inkludering verdsettes. Det identifiseres imidlertid også barrierer for deltakelse blant disse jentene. En av barrierene er behovet for trygghet og forutsigbarhet for fremtiden, hvor skole og utdanning ofte prioriteres over fotball. Videre finner mine fortolkninger at kulturelle og tradisjonelle forskjeller mellom muslimske jenter og majoritetsbefolkningen, spiller en rolle i informantenes opplevelse av egen og andre jenter med samme bakgrunns fotballdeltakelse. Informantene gir uttrykk for usikkerhet om hvilke muligheter de har innen fotball, og en felles oppfatning er at det på bakgrunn av kvinnefotballens nåværende status, ikke virker bærekraftig å opprettholde deltakelsen når skolegang må prioriteres i større grad. Videre deler informantene sine synspunkter på hvorfor det ikke er flere muslimske jenter som deltar i norsk fotball, og anerkjenner at det er en mulighet for at barrierer for andre jenter med

samme tro kan basere seg på faktorer som blant annet religiøse normer og regler, frykt for utenforskap og rasisme, kvinnesyn og sosial kontroll.

Studien bidrar med ny kunnskap om muslimske jenter i 13-16 årsalderens erfaringer med norsk organisert lokalfotball. Undersøkelsen gir dybdekunnskap i informantenes egne perspektiver, på en annen måte en tidligere surveystudier kan vise til. Den kan videre bidra med forslag til ulike tiltak som styrke rekrutteringen blant de yngste og opprettholde deltakelsen for de eldste muslimske jentene, etter ungdomsskolealder. Her trekker studien frem Norges fotballforbund og skolen som viktige aktører.

Nøkkelord: Islam, muslimske jenter, ungdomsfotball, kultur, religion, kjønn, inkludering, interseksjonalitet, sosial kapital

Innholdsfortegnelse

Sammendrag.....	3
Forord	7
1.0 Innledning.....	8
2.0 Bakgrunn og teoretiske perspektiver.....	10
2.1 Tidligere forskning – hva vet vi i dag?.....	10
2.1.1 Norges fotballforbunds mål og visjon	13
2.1.2 Jenters muligheter i fotballen	14
2.1.3 Familiens rolle	18
2.1.4 Rollemodeller.....	22
2.1.5 Idrett og religiøsitet.....	25
2.1.6 Rasisme i idretten.....	28
2.2 Teoretiske perspektiver i verktøykassen.....	31
2.2.1 Sosial kapital.....	31
2.2.2 Interseksjonalitet.....	33
2.3 Problemstilling	35
3.0 Metode.....	37
3.1 Forskningsdesign og vitenskapelig forankring	37
3.2 Datainnsamling	38
3.2.1 Intervju.....	39
3.2.2 Styrker og svakheter med intervju som metode.....	40
3.2.3 Forskningsdagbok	41
3.3 Utvalg	41
3.4 Intervjuguide.....	43
3.5 Gjennomføring av intervju	44
3.6 Behandling av datamateriale	46
3.6.1 Transkribering	46
3.6.2 Analyse	47
3.7 Kvalitetsvurdering	49
3.7.1 Gyldighet.....	49
3.7.2 Pålitelighet	50
3.7.3 Overførbarhet.....	50
3.7.4 Etske overveielser.....	51
3.7.5 Informert samtykke	53
3.7.6 Konfidensialitet	54
3.7.7 Forskerens rolle.....	55
4.0 Presentasjon av funn: En tematisk analyse.....	57
4.1 Fotballtilbudet i dag	57
4.2 Religion og kultur	64
4.3 Diskriminering.....	73
5.0 Diskusjon	78
5.1 Fotballtilbudet i dag	79
5.1.1 Fotballen som arena for relasjonsbygging.....	79
5.1.2 Foreldres sosiale kapital	82

5.1.3 Rollemodellers påvirkning	84
5.2 <i>Religion og kultur</i>	85
5.2.1 Familiens rolle	86
5.2.2 Skole, utdanning og prioriteringer	91
5.2.3 Hva er kultur og hva er religion?	93
5.2.4 Sosial kontroll	94
5.2.5 Religion og kroppskultur	96
5.2.6 Hybrididentitet	97
5.3 <i>Diskriminering</i>	98
5.3.1 Rasisme	98
5.3.2 Kjønsdiskriminering	100
5.4 <i>Avsluttende refleksjoner</i>	104
5.4.1 Sammenfattende diskusjon av funn	104
5.4.2 Mulige tiltak	108
5.4.3 Refleksjoner, utfordringer og svakheter	110
6.4.4 Veien videre	111
Referanser	112
Vedlegg	120
<i>Vedlegg 1</i>	121
<i>Vedlegg 2</i>	125
<i>Vedlegg 3</i>	128
<i>Vedlegg 4</i>	131

Forord

I et år som har vært preget av en del skader og utfordringer, kan masteroppgaven sies både å ha vært en avkobling og et stressmoment. Å spille fotball, jobbe og skrive master samtidig har til tider vært en prøvelse, men i lengre skadeperioder har det også fungert som noe konstruktivt å bruke energi og tankekraft på. En stor takk rettes til min veileder, Fiona Dowling, som etter en litt vanskelig start har vært veldig hjelpsom og tilgjengelig når jeg har trengt det. Du har latt meg sitte timevis på kontoret ditt og hjulpet meg med gode innspill og konstruktive tilbakemeldinger. Motivasjonen du har gitt meg på slutten har vært veldig viktig for å få levert denne oppgaven. Tusen takk for det.

Videre vil jeg takke alle daglig ledere og trenere som har svart på mine forespørsler knyttet til rekruttering av et utvalg som ikke har vært det enkleste å få kontakt med. Tusen takk til de unge muslimske fotballspillerne som stilte til intervju, for at dere har gitt av deres tid, synspunkter og erfaringer.

Til slutt vil jeg takke mine foreldre, for alle måter dere har hjulpet meg med å gjøre det mulig å kombinere fotball, utdanning og jobb. Ikke bare i år, men i de mange årene det har vært situasjonen. Og en ekstra takk til mamma, som min sparringspartner, uansett hvor mye du selv har å gjøre. Jeg ønsker også å takke min samboer og hverdagshelt, Henrik, for at du tilrettelegger på hjemmebane, slik at det har vært mulig for meg å sjonglere denne hverdagen.

Oslo, juni 2023

Louise Skogmo Normann

1.0 Innledning

Idrettsbevegelsen slik vi kjenner den har fra starten av vært både mannsdominert, og etter hvert som kvinner fikk delta, kjønnssegregert (Goksøyr, 2008, p. 79).

Kvinnefotball ble eksempelvis ikke anerkjent av Norges Fotballforbund før i 1976, etter mye kamp og motstand (Goksøyr et al., 2002, p. 89). Fotball er i følge Norges Idrettsforbund (2019b) den mest populære idretten i Norge blant både jenter og gutter, samtidig som den også er tydelig kjønnet på elitenivå. Til tross for at fotball er den aktiviteten flest barn velger, er det en oppvekstarena der kjønn får legge tydelige premisser for hvem som får gjøre hva og hvem en gjør det med (Eriksen & Seland, 2019, p. 10). Tendensen er at det er økende kjønnsforskjeller i ungdomsdeltakelse i idrett, utover tenårene (Bakken, 2019, p. 8), noe som muligens ikke er overraskende, ettersom idrettens kultur, struktur og organisering fremdeles kan anses å være kjønnet i en retning som bryter med likestillingsidealer som på de fleste andre arenaer i norsk kontekst er svært gjeldende (Hovden, 2012, p. 287; Hovden & von der Lippe, 2019, p. 626). Forskning (Skogvang, 2019, p. 209) viser eksempelvis at kvinnelige fotballspillere tjener betydelig mindre enn sine mannlige kollegaer, samt at kvinner dessuten som lag har generelt dårligere rammebetingelser enn menn (Kaelberer, 2019, p. 342). En utbredt samfunnsoppfatning har ifølge studier (Hjelseth & Hovden, 2014, p. 253; Hovden & von der Lippe, 2019, p. 625) vært at kvinnefotball vurderes som annenrangs sammenlignet med herrefotball, derfor kan det være interessant å studere unge jenters erfaringer på dette feltet.

Idretten og fotballen (Norges fotballforbund, 2023) bygger på en visjon om å fungere som en inkluderende arena, men den lykkes ikke i alle tilfeller. Det ble for eksempel stor debatt da FIFA valgte å diskvalifisere det iranske kvinnelandslaget i fotball etter at de hadde brukt hijab i OL 2012 (Hamzeh, 2017, p. 12). FIFA argumenterte for at lag av spillere hvis grunnleggende obligatoriske utstyr har politiske, religiøse eller personlige slagord, uttalelser eller bilder, vil bli sanksjonert av konkurransearrangør eller FIFA. Dermed ble det argumentert for at det fantes grunnlag for at hijab også kunne sanksjoneres på fotballbanen, dersom det ble ansett som et religiøst symbol (Hamzeh, 2017, p. 14).

Gjennom mange år som fotballspiller, har jeg selv erfart å spille med jenter med muslimsk bakgrunn i barne- og ungdomsfotballen, men etter overgangen til senior- og etter hvert toppfotballen, ble jeg oppmerksom på at det ikke var noen muslimske kvinner på banen – hverken medspillere eller motspillere. Selv om jeg har spilt med og mot muslimske jenter i mine tidlige år på fotballbanen, har likevel majoriteten av mine medspillere gjennom årene hatt nokså lik bakgrunn, med relativt ressurssterke hjem og erfaring i flere ulike fritidsaktiviteter. Dette har vekket en nysgjerrighet omkring temaet og har gjort meg observant på at vi i Norge kan gå glipp av flere talenter som kunne hatt en lys fremtid innenfor fotballen.

I denne oppgaven vil jeg rette søkelyset på unge muslimske jenter som spiller fotball i dagens Norge. Min tilnærming til oppgavens tema og problemstilling har vært at det utad kan virke som at kvinnelige muslimske fotballspillere faller bort fra idretten etter barnealder. Det finnes også internasjonal forskning (Benn & Dagkas, 2013, p. 282) som underbygger mistanken min om underrepresentasjon av muslimske kvinner i idretten. Dette har videre påvirket mitt valg av tema for masteroppgaven.

Bakgrunnen for valg av problemstilling baseres på mine litteratursøk, hvor jeg finner at det eksisterer flere kvalitative studier knyttet til minoritetsjenters deltakelse i idrett generelt i Europa, men det er færre studier som rettes direkte mot muslimske jenter og deres deltakelse i norsk fotball. Fotball er, som nevnt ovenfor, landets største idrett for både gutter og jenter og det kan derfor argumenteres for at det fremdeles er behov for dypere kunnskap om unge muslimske jenters erfaringer innenfor denne idretten.

Formålet med studien er å frembringe kunnskap som kan peke på mulige faktorer som kan spille inn for unge muslimske jenters deltakelse i fotball. Jeg ønsker å få innsikt i deres opplevelser og holdninger, samt utforske eventuelle barrierer og muligheter disse jentene møter i norsk organisert fotball. Gjennom denne forskningen ønsker jeg å bidra til en bredere forståelse av muslimske jenters fotballdeltakelse ved å presentere og diskutere funn fra intervjuene. På denne måten ønsker jeg også å kunne bidra til å identifisere eventuelle tiltak som kan støtte opp om deltakelsen til og rekrutteringen av unge muslimske jenter i fotball.

2.0 Bakgrunn og teoretiske perspektiver

2.1 Tidligere forskning – hva vet vi i dag?

Med et verdensmesterskap i fotball for kvinner rett rundt hjørnet, kan dette være et passende tidspunkt å reflektere over komplekse, sensitive og kontroversielle spørsmål angående kvinnelige idrettsutøveres deltakelse. Muslimske kvinner har vært gjenstand for en voksende litteratur, opptatt av kvinnelig myndiggjøring som et middel for å oppnå global kjønnsrettferdighet (Toffoletti & Palmer, 2017, p. 152). Disse studiene har i stor grad basert seg på blant annet sosial kapital, religion og kultur, kvinners posisjon i idretten og rasisme. I dette kapitlet vil jeg se nærmere på hva et utvalg fagfelle-vurdert litteratur sier om muslimske kvinner og jenters deltakelse i organisert idrett, og spesielt fotball.

Mitt forskningsprosjekt tar sikte på å se på hva det er som gjør at muslimske kvinner underrepresenteres i idrett, da først og fremst fotball. Ettersom muslimske jenter utgjør en del av minoritetsjenter i Norge, finner jeg har jeg valgt å inkludere forskning som ikke utelukkende omhandler muslimske jenter, der det kan være hensiktsmessig. I gruppen av jenter med minoritetsbakgrunn finnes det et stort mangfold. Likevel er det vesentlige fellestrekk som skiller minoritetsjenter fra sine jevnaldrende med norskfødte foreldre. Det kan antas at å vokse opp i Norge med innvandrerforeldre, kan gi grunnlag for noen særskilte oppvekstbetingelser (Kulturdepartementet, 2014, p. 6). Familien befinner seg i en integreringssituasjon, hvor de på ulike måter må forholde seg til et nytt språk, ny kultur og nye praksisformer. Videre rapporteres det om at en større andel av innvandrerbefolkningen har jobber med lavere lønn og dårlige arbeidsbetingelser, i tillegg til at noen innvandrere kan oppleve at stigma knyttes til språket, væremåten eller utseende deres. Det er dog viktig å påpeke at det selvsagt ikke ligger noen nødvendighet i at disse forholdene skal ha noen betydning for hvordan minoritetsjenter lever sine liv (Kulturdepartementet, 2014, p. 6).

Forskning (Strandbu & Bakken, 2007) viser at forskjellene i idrettsdeltakelse mellom majoritets- og minoritetsungdom er tydelige. I denne studien regnes minoritetsungdom som jenter eller gutter med to foreldre som er født i et annet land enn Norge. Flere studier (Bakken, 2019; Eriksen & Seland, 2019; Seippel et al., 2011; Seland et al., 2019;

Strandbu & Bakken, 2007; Strandbu, Bakken, et al., 2017; Strandbu, Gulløy, et al., 2017) viser til at minoritetsjenter sjeldnere deltar i et idrettslag enn gutter med minoritetsbakgrunn og majoritetsungdom av begge kjønn. Studiene viser også at forskjellen mellom jenter og gutter med minoritetsbakgrunn er mye større enn mellom kjønnene i majoritetsbefolkningen. Et interessant funn er videre at til tross for at mange kommer minoritetsgutter kan komme fra familier med relativt lav sosioøkonomisk status, deltar de like ofte i organisert fotball som majoritetsguttene (Seippel et al., 2011; Strandbu & Bakken, 2007; Strandbu, Bakken, et al., 2017). Grad av underrepresentasjon av jenter med minoritetsbakgrunn i ulike idrettslag varierer imidlertid noe fra undersøkelse til undersøkelse. Resultatene Strandbu og Bakken (2007, p. 67) viser til, finner at bare 16 prosent av jentene med minoritetsbakgrunn deltok i et idrettslag i 2006, sammenlignet med hele 42 prosent av jentene fra majoritetsungdommen i Oslo. Strandbu, Bakken, et al. (2017, p. 613) viser i sin studie basert på data fra Andersen og Bakken (2015), hvor 29,4 prosent av respondentene oppga at de deltok i organisert idrett ukentlig, at minoritetsjentene (12 prosent) deltok i betydelig mindre grad enn majoritetsjentene (24 prosent). I Seippel et al. (2011, p. 111) sin undersøkelse, som er representativ for hele landet i aldersspennet 13-18 år, oppga 42 prosent av majoritetsjentene at de har deltatt på trening i regi av et idrettslag siste uke, mot bare 23 prosent av jentene med minoritetsbakgrunn. Det kommer også frem at det er en høyere andel av minoritetsjentene som slutter før ungdomsidretten, øvrige barn og unge (Bakken, 2019, p. 40).

Det finnes relativt få studier på idrettslag og tiltak som lykkes med å rekruttere minoritetsjenter. Med unntak av Carlsson og Haalands (2006) studie, er det samtidig lite forskning som sier noe om foreldres rolle og deres tanker om norsk idrett. Analyser i rapporten til Strandbu og Bakken (2007, p. 101) viser at det er en tendens til at det med økende organiseringsgrad rundt treningsaktivitetene, følger økt utdanningsnivå hos foreldre, hos både majoritetsungdom og minoritetsjenter. Den eneste gruppen som er unntatt denne sammenhengen er minoritetsguttene, hvor det ikke fantes noen statistisk signifikant sammenheng. Dette betyr at foreldres utdanningsnivå kan spille en viktig rolle for minoritetsjentenes treningsprofil, men ikke like mye for minoritetsguttene.

Walseth (2011, p. 361) understreker at dersom det ses bort fra ressurser i hjemmet, i form av utdanning og økonomi, som forklaring på minoritetsjenters lave deltakelse i idretten, er forskjellen mellom minoritetsgutter og -jenters deltakelse fremdeles tilstede. Hun forklarer videre at noe av denne forskjellen kan skyldes at guttene generelt kan se ut til å ha ambisjoner med sin idrettsdeltakelse som er mer i tråd med idrettens logikk. Det vil si at guttene generelt anses å ha en sterkere motivasjon for å jobbe hardt for å bli best mulig og å sette seg mål i idretten. Denne logikken ekskluderer ikke nødvendigvis jenter, med det antydes at det kan være mindre synlig eller mindre satt søkelys på blant minoritetsjenter. Forskning (Bjørnson et al., 1996; Sisjord, 1993) viser at ungdom velger bort idrett i regi av idrettslag blant annet fordi det oppleves for seriøst, ferdigheter vektlegges høyt og det er kultur for å *satse*. Dette kan være faktorer som påvirker muslimske jenters underrepresentasjon i fotball, på samme måte som minoritetsjenter. Ikke bare fordi det oppleves et *press* om å satse, men kanskje også fordi gevinsten for å satse som kvinne er noe helt annet enn for menn. Dette skal jeg komme tilbake til senere i kapittelet.

Forklaring på minoritetsjenters underrepresentasjon i idrett er gjenstand for stor diskusjon. Strandbu (2006a, p. 20) finner det hensiktsmessig å skille mellom fire ulike måter å forklare det på. Først trekkes *religionsforklaringen* frem, som i dette tilfellet vil handle om Islam. Dette er muligens den forklaringen som oftest trekkes frem i det offentlige ordskiftet. Den vektlegger det faktum at minoritetsungdom, og i denne settingen minoritetsjenter, oftere er religiøse enn majoritetsungdom og at religion kan virke begrensende når det kommer til fysisk aktivitet. Denne begrensningen antas å særlig påvirke jentene, og kan være en begrunnelse for hvorfor denne gruppen har tydelig lavere deltakelse i idretten. *Kulturforklaringen* tar opp hvilken posisjon idretten har i landene minoritetsjentene eller deres foreldre kommer fra. Her stilles det spørsmål om hvilken posisjon barne- og ungdomsidrett har og hvilke forventninger som stilles til foreldre med tanke på tilrettelegging for barnas idrettsdeltakelse. I tillegg handler det om hvilke betraktninger minoritetsgrupper gjør seg med tanke på døtrenes fritidsaktiviteter og prioriteringer. Videre beskriver Strandbu *ressursforklaringen* som viktigheten av minoritetsjentenes sosiale bakgrunn, i tillegg til økonomiske og kulturelle ressurser. Til slutt legger *diskrimineringsforklaringen* vekt på at minoritetsungdom ikke blir inkludert på samme måte som majoritetsungdommen. Dette kan føre til at

minoritetsjenter enten holdes unna, eller velger å holde seg unna idretten selv (Strandbu, 2006a, pp. 20-22).

Videre i dette kapitlet skal jeg presentere hva tidligere forskning sier om minoritets- og muslimske jenters deltakelse i idrett. Jeg vil først vise kort til Norges fotballforbunds mål og visjon er, før jeg skal gjengi hva tidligere litteratur har frembragt av kunnskap når det kommer til jenter generelt sine muligheter i idretten, familiens rolle i muslimske jenters idrettsdeltakelse, hva rollemodeller kan ha å si for barn og ungdoms deltakelse i idrett og fotball, hvilken påvirkning religion kan ha for muslimske jenters deltakelse i fotball og til slutt hvordan rasismens påvirkning i fotballen. I tillegg skal jeg presentere noen teoretiske perspektiver jeg vil benytte meg av i min forskning, før jeg til slutt skal introdusere forskningsprosjektets problemstilling. Det er ikke all litteratur som nevner spesifikke idretter eller religioner, men snarere omtaler idrett og religion generelt. Ettersom jeg i denne studien skal se nærmere på muslimske jenters erfaringer i fotballen, anser jeg det som vesentlig å understreke at jeg forsøksvis vil se litteraturen i sammenheng med fotball som idrett og islam som religion.

2.1.1 Norges fotballforbunds mål og visjon

En faktor som spiller inn for alle barns deltakelse i fotball er blant annet organiseringen av fotballen som idrett, både lokalt og nasjonalt. På Norges fotballforbunds (NFF) nettsider finnes det egne begreper og retningslinjer for fotballaktivitet som gjelder barn og ungdom i alderen 13-17 år (Norges fotballforbund, 2022a). Disse retningslinjene skal fungere som en veiledning for sportslig ledelse i klubbene, i utarbeidelsen av en sportsplan. Barne- og ungdomsfotballen i Norge har som mål å gi så mange som mulig et godt fotballtilbud med gode fotballopplevelser. Dette skal NFF oppnå ved å gi spillerne sine trygge, sosiale rammer, et differensiert treningstilbud, gode mestringsopplevelser og et jevnbyrdig kamptilbud.

Videre er Norges fotballforbunds (2022a) visjon «Fotball for alle – Glede, drømmer og fellesskap» styrende for disse nevnte retningslinjene og anbefalingene. Retningslinjene er nasjonale, slik at hver klubb beskriver egne rammer og retningslinjer, innenfor disse. Det vil med andre ord si at hvordan hver klubb har valgt å organisere sine tilbud på det

lokale plan, vil kunne variere mye. Selv om retningslinjene er styrende på nasjonalt nivå, og klubbene beskriver egne rammer ut fra dette, er NFFs visjon i henhold til deres egen nettside (Norges fotballforbund, 2023), forpliktende i form av at organisasjonen skal legge forholdene til rette for at de som vil skal få delta i fotballen. Fotballen skal ifølge forbundet selv (2023) gjenspeile befolkningen i Norge, som innebærer særskilt fokus på nyankomne flyktninger og nylig bosatte mennesker i landet.

2.1.2 Jenters muligheter i fotballen

I Goksøyr et al. (2002) får vi innsikt i hvordan kvinnerollen, fotballen og samfunnet har endret seg siden fotballen kom til Norge. Fotball ble raskt en del av mannens verden, der kvinnenens rolle var å vaske trøyer, oppmuntre og heie. Som tilskuersport kunne fotballen presentere og framvise det mannlige til offentligheten. Holdningen var at «fotballen er og blir en mandig sport, den dag den ikke er det har den tapt sin gloria» (Goksøyr et al., 2002, p. 79). Det ble etter hvert akseptert at kvinner spilte fotball, så lenge det var et *useriøst show* og ble sett på som *fotballspillere* i anførselstegn. Det var ikke før på 1970-tallet at det begynte å arrangeres norgesmesterskap for kvinner og verdensmesterskap i Italia. Dette var imidlertid uoffisielle turneringer. Fra 1970-tallet til årtusenskiftet vokste fotballen blant kvinner fra en håndfull entusiaster til tusenvis av spillere i omtrent alle aldre. Norge vant flere medaljer i EM og VM, før de i 2000 vant OL i Sydney. Norges kvinnelandslag har store meritter å vise til, men kvinnelige fotballspillere preges fortsatt av store kjønnsforskjeller i idretten (Goksøyr et al., 2002, pp. 77-99).

En betydelig faktor som kan påvirke fotballdeltakelse blant ungdom, som jeg tidligere har berørt, er idrettens kjønnete karakter. Som mange andre land, har idrett i Norge tradisjonelt vært en aktivitet for menn (Goksøyr et al., 2002, p. 12). Siden midten av 1980-tallet har kjønnsforskjeller når det gjelder medlemsantall i idrettsorganisasjoner vært relativt stabile (Strandbu, Bakken, et al., 2017, p. 6). I løpet av denne perioden har imidlertid flere jenter tatt del i idrett som tidligere har vært mannsdominerte (Fasting, 2003, p. 18). En mulig forklaring på hvorfor kvinner i mye større grad er representert i dagens idrett, kan være likestillingstradisjonen i Norge og de andre nordiske landene.

En annen forklaring kan ifølge Fasting (2003, p. 16) være den politiske utviklingen som tar sikte på å legge til rette for kvinners idrettsdeltakelse.

Fotballen er som nevnt den største idretten for både menn og kvinner i Norge, i følge nøkkeltallsrapporten til Norges idrettsforbund (2019a). På kvinnesiden virker det den dag i dag å likevel være en uoverensstemmelse mellom idrettens popularitet og grad av anerkjennelse det er mulig å oppnå som utøver. I 2019 ble det rapportert at åtte av ti toppseriespillere tjener under 100 000 kroner i året (Magnussen, 2019). Disse tallene viser at lønnsforskjellene mellom kjønnene er markante, i kvinners disfavør. Kvinner har videre fått betydelig mindre mediedekning enn herrene – der alle kampene i hver serierunde i mange år har blitt sendt på TV, var det så sent som sesongen 2022 at Toppserien for kvinner kunne skilte med én utvalgt TV-sendt kamp fra hver serierunde. Resten av kampene har tidligere kunnet strømmes på Direktesport sine nettsider, med signifikant dårligere kvalitet på produksjonskvalitet. Fra sesongstart 2023 har TV2 og NRK valgt å satse på både kvinne- og herrefotball i sin mediedekning, og har dermed kjøpt rettighetene til Toppserien og Eliteserien frem til 2028 (Christiansen & Hagen, 2020). Til tross for at det fremdeles er mange forskjeller på kjønnene innad i idretten, kan det faktisk at fotball er Norges mest populære idrett blant jenter og gutter være en indikasjon på at tradisjonelle tanker om idrett som maskulin aktivitet fremstår som mindre tydelig for dagens norske ungdom.

Media og oppmerksomhet utover TV-dekning av kamper er også faktorer som kan forklare hvorfor mulighetene for en kvinnelig og mannlig fotballspiller er ulike i dagens samfunn. I Norge har Hjelseth og Hovden (2014) studert diskusjonen av kvinnefotball i norske onlineforum. Funnene viser at deltakerne i forumene opplever kvinnefotball som tregt og kjedelig, noe som argumenterer for at det er lite publikumsvennlig (Hjelseth & Hovden, 2014, pp. 263-268). Publikumsinteresse er et tema som har vært aktuelt de siste årene, og det ble også et at mange fremtredende argumenter i likelønnsdebatten for kvinnelige toppspillere i Norge etter fotball-VM i 2019. Enkelte har tatt til orde for at det bare er rett og rimelig at kvinner får mindre betalt enn menn, siden kvinne- og herrefotball har ulik markedsverdi. En slik type argumentasjon forfordeler kvinnelige fotballspillere, som dermed vil påvirke de mulighetene kvinnefotballens utviklingsmuligheter i negativ retning (Skogvang, 2014, p. 176).

Nåløyet for å bli best i fotball er trangt, men for noen kan veien til toppen synes å være ekstra lang. I Persson et al. studie (2020) belyser de hvordan kvinnefotball som underordnet herrefotball innsnevrer deres eget idrettsprosjekt, det vil si hva jenter tenker at de kan oppnå i og gjennom fotballen. Det kan argumenteres for at jenter og gutter begynner ikke å spille fotball med like forutsetninger. Foreldre som lar sine døtre begynne å spille fotball, lar dem begynne med andre premisser enn deres sønner. I dagens Norge er det ikke de store forskjellene på ressursbruk for jente- og guttelag i barnefotballen, men i Oslo Economics rapport (2022) utarbeidet for Norges fotballforbund, kommer det likevel frem at 68% av deres respondenter i spørreundersøkelsen *opplever* at det er forskjeller i ressursbruk mellom kjønnene i ungdomsfotballen. I studier gjort av Persson et al. (2020, p. 240) forteller en av informantene at guttelaget på samme aldersnivå som henne tidligere fikk utdannede og lønnede trenere, i motsetning til hennes lag. Forskjeller i treningstider, tilgang til anlegg og goder som mat, klær utstyr og reiser ble også nevnt. Når det gjelder satsingen på de mest dedikerte og beste ungdommene, viser rapporten til Oslo Economics (2022, p. 30) at klubbene har mer ressurser til å drive med spillerutvikling på guttesiden, samt at de får kamptrening gjennom nasjonale klubb- og kretsserier, som ikke har eksistert på samme måte på jentesiden, frem til nylig. Fra og med 2023 kom en ny og helhetlig utviklingsmodell på plass, som skal gi jentene bedre utviklingsmuligheter med tiltak som blant annet nasjonal krets- og krets- og regionale turneringer og J14-landslag (Madsen, 2023b).

I Persson et al. (2020, p. 242) trekkes den kjønnte anerkjennelseslogikken i fotballen frem, og hvordan den fungerer som en bekreftelse på ulike muligheter for gutter og jenter: Uansett hvor gode fotballspillere jenter og kvinner blir, vil de aldri oppnå samme grad av anerkjennelse og status som gutter og menn. Den nevnte kjønnte ulikheten i fotballklubbene peker i samme retning, noe som kan gi mening all den tid herrefotball forstås å være viktigere og bedre enn kvinnefotball. I fortellingene som kommer frem i studien illustreres et kulturelt ubehag som løses ved at jenter velger å forstå det å være fotballspiller som en fritidssysse heller enn et satsingsprosjekt de ønsker å investere deres identitet, tid og krefter i (Persson et al., 2020, p. 242).

Ettersom de største toppklubbenes inntekter ifølge Forbes' (Ozanian & Teitelbaum, 2022) liste over verdens mest verdifulle fotballklubber primært kommer av salg av tv-rettigheter, sponsormidler, salg av spillere og billettinntekter, er det ikke nødvendigvis overraskende at herrer tjener mer enn kvinner. Det er videre knyttet større økonomisk gevinst til å oppnå suksess for et herrelag enn for et kvinnelag. Dermed kan ifølge Oslo Economics' utredning (2022, p. 31) den økonomiske verdien av å utvikle gutte- og herrespillere bli større enn av å utvikle jenter og kvinner. I rapporten argumenteres det videre for at utredningen at dette kan anses å være økonomisk rasjonelt, gitt de store økonomiske forskjellene, som innebærer at ressursene til utvikling går mer til gutter på toppnivå i ungdomsfotballen enn på jenter i tilsvarende situasjon. En slik tankegang kan gjøre det økonomisk vanskelig for kvinnelige fotballspillere helt opp på toppnivå å leve av fotballen, som igjen kan føre til at hovedvekten av spillere er avhengig av å studere eller jobbe i tillegg til fotballen. Studier og jobb ved siden av satsning kan fungere som en måte å få tilstrekkelige inntekter for å møte økonomiske forpliktelser. Så lenge markedsverdien til herrespillere er høyere, det vil si at den største interessen i samfunnet er for herrefotballen, vil antakelig de økonomiske forskjellene som finnes mellom kjønnene i dag vedvare (Oslo Economics, 2022, p. 31). Likevel er dette faktorer som påvirker hverandre, det kan argumenteres for at dersom det hadde blitt investert mer i kvinnefotballen, ville også interessen kunne øke. Et eksempel på et slikt tiltak er Norges fotballforbunds ordning for likelønn på kvinne- og herrelandslaget i fotball. Avtalen innebar at herrelaget ga avkall på 550 000 kroner av sine markedsinntekter og at NFF økte lønnen til kvinnene med 2,5 millioner kroner med virkning fra 2018. Fra og med 2018 betyr dette at begge landslag har tjent omkring seks millioner kroner. Tidligere fikk kvinnelandslaget litt over halvparten av den nye summen. NFFs daværende generalsekretær mente dette trolig var unikt i verdenssammenheng og at det betød en bedre sportslig hverdag for kvinnelandslaget (Jorem, 2017). At klubber som Rosenborg og Brann har fulgt eksempler satt av internasjonale storklubber ved å starte kvinnelag, sender ytterligere signaler på at kvinnefotballen er på vei opp og frem.

Oppsummert er det faktorer som gjør at mulighetene for jenter og kvinner i fotballen er noe begrenset. Fra ungdomsalder og oppover kan jenter oppleve å bli nedprioritert til fordel for sine mannlige kollegaer, som får mer ressurser i sin fotballsatsing. Hvilke mål jenter og gutter våger å sette seg i fotballen avhenger også av hva som er realistisk.

Dersom målet er å bli en kvinnelig fotballspiller på toppnivå i Norge, er sjansen for at du må studere eller jobbe opp mot fulltid på siden av det å være fotballspiller, stor. Det kan derfor argumenteres for at den indre motivasjonen hos kvinnelige fotballspillere må være høy for å satse fotball lengre enn ungdomsårene. Muslimske jenter, som allerede faller inn i en kategori som er underrepresentert i idretten, kan oppleve det som vanskelig å skulle forsvare et valg om å satse på fotball til for eksempel familien sin, og med de utfordringene som kan finnes kulturelt og religiøst.

2.1.3 Familiens rolle

Til tross for at det finnes mye forskning om familiens positive innflytelse på unge menneskers deltakelse i fysisk aktivitet på generelt grunnlag, er det færre som har sett på familiens rolle i utforskningen av ulike måter muslimske kvinner deltar i og gir mening med fysisk aktivitet. Den nåværende sosiologiske forskningen som finnes, har i mindre grad tatt for seg måten familien interagerer med unge muslimske jenters deltakelse i og forståelse av fysisk aktivitet (Knez et al., 2012, p. 111). Eksempler på avvik fra dette er imidlertid forskningsarbeid utført av Walseth (2006) og Kay (2006). Walseth (2006, p. 87) trekker frem måten tidligere litteratur har rettet søkelyset på innvandrereforeldres rolle, da ikke nødvendigvis muslimske, og deres rolle som *begrensende agenter* for deltakelse. Innenfor sin egen forskning utvider Walseth denne forestillingen med at til tross for at foreldre til noen av de unge muslimske kvinnene i hennes studie definitivt begrenset deres døtres deltakelse i idrett, var sannsynligheten like stor for at muslimske foreldre kunne være støttende. Sjansen kan også være like stor for at andre medlemmer av samme etniske gruppe begrenser innvandrerdøtres deltakelse i idrett. I noen tilfeller kan dette være gutter som utøver sanksjoner og agerer som voktere av de etniske grensene, mens det i andre tilfeller kan være naboer som sprer sladder. Eksempler på sanksjoner innvandrerejenter kan møte inkludere alt fra å være gjenstand for sladder, bli beskrevet som «for norske», til ren trakassering (Walseth, 2006, p. 87).

Kay (2006) har identifisert de ulike måtene unge britiske, muslimske kvinner forhandler om sammenstillingen av deres familieidentitet med de vestlige opplevelsene de på daglig basis møter, med søkelyset spesielt rettet mot sport. I studien kommer det frem at hvordan de unge kvinnene levde livet sitt som medlemmer av deres foreldres

husholdning, illustrerte hvor fremtredende «familie» er i deres daglige liv. Omfanget av hva de regner som familie er også annerledes, noe som betyr at for de unge kvinnene er det et stort antall mennesker med interesse for deres oppførsel. Hvor også følelsen av å være overvåket av personer i sitt nære nettverk er et faktum for noen av disse unge kvinnene, der kulturelle normer for hvordan kvinner skal oppføre seg, er et spesielt fokus (Kay, 2006, pp. 364-365).

I tillegg til at det har blitt satt søkelys på barrierer i minoritetsbefolkningen hvor idrettsdeltakelse kan støte an mot viktige tradisjoner og religiøse påbud som vanskelig lar seg kombinere med deltakelse i idrett i Norge, argumenterer Carlsson og Haaland (2006, p. 18) for at dedikasjon kan være en utfordring for muslimske jenter og idrett, i dette tilfellet fotball. Organisert fotball er tidkrevende og kan for muslimske jenter komme i konflikt med forpliktelser med familien, både med tanke på hverdagslige gjøremål i hjemmet og sosialt samvær med foreldre og søsken. Slike teorier retter imidlertid et søkelys på de muslimske jentene som kan tolkes som at foreldre og familie påvirker sine døtre når det kommer til disse forpliktelsene. Carlsson og Haaland (2006, p. 18) argumenterer for at det er god grunn til å anta at foreldres idrettsinteresse og vilje til oppfølging av barna, påvirker barnas motivasjon til å begynne og fortsette med idrett over tid. Foreldres innstilling vil altså kunne ha mye å si for muslimske jenters deltakelse i fotballen, men ikke bare som motivator. De spiller også en viktig rolle som *produsenter*. Barn og unge med minoritetsbakgrunn, herunder også muslimske jenters idrettsdeltakelse avhenger ikke bare av at de forserer noen av barrierene som vanskeliggjør deres idrettsdeltakelse. Deltakelsen avhenger ifølge Carlsson og Haaland (2006, p. 18) først og fremst av at det *produseres* idrett, og en slik produksjon forutsetter deltakelse fra deres foreldre. Denne produksjonen Carlsson og Haaland refererer til, kan tolkes å være i tråd med Bourdieus (1986, p. 18) habitus, som refererer til dypt internaliserte vaner, holdninger, smaker og kunnskap som er tilegnet gjennom sosialiseringprosessen i en bestemt sosial gruppe eller kulturell kontekst. Slik idretten for barn og ungdom er organisert i dag, fordrer det at foreldre deltar for at det skal fungere (Archetti, 2003, p. 11). Et etablert idrettslag kan tilby organisatorisk og materiell infrastruktur som gjør det mulig å etablere nye lag og aktiviteter, men uten foreldre vil ikke aktivitetene etableres for barna eller produseres over tid. Med andre ord kan en av de viktigste barrierene mot muslimske jenters idrettsdeltakelse være at

idrettsaktivitet som vi kjenner det i dag, ikke blir produsert (Carlsson & Haaland, 2006, p. 18).

Det avgjørende for de yngre barnas muligheter til å delta i idrett er ifølge Kulturdepartementets rapport (2014, p. 13) i hvilken grad deres foreldre forstår hva deltakelse i idretten i Norge innebærer. Kunnskap og holdninger om idrett vil i stor grad være farget av hvordan idrett i deres tidligere hjemland ble drevet. I motsetning til de fleste land utenfor Skandinavia og Europa, der idretten er drevet gjennom utdanningsinstitusjonene, er norsk idrett tuftet på frivillighet. Foreldrenes rolle er ikke bare å møte opp til kamper og konkurranser for å heie, slik det ofte kan være utenfor Europa. Foreldre er tvert imot drivkraften når det kommer til det aktivitetsrettede og organisatoriske arbeidet i deres sønner og døtres idrettsdeltakelse. Videre i rapporten argumenteres det for at det noen steder kan være uvanlig at jenter og kvinner driver med idrett, noe som kan gjøre at foreldre opplever det som fremmed og lite komfortabelt å sende døtrene sine til for eksempel fotball, som betraktes som lite feminint. Resultatet blir dermed at guttene får delta, men jentene holdes igjen. Idrettslag gir uttrykk for at det stadig blir vanskeligere å få med foreldre til dugnad og stadig flere kjøper seg fri. Fraværet av foreldre oppleves enda sterkere i idrettslag med høy minoritetsandel. Dette kan skyldes manglende kjennskap til norsk dugnadskultur, i tillegg til at en del innvandrere mangler sertifikat eller bil, og har jobber som innebærer kvelds- og helgearbeid. Svake norskferdigheter vil også kunne begrense innvandrerforeldres deltakelse, da mye av informasjonen som sendes ut fra idrettslagene ikke blir lest og forstått (Kulturdepartementet, 2014, pp. 13-14).

At foreldre med innvandrerbakgrunn deltar mindre i det Carlsson og Haaland (2006, p. 18) omtaler som *produksjonen av idrett* for sine barn, i form av at de ikke deltar like mye som majoritetsforeldrene i frivillighetsarbeidet i deres barns idrettslag, kan som nevnt spille en rolle i muslimske jenters fotballdeltakelse. Samtidig er det ifølge Carlsson og Haaland (2006, p. 18) viktig å påpeke at finnes flere forståelige barrierer for at foreldrene skal kunne delta i deres døtres idrettslag. Sett bort fra nevnte forklaringer som foreldres språkkunnskaper, mangel på bil og sertifikat, at mange foreldre med minoritetsbakgrunn jobber i pleie-, omsorgs- og servicesektoren og at skolen er viktigste organisator for idrett i mange andre land, forklarer Carlsson og Haaland at det

kan finnes flere faktorer som påvirker foreldres deltakelse. Noen mødre med muslimsk bakgrunn vil eller kan eksempelvis ikke delta på arenaer hvor de møter menn, deltakelse som lagleder eller trener krever ikke bare godt norsk språk, men i tillegg god treningskunnskap, som flere med minoritetsbakgrunn ikke har. I tillegg er det vanligere for minoritetsforeldre å ha mange barn, som fører til at de i større grad kan være bundet til hjemmet for barnepass (Carlsson & Haaland, 2006, pp. 18-19).

Til slutt har foreldrenes økonomi noe å si for hvilken grad de involverer seg i barns idrettsdeltakelse. Kontingenter og treningsavgifter kan være for kostbare til at foreldrene prioriterer å bruke penger på det, eller det kan være tilfeller der foreldre er nødt til å arbeide i treningstidene for å kunne dekke kostnadene knyttet til deres barns fotballdeltakelse (Carlsson & Haaland, 2006, pp. 18-19). Et premiss for å kunne delta i fotballen, er at medlemskontingent og treningsavgift betales. Hverken i idretten generelt eller i fotballen spesielt, er økonomisk eksklusjon noen ny utfordring. I 2017 gjennomførte NFF en undersøkelse for å kartlegge kostnader knyttet til deltakelse i barne- og ungdomsfotballen. I undersøkelsen presiseres det at ulike varianter av ekstratilbud som treningsopplegg, akademier og sommerskoler ikke er inkludert i undersøkelsen, samt utgifter til personlig utstyr. Undersøkelsens hovedfunn omhandler grunntilbudet i barne- og ungdomsfotballen, som består av medlemskontingent, treningsavgift og egenbetaling for turneringsdeltagelse. Resultatet gir ifølge NFF et inntrykk av at fotball fremdeles er en rimelig aktivitet for barn og unge i dag, men at kostnadene øker (Norges fotballforbund, 2017, pp. 2-3). Dette er imidlertid Norges fotballforbunds egne tall, og ved et raskt blick innom tre ulike klubber i Oslo, kommer det frem at den årlige treningsavgiften for jenter i alderen 13-16 år ikke kommer under 2470 kr i noen av disse klubbene (Frigg Oslo, 2022; Hasle-Løren, 2021; KFUM, 2022). I tillegg skal blant annet medlemskontingent, egenbetaling for turneringsdeltagelse og personlig utstyr finansieres. Videre i NFFs (2017) rapport viser resultatene at bildet nok kan se ut til å være mer sammensatt enn hva inntrykket har vært. Bare 44% av klubbene som deltok i undersøkelsen svarte at de hadde ordninger for spillere med økonomiske utfordringer. Det vil altså si at det langt i fra er noen selvfølge at klubber i Norge har et system eller rutiner for å bistå de som sliter med å betale kostnadene en deltagelse i fotballen medfører.

Ettersom minoritetsforeldre i følge Strandbu og Bakken (2007, p. 28) gjennomgående har færre økonomiske ressurser, vil det ut fra den nevnte *ressursforklaringen* være mulig å forvente at noe av forskjellen som finnes i idrettsdeltakelse mellom majoritets- og minoritetsungdom kan skyldes ulik tilgang på økonomiske ressurser. Det vil altså si at muslimske jenters foreldre kan se seg nødt til å prioritere hvordan de ønsker å forvalte økonomien sin, og med kostnader i medlemskontingenter, treningsavgift og for personlig utstyr vil dette kunne være avgjørende for noen familier.

Med andre ord viser forskning (Walseth, 2006, p. 87) at muslimske foreldre med like stor sannsynlighet vil opptre støttende i deres døtres fotballdeltakelse, som begrensende. I noen tilfeller forklarer Walseth (2006, p. 87) at det også vil kunne være andre familier fra samme miljø som begrenser muslimske jenters deltakelse i fotball, ved en form for sosial kontroll som innebærer å sette folk til å følge med på jentene og sladre om hva de gjør. Sosial kontroll vil i denne sammenheng dreie seg om den uformelle kontrollen, som innebærer ulike forsøk på å få personer til å oppføre seg slik det er oppfattet at en bør oppføre seg, gjennom for eksempel oppdragelse (Ugelvik, 2019, p. 14). For noen muslimske jenter kan fotballspilling ifølge Carlsson og Haaland (2006, p. 18) komme i konflikt med de plikter som må gjøres for familien, i tillegg til at foreldrenes engasjement rundt deres døtres deltakelse i fotball spiller en stor rolle for hva som vil prioriteres på fritiden. Carlsson og Haaland (2006, p. 18) argumenterer eksempelvis for at barn og unge i stor grad er avhengig av foreldre som produserer idrett og i dette tilfellet fotball, for at de skal delta. I et land som Norge, hvor frivillighets- og dugnadsånden står sterkt, kan dette være spesielt relevant. Det viser seg at minoritetsforeldre deltar i svært mindre grad enn foreldre fra majoritetsbefolkningen. Dette kan skyldes lite innsikt i norsk frivillighetskultur, samtidig som mange andre faktorer som økonomi, utdanning, manglede sertifikat og språkbarrierer nevnes som mulige årsaker.

2.1.4 Rollemodeller

Norge for 50 år siden var et land med svært få personer med annen etnisk opprinnelse enn norsk. I løpet av tiden fra 1970-tallet og frem til i dag har det skjedd en demografisk endring i populasjonen, og Norge består nå av innbyggere fra hele verden (Andersson,

2008, pp. 14-15). Ved å bruke medlemstall for muslimske trossamfunn, kombinert med tall på innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra muslimske land og religiøs tilhørighet, hentet fra Levekårsundersøkelsen blant personer med innvandrerbakgrunn er det mulig å gi et relativt godt begrunnet anslag på antall muslimer som bor i Norge. Antall muslimer i Norge ved inngangen til 2016 ble derfor i følge Statistisk sentralbyrå beregnet å være et sted mellom 148 000 og 250 000, som tilsvarer omkring fire prosent av den norske befolkningen (Østby & Dalgard, 2017). Islam er følgelig den største ikke-kristne religionen i Norge, og de andre religionene har signifikant lavere tilhengertall, samt at de kommer fra så mange land at det er vanskelig å analysere dem nærmere (Østby & Dalgard, 2017). Derfor kan det være interessant å se på hvorfor det ikke finnes flere kvinnelige muslimer i idretten og hvorfor det er så vanskelig å finne profilerte utøvere på toppnivå som også er kvinner med muslimsk bakgrunn.

Andersson (2008, p. 14) trekker frem at internasjonal forskning viser at idrett, særlig hvor minoritetsgrupper er representert på landslag, har vært viktig for minoritetsgrupper i mange land. Hun viser til Utekontakten i Bergen som i 1990 startet opp «New Page Project» i Bergen og den tidligere landslagsspilleren i basket, Marco Elsafadi, som raskt ble engasjert. Hensikten med prosjektet var ifølge Stiftelsen DAM (2022) å få ungdom som hadde mistet retningen i livet med for eksempel rusproblematikk, vold, skulking og familietrøbbel på rett kjøll. New Page Project samarbeider med stiftelsen MOT, hvor en av visjonene har vært å introdusere basketballspillere som rollemodeller som skulle vise ungdommene at det finnes sunnere måter å inkluderes i det norske samfunnet på.

Dersom slike basketballspillere kan fungere som rollemodeller og gi ungdom veiledning i deres valg for fremtiden, kan det antydes at muslimske tenåringsjenter, dersom de hadde hatt tilsvarende rollemodeller innen toppfotballen som de kunne identifisere seg med, ville vært mer tilbøyelige til å satse på en karriere som toppspillere. Dette ville også kunne øke rekrutteringen av denne demografiske gruppen i fotballen. Selv om New Page Project har satset på det Andersson (2008, p. 170) omtaler som *nære rollemodeller*, som vil si at de følger opp ungdommene og gir av seg selv utover det å prestere på idrettsarenaen, understrekes ansvaret toppidrettsutøvere har for ungdommen. Toppidrettsutøvere har mye innflytelse og ungdommen trenger noen å se opp til som har

klart seg (Andersson, 2008, p. 171). Disse betraktningene er gjeldende uavhengig om det er snakk om *nære* eller *fjerne* rollemodeller.

En økning i rekruttering av muslimske jenter til fotball kan muligens oppnås ved eksponering for både *nære* og *fjerne* rollemodeller som er mulig å identifisere seg med. Ifølge Andersson (2008, pp. 170-172) er nære rollemodeller som brukt i basketeksemplet over, personer som er lett tilgjengelige og har en personlig tilknytning til individet, for eksempel familiemedlemmer, trenere eller lagkamerater. Fjerne rollemodeller vil dermed kunne være personer som er kjent for individet gjennom media eller andre offentlige arenaer, som idrettsstjerner eller personer i ledende stillinger innen idretten. Å eksponere muslimske jenter for både nære og fjerne rollemodeller kan muligens styrke sannsynligheten for at de vil identifisere seg med, og bli inspirert av disse rollemodellene, og dermed øke sjansen for et ønske om å spille fotball. Likevel er det slik at noen er nødt til å bane denne veien ved å faktisk satse på å bli en toppspiller som kan være et godt forbilde, som yngre muslimske jenter kan se opp til. Da kan de nevnte foreldrene og særlig *mødrene*, slik det som nevnt understrekes i Kulturdepartementets rapport (2014), være utrolig betydningsfulle for å legge til rette for en slik prosess. De kjenner deres døtre og de mulige barrierene eller inkluderingsutfordringene som eksisterer, best.

Kulturdepartementets (2014, p. 16) rapport peker på at det per 2014 nesten ikke finnes tillitsvalgte med minoritetsbakgrunn i norsk idrett. I politikken og i en rekke andre organisasjoner har minoritetsbefolkningen funnet sin plass, men dette er ikke tilfellet i like stor grad i idretten. Det argumenteres derfor for at idrettsorganisasjonen bør strebe etter å speile det multikulturelle samfunnet vi lever i. Norges idrettsforbund er landets største barne- og ungdomsorganisasjon og bør, ifølge den nevnte rapporten, ha et betydelig større mangfold blant de tillitsvalgte. I idretten er det få synlige rollemodeller fra minoritetsmiljøer. På herresiden hevder flere gode mannlige spillere fra minoritetsbakgrunn seg i norsk fotball og har blitt forbilder for mange yngre gutter. Rollemodeller påvirker rekruttering av nye fotballspillere i positiv retning og det er ikke bare på banen gode rollemodeller trengs. Også der hvor idrettspolitikken diskuteres er det behov for flere synlige foreldre og voksne fra minoritetsmiljøene. Stemmer fra innvandrereforeldre og da særlig *mødrenes* savnes når inkludering står på dagsordenen

norsk idrett. Slik det ble understreket i forrige avsnitt, kan mødres erfaringer og perspektiver kan være nødvendige for å finne løsninger på minoritetsjenters underrepresentasjon i norsk idrett (Kulturdepartementet, 2014, p. 16).

2.1.5 Idrett og religiøsitet

Ifølge Delaney og Madigan (2009, p. 260) eksisterer religion fordi den har så mange funksjoner i samfunnet. De forklarer videre at disse funksjonene kan eksempelvis være å gi orden og mening til livet, psykologisk støtte, de kan oppleve tilhørighet som påvirker deres selvfølelse og identitet, opplevelse av sosial solidaritet og integrering, gjennomføring av statusseremonier som for eksempel giftemål og til slutt større eller mindre grad av sosial kontroll, hvor alle religioner har et sett med regler som tilhengerne forventes å leve etter. I de fleste religioner har de en form for religiøse «ledere» og i enkelte land er skillet mellom religion og stat flytende, som fører til at religionen har mye makt i landets lover og regler (Delaney & Madigan, 2009, pp. 260-261). I denne studien vil jeg forske på muslimske jenters erfaringer med deltakelse i fotball, dermed vil det religiøse fokuset vil være på islam.

Religionens funksjon kan ifølge Walseth og Fasting (2003, p. 46) deles inn i to motsatte syn, sekularisme og fundamentalisme. Sekularismen er ifølge forsker Bangstad (2020) en ideologi som vektlegger et skille mellom stat og religion og er av den oppfatning at religion er en privatsak, hvorimot muslimske fundamentalister ifølge Vogt og Rasmussen (2022) ser på islam som en måte å styre samfunnet på. I Norge lever vi i et sekularisert samfunn, som gir unge muslimske jenter og deres familier muligheten til å leve med deres tro privat. På denne måten er det åpent for å leve det vi i vesten ser på som «friere» eller i en mer tradisjonell form for muslimsk leveform. Videre presenterer Walseth og Fasting (2003, p. 46) tradisjonelister og modernister, som representerer to måter å tolke islam på. Tradisjonelisterne ønsker å se på tradisjon og hvordan islam har blitt tolket av islamske lærde i løpet av de siste århundrene. Modernistene mener derimot at lover og regler i samfunnet bør være influert av islamske prinsipper og verdier. Islamske prinsipper bør altså ifølge en modernist veilede samfunnet fremfor tradisjonelle detaljregler.

På spørsmål om hvorfor det finnes så få minoritetsjenter som deltar i idrett og fotballen, er svaret ifølge Walseth (2011, p. 358) sammensatt. Det finnes flere eldre studier hvor forskere har rettet søkelyset mot kultur og uttrykker at minoritetsjentes underrepresentasjon skyldes at de ikke får lov av sine foreldre, da det er uforenelig med deres tradisjon og kultur (Carrington et al., 1987; de Knop et al., 1996; Lovell, 1991; Pfister, 2000; Rowe & Champion, 2000). Hijaben kan ifølge Benn et al. (2010, p. 3) for enkelte bli sett på som avgjørende for religiøs overholdelse, samtidig som andre ser på det som en politisk uttalelse, og enkelte vil se på det som et undertrykkende pålegg. Kroppskultur i idrett rundt om i verden innebærer ofte høy synlighet av menn og kvinners kropp i tråd med kleskodebestemmelsene som følger med idretten. Noen muslimske kvinner deltar når kleskoden er fleksibel, men hindres i å delta dersom fleksibilitet ikke finnes. Tilsvarende skjer for eksempel på skoler, hvor skolen, avhengig av blant annet statlige politiske overbevisninger og idrettsutdanningspolitikk, imøtekommer eller avslår religiøst motiverte forespørsler hva angår påkledning. Dette gjelder særlig de som Benn et al. (2010, pp. 2-3) videre omtaler som diasporamuslimer, altså muslimer som har immigrert til, ble født i eller er midlertidig eller permanent bosatt i et vestlig land.

Norske studier viser at muslimske kvinners grad av deltakelse i organisert idrett er lavere sammenlignet med majoritetskvinner (Myrli & Mehus, 2015; Strandbu, Bakken, et al., 2017). En slik skjevhet i deltakelse markerer seg også i flere andre, vestlige og ikke-vestlige land (Benn et al., 2010; Lenneis & Agergaard, 2018). I en studie av kvinnelige muslimske fotballspillere i Storbritannia har Ahmad (2011, p. 451) funnet at for mange av disse er ikke identiteten som fotballspiller forenelig med deres identitet som muslimsk kvinne, og en slik kombinasjon skaper derfor kontinuerlige identitetsforhandlinger. Det vil si at muslimske jenter stadig må utforske og forhandle sin egen identitet i sin fotballdeltakelse. Disse forhandlingene vil kunne være ulike fra et individ til et annet, og vil muligens ikke vise et entydig mønster. I Strandbus (2014) studie, følger hun to ulike grupper en lukket gruppe med aerobic for kvinner, og et basketballag på Oslos østkant. Gruppene hadde eksempelvis ulike oppfatninger om hvor grensen gikk for muslimske kvinner og jenters deltakelse i fysisk aktivitet og idrett, som følgelig kan være et eksempel på at grad av identitetsforhandlinger vil kunne variere, eller ikke være et tema overhodet.

I ulike studier av asiatiske minoriteters idrettsdeltakelse i Storbritannia, har jenters familiære ansvar, som for eksempel husarbeid, omsorg for småsøsken og forventninger om å tilbringe tid med familien, blitt beskrevet som en faktor som bidrar til lavere grad av idrettsdeltakelse blant minoritetsjentene (Kay, 2006; Rowe & Champion, 2000). I slike tilfeller har familien til minoritetsjenta først og fremst fungert som en begrensende faktor, ved at foreldres holdninger indikerer at kvinner ideelt sett bør være familieorienterte og prioritere tiden sin på å hjelpe sine mødre med matlaging, barnepass av søsken eller å studere (Walseth, 2006, p. 91).

Hvor strengt islam praktiseres i idretten, kan være en seleksjonsmekanisme. Dette kommer frem i Strandbu (2014, p. 47) artikkel, hvor hun som nevnt studerte unge muslimske jenter på baskettrening og i en aerobicgruppe. Artikkelen avdekker variasjoner i kroppskulturelle tilpasninger og pregninger, og at et strengt skille mellom vestlig og muslimsk kroppskultur er vanskelig å opprettholde. Videre skildres aerobicgruppen som temmelig strengt praktiserende, der religion er noe som betyr mye for dem, de faster, har mye kunnskap om islam, bruker hijab og driver en treningsform som stemmer overens med en forholdsvis streng forståelse av de islamske reglene, hvor de blant annet skjermes for innsyn og det er bare kvinner til stede. Det sistnevnte er et eksempel på segregasjonsidealet, som spiller en sentral rolle i muslimske regler. Kort forklart handler det om at menn og kvinner over pubertetsalder (sett bort fra nærmeste familie) skal ikke fremvise eller beskue hverandre uten et visst minimum av klær. Dette betyr ifølge Thorsen og Rugkåsa (1999, p. 11) at jenter og kvinner skal benytte seg av hodeplagg og tildekkende klær, mens menn skal ha løse benklær og sørge for å dekke navlen. Segregasjonsidealet krever også at kvinner og menn som ikke er i familie ikke skal befinne seg alene i samme rom, og at menn og kvinner skal holdes hver for seg i moskeen og andre sammenhenger. Kjønnsegregeringen er forklart av den marokkanske sosiologen Mernissi (2011) som en måte å forhindre seksuell oppmerksomhet på, hvor kvinner gis ansvaret å forhindre at menn blir seksuelt tiltrukket av dem. Dermed skal kroppen tildekkes og idrettsaktivitet som potensielt kan oppleves seksuelt opphissende skal ikke gjøres under påsyn av menn (Strandbu, 2014, p. 33). Dette kan variere fra kultur til kultur, og praktiseres i ulik grad og på ulike måter.

Slik som nesten all idrett i Norge, er fotballen kjønnssegregert – ikke på religiøst grunnlag, men for å sikre konkurranse på likefot. Likevel er fotballtreninger og -kamper, slik som Strandbu i sin studie (2014) skildrer muslimske jenters baskettrening, ikke unndratt andres blikk. som ble skildret av, ikke unndratt andres blikk. Dersom muslimske jenter som deltar i fotballen kan etter hvert som de blir eldre, erfare at deres identitet som fotballspiller ikke er forenelig med deres identitet som muslimsk kvinne. Dette kan skape en identitetskonflikt, som dermed kan være en mulig årsak til at vi ikke ser noen av disse kvinnene som hverken bredde- eller toppfotballspillere etter videregåendealder.

Kort forklart kan religion ha en viktig funksjon for veldig mange mennesker i verden, og hvor strengt den praktiseres kan være en klar seleksjonsmekanisme. Minoritetsjenter, deriblant muslimske jenter, deltar i mindre grad i idrett enn sine jevnaldrende jente- og guttevenner. Hvorfor det er slik, er det ifølge Walseth (2011, p. 358) et sammensatt svar på, men hun uttrykker at mye tyder på at det skyldes kultur og tradisjon. I tillegg blir kroppskultur og kleskoder trukket frem som eksempler på underrepresentasjon av minoritetsjenter. Religion og kultur kan påvirke hverandre, som kan bety at islams segregasjonsideal, som ifølge Thorsen og Rugkåsa (1999, p. 11) innebærer tildekking av kropp og skille av menn og kvinner i samme rom i flere sammenhenger, deriblant idrett og fotball. Fotballen i Norge er som nevnt kjønnssegregert, men ikke unndratt andres blikk, noe som kan være problematisk for enkelte muslimske jenter og deres familier.

2.1.6 Rasisme i idretten

At organisert idrett har et stort integreringspotensial har blitt fremhevet fra mange ulike hold, blant annet i Norges idrettsforbunds idrettspolitiske dokument (2011-2015) og deres rapport om jenter med minoritetsbakgrunns deltakelse i idretten (2014), i tillegg til studier gjort av Carlsson og Haaland (2006), Strandbu (2006b) og Andersson (2008), med flere. Idretten kan anses å være et godt møtested på tvers av både religion, etnisitet og kultur, og refrenget er at idretten er internasjonal, den krever ikke sterke språkkunnskaper for å kunne delta rent sportslig og den følger regler som er relativt enkelt å forstå. Til tross for disse påståtte integreringsgevinstene, er det som jeg har

presentert tidligere, rapportert (Kulturdepartementet, 2014; Seippel et al., 2011; Strandbu & Bakken, 2007) at unge jenter med minoritetsbakgrunn i mindre grad deltar i idrettsorganisasjoner enn majoritetsungdom.

I følge Statistisk sentralbyrå (2023) er det i Norge i dag i overkant av 800 000 innvandrere og litt over 200 000 norskfødte med innvandrerforeldre. Dette utgjør til sammen 19,9 prosent av landets befolkning. I overkant av 350 000 av innvandrerne kommer fra Asia og Afrika, det vil si land hvor en stor del av befolkningen er muslimer og mange er ulike nordmenn med tanke på fysiske utseendemessige trekk. En annen faktor som anerkjennes som kan påvirke de muslimske jentene som faller innenfor de 19,9 prosentene personer med minoritetsbakgrunns idrettsdeltakelse, er rasisme. Rasisme har i første rekke blitt studert som en faktor som påvirker gutter (Massao, 2016), hvorimot studier gjort på jenter hovedsakelig har rettet søkelyset på kultur og religion som barrierer for deltakelse (Benn et al., 2010; Strandbu, 2014; Walseth, 2011; Walseth & Fasting, 2003).

Rase kan ifølge Massao (2016) være en faktor som gir grobunn for diskriminering av muslimske jenter i idretten. I sin doktoravhandling tar hun for seg erfaringer fra mørkhudede, norske idrettsutøvere. Her kommer det frem at hverdagsrasisme er noe de fleste av disse utøverne har følt på, og at det skjer gjennom mikroagresjoner og fungerer på ulike måter. For eksempel ved fremmedgjøring, utøvelse av fargeblindhet, kriminalisering, fornektelse av rasisme og patologisering av en minoritets kulturelle verdier. Ettersom rasisme i idretten fortsetter å bli forbundet med direkte, individuell rasisme og tilskuerrasisme, hvorav de fleste tilfeller forekommer blant menn på elitenivå, blir i følge Massao (2016, p. 62) erfaringer av rasisme og marginalisering i idretten fra kvinnelige mørkhudede idrettsutøvere og utøvere på lavere nivå sjeldnere gitt uttrykk for. All den tid minoritetsjenter og -kvinner deltar i idrett i mindre grad enn menn, må forskjellen i deltakelse tas i betraktning når en ser på at kvinnene ikke har rapportert samme opplevelser av rasisme og diskriminering.

At rasisme skjer i norsk fotball kan bekreftes på flere måter. En måte kan være gjennom mediasaker, som for eksempel da Vålerengaspilleren Ousmane Camara ble utsatt for hets av en vakt under en fotballkamp i oktober 2020 (Losnegård, 2020). En annen

bekreftelse på rasismens eksistens i fotballen er kampanjer som «Gi rasisme rødt kort» og «STOPP!», som henholdsvis er utarbeidet av NISO og Norges idrettsforbund og har som hensikt å bekjempe rasisme og annen diskriminering. At slike kampanjer har oppstått og fortsatt finnes, kan være en indikasjon på at rasisme er et aktuelt tema i norsk idrett og fotball i dag.

I svar på spørreskjema utformet av Strandbu og Bakken (2007) finner de at det er gjennomgående lav utbredelse av diskrimineringsopplevelser blant minoritetsungdom i Oslo, men at datamaterialet i deres studier er for snevert til å kunne utelukke at diskriminering er en marginaliseringsfaktor i minoritetsungdoms idrettsdeltakelse. Rasisme kan imidlertid også forekomme på institusjonell basis. Massao og Fasting (2010) gjennom intervjuer fått innsikt i mørkhudede norske idrettsutøveres erfaringer. For idrettsutøverne som ble intervjuet, var ikke idretten fri for rasistisk praksis. Med rasistisk praksis mentes alt fra stereotype kommentarer, direkte rasistiske overgrep, til mer subtile og institusjonelle praksiser som la til rette for rasistisk praksis. Massao og Fasting har funnet at raseminoriteter fortsatt har marginale institusjonelle posisjoner og roller i idretten, noe som kan skape spenning når det gjelder håndtering av rasisme i idretten. Å fange opp direkte og indirekte rasediskriminerende praksis i idretten er likeledes komplisert, og til tross for at mange idrettsorganisasjoner tar avstand fra rasisme, har deres søkelys vært rettet hovedsakelig mot enkeltpersoners rasistiske handlinger. Dette skjer samtidig som den potensielt daglige institusjonelle praksisen som opprettholder rasisme står uimotsagt (Massao & Fasting, 2010, p. 158).

Oppsummert finner jeg at muslimske jenter ikke har vært nevneverdig gjenstand for studier om rasisme i idretten. Det meste av forskningen som er gjort på området er på menn og gutter. Her finner forskere at flere har opplevd rasisme i en eller annen form. Det er vanskelig å avdekke rasediskriminerende praksis institusjonalisert i idretten i Norge, men det finnes fremdeles mistanker om at dette foregår i større eller mindre grad. Basert på manglende kunnskap om muslimske jenter og rasisme i idrett, kan det ikke utelukkes at muslimske jenter har opplevd eller har forestillinger om idrettsarenaen kan være et sted hvor rasisme og etniske konflikter kan oppstå.

2.2 Teoretiske perspektiver i verktøykassen

Jeg tar sikte på å besvare studiens problemstilling ved å se på sammenhenger i et sosiokulturelt perspektiv. Jeg er interessert i å finne ut av hvordan sosiale og kulturelle faktorer påvirker idrettens praksis, organisering og opplevelse, gjennom muslimske jenters øyne. Underveis i oppgaven har jeg en forståelse av fotball som noe mer enn bare en fysisk aktivitet, men også en sosial og kulturell praksis som formes av samfunnets verdier, normer og strukturer. Målet er at en slik sosiokulturell tilnærming vil hjelpe meg med å belyse hvordan ulike sosiale faktorer påvirker muslimske jenters opplevelse av norsk fotball.

I dette delkapittelet skal jeg presentere noen teoretiske perspektiver som jeg senere i studien vil anvende for å diskutere de funn fra intervjuene jeg skal analysere. Jeg vil begynne med å presentere Putnams beskrivelse av sosial kapital, før jeg videre skal gjøre rede for Crenshaws beskrivelse av interseksjonalitet, samt hvordan det kan komme til uttrykk i muslimske jenters fotballdeltakelse.

2.2.1 Sosial kapital

Sosial kapital brukes i samfunnsforskning som et uttrykk for det sivile samfunnets evne til å danne tillitsfulle relasjoner mellom borgere – og på denne måten styrke fellesskapets evne til å løse felles problemer og utfordringer. Dette er ifølge Hansen (2022) muligens den mest vanlige måten å beskrive sosial kapital på, og er knyttet til Putnams arbeid.

Walseth (2008, p. 1) argumenterer for at idrett har i lang tid blitt ansett som en arena som kan bidra til flere idealer knyttet til Putnams (2001) beskrivelse av sosial kapital, som for eksempel frivillighet, demokrati, samfunnets velvære, interkulturell kunnskap, medborgerskap, tillit og sosiale nettverk. Den sentrale ideen om sosial kapital er i henhold til Putnams (2001, p. 1) syn at nettverk og de tilhørende normene for gjensidighet har verdi. Disse nettverkene og normene er verdifulle for menneskene som er en del av dem. Putnam diskuterer videre at det kan imidlertid være enkelte tilfeller der de har påviselige eksternaliteter, det vil si at de har effekter utenfor selve nettverket. På denne måten kan det argumenteres for at sosial kapital har både offentlige og private aspekter. Putnam retter i stor grad søkelyset mot den eksterne avkastningen, men stiller

seg også bak tanken om at det også finnes privat avkastning. Det samme gjelder humankapital, som vil si at det er samtidig offentlig og privat avkastning basert på individets ferdigheter, kunnskap og erfaringer. Dette kan for eksempel komme til syne ved at en persons utdanning og kompetanse kan være til nytte både for samfunnet og individet selv.

I Kristin Walseths (2008) artikkel rettes det søkelys på den sosiale nettverksdimensjonen innenfor sosial kapital og i hvilken grad idrettsdeltakelse leder til akkumulering av sosial kapital for unge kvinner med innvandrerbakgrunn. Ifølge Walseth (2008, p. 3) består Putnams konseptualisering av sosial kapital av tillit, gjensidig støtte, samfunnsengasjement, sosiale nettverk og normer for samarbeid. Sosial kapital har både et individuelt og et kollektivt aspekt. Eksempler som dras frem er Rotary Club og The Lions, hvor det mobiliseres energi for innsamling av midler til stipend eller bekjempelse av sykdom, på samme tid som medlemmene får vennskap og forretningsforbindelser som kan gi personlige fordeler. Dette er også et eksempel av Walseth (2008, p. 3) som viser hvordan sosial kapital kan ses som både et privat og offentlig gode.

Putnams (2001, p. 1) beskrivelse av sosial kapital er ulik Bourdieus (1986) tanker, som i større grad omfatter sosial mobilitet. Sosial kapital i Putnams arbeid kan anses som eiendom til fellesskap, heller enn av enkeltpersoner. Ifølge Adkins (2005, p. 196) blir sosial kapital i henhold til Putnams forestilling, forstått som et sosialt lim som holder samfunn sammen og på den måten skaper et kollektivt «vi» og felles goder i moderne samfunn. For foreldre med muslimsk bakgrunn kan dette reflekteres i hvordan de i idrettssammenheng samarbeider med sine døtre og ikke minst andre foreldre og trenere tilknyttet fotballaget. Ved god kommunikasjon og godt samarbeid vil foreldre kunne bygge sosial kapital til det kollektive «viet» som fotballaget også kan være.

Putnam (2002, p. 11) har vedtatt en todelt typologi som omfatter brobyggende og bindende elementer, hvor førstnevnte refererer til prosessen med å bli kjent med individer som kan være forskjellige fra en selv, som i norske muslimske jenters tilfelle eksempelvis kunne vært personer fra majoritetsbefolkningen. Sistnevnte refererer mer til aktiviteter der målet er å opprettholde allerede etablerte relasjoner med individer som ligner en selv (Walseth, 2008, p. 4; Weller, 2010, p. 874). Det er et poeng å ikke

betrakte de to begrepene som enten-eller-dimensjoner. Disse konseptene kan tvert imot ses på som mer-eller-mindre-dimensjoner, hvor ulike former for sosialt nettverk og relasjoner kan sammenlignes. En muslimsk jente på et fotballag vil i følge Putnams todelte typologi kunne ha en brobyggende relasjon med jenter og trenere som har andre kulturelle bakgrunner på laget sitt, samtidig som relasjoner med medspillere fra samme kulturelle bakgrunn vil kunne fungere bindende.

Ettersom denne teorien skal anvendes i min diskusjon av funn, er det viktig å erkjenne at som de fleste teorier kan den ha noen svakheter. I sammenligning med Bourdieus (1986) forståelse av sosial kapital kan det argumenteres for at sosial kapital kan være preget av ulikheter, og dermed bidra til reproduksjon av sosiale hierarkier. Dette peker på en kritikk av Putnams forståelse som mulig statisk og ikke tilstrekkelig oppmerksom på endringer over tid. Dermed kan det for enkelte være nyttig å ha en mer dynamisk forståelse av sosial kapital.

2.2.2 Interseksjonalitet

Ordet interseksjonalitet har sin opprinnelse fra det engelske ordet *intersection*, som bokstavelig talt betyr *skjære* eller *krysse hverandre*. En mer konkret oversettelse av ordet til norsk kan være *veikryss*. Det var den anerkjente amerikanske jussprofessoren Crenshaw (1989) som introduserte begrepet interseksjonalitet i sin artikkel, der hun belyser samspillet av ulike maktforhold, med særlig vekt på den gjensidige konstitueringen av kjønn og rase.

Crenshaw (1989) utfordret tilbake på 1980-tallet tradisjonelle tilnærminger til kjønns- og rasediskriminering, som vanligvis har blitt behandlet som separate og uavhengige problemer. I sin artikkel (1989, p. 139) argumenterer hun for nødvendigheten av å se på hvordan ulike former for undertrykkelse, spesielt knyttet til kjønn og rase, samvirker og forsterker hverandre. Ved å sette søkelys på de gjensidige konstitueringene av kjønn og rase, har Crenshaw bidratt til å avdekke noe av kompleksiteten som ligger i å være en kvinne som også er offer for rasediskriminering, eller en person av en minoritetsgruppe som opplever kjønnsbasert undertrykkelse.

Denne konstitueringen av kjønn og rase, som Crenshaw (1989, p. 139) belyser, innebærer en forståelse av at ulike sosiale kategorier blir formet og påvirker gjennom samspillet mellom faktorer som eksempelvis kjønn, rase og klasse. Det innebærer også å anerkjenne at disse dimensjonene ikke er separate eller isolerte, men snarere sammenvevde og gjensidig påvirket av hverandre. I en annen artikkel skiller Crenshaw (1990, pp. 1245-1251) mellom strukturell og politisk interseksjonalitet. *Strukturell interseksjonalitet* handler ifølge Crenshaw om hvordan ulike grupper opplever forskjellige former for diskriminering og utfordringer basert på deres tilhørighet til ulike sosiale kategorier. Det vil si at en person kan oppleve flere former for diskriminering eller utfordringer knyttet til kjønn, rase, religion eller andre sosiale egenskaper. Det er en måte å forstå hvordan disse ulike faktorene kan samvirke og påvirke en persons livssituasjon. Videre beskrives *politisk interseksjonalitet* som den marginaliseringen som skjer i politiske organer og organisasjoner. Det handler om hvordan enkelte grupper kan, på bakgrunn av sosiale faktorer som kjønn, rase og klasse, bli underrepresentert eller ekskludert når det gjelder politisk deltakelse eller beslutningsprosesser. Politisk interseksjonalitet kan anses å være et enklere begrep å forholde seg til fordi det retter søkelyset spesifikt på marginaliseringen i politiske sammenhenger. Det dreier seg om å forstå hvordan ulike sosiale faktorer virker inn på tilgangen til politisk makt og innflytelse, og hvordan dette eventuelt skaper ulike former for ulikhet og urettferdighet.

Ved å ta hensyn til samspillet av ulike maktforhold, kan interseksjonalitet bidra til å skape en mer nyansert forståelse av hvordan ulike former for undertrykkelse virker sammen og påvirker enkeltpersoner. Det er imidlertid viktig å påpeke at en interseksjonalitet, ifølge flere aktører (Ahmed, 2017; Collins & Bilge, 2016; Hancock, 2016), på lik linje med andre teorier også kan ha svakere sider. Kritikken dreier seg om blant annet behovet for å utvide teorien til å inkludere andre dimensjoner av makt og undertrykkelse, som funksjonshemming, alder og geografi, samt at det er en teori som kan være utfordrende å anvende i praksis, ettersom det skal tas hensyn til flere dimensjoner av en identitet samtidig.

2.3 Problemstilling

Formålet med prosjektet er å få innblikk i muslimske jenters erfaringer knyttet til deres deltakelse i fotball. Videre tar oppgaven sikte på å frembringe informasjon som sier noe om muslimske jenters holdninger og erfaringer omkring kjønn, religion, kultur og fotballsatsning, i tillegg til eventuelle muligheter og barrierer de opplever at de møter gjennom deltakelse i fotballen.

I mitt interessefelt ligger blant annet temaer som idrett, kjønn og religion. Denne masteravhandlingen vil bygge videre på min bacheloroppgave, som gjennom en litteraturstudie så på muslimske jenters deltakelse i kroppsøvfaget. Dette, kombinert med egne erfaringer som kvinnelig fotballspiller på toppnivå, er viktige faktorer for at jeg ønsker å skrive om muslimske jenters deltakelse i fotball i masteroppgaven min. Problemstillingen jeg har utformet for å belyse temaet er:

«Hvordan erfarer et utvalg muslimske jenter mellom 13-16 år møtet med norsk fotball, lokalt?» med delproblemstillingene:

- *«Hva er muslimske jenters holdninger og erfaringer omkring kjønn, religion og fotballsatsning?»*
- *«Hvilke muligheter og/eller barrierer opplever unge muslimske jenter gjennom deltakelse i fotball?»*.

Sett bort fra min interesse innenfor temaet, er bakgrunnen for mitt valg av tema og problemstilling at jeg gjennom mitt litteratursøk har observert at det finnes mye kvalitative data om minoritetsjenter, men at det imidlertid ikke finnes like mye data eksplisitt avgrenset i islam som religion, i norsk fotball. Det kan derfor argumenteres for at det er et behov for å frembringe informasjon som kan bidra til bedre dybdekunnskap om denne tematikken, ved å få innsikt i jentenes egne erfaringer fra fotballbanen. Vi vet at det allerede er en betydelig forskjell på kjønnene generelt når det for eksempel kommer til lønninger, tilbud og mediedekning (Persson et al., 2020, p. 236), men ved å forske på denne typen problemstilling vil jeg kunne finne ut av hvilken eventuell betydning religion og kultur har for forskjeller i deltakelse. Min interesse begynte med spørsmål omkring frafall og underrepresentasjon av muslimske jenter i fotballen, og har beveget seg mer mot en nysgjerrighet omkring hvordan disse jentene eventuelt kan

rekrutteres. Ved å finne svar på det vil jeg også ha muligheten til å se disse årsakene opp mot allerede etablerte forskjeller som finnes mellom kjønnene i fotballen.

3.0 Metode

I dette kapitlet skal jeg redegjøre for valgt forskningsdesign og hvordan prosessen med generering av datamateriale for å svare på oppgavens problemstilling har foregått, samt valg som har blitt tatt for å sikre kvaliteten på oppgaven. Basert på min interesse for muslimske jenters egne erfaringer og opplevelser knyttet til deltakelse i fotballag, valgte jeg å benytte meg av kvalitativ forskningsmetode. Jeg ønsket å gå i dybden på temaet ved å gjennomføre kvalitative forskningsintervju for å samle datamateriale til studien. Kvalitative forskningsintervju som metode ga meg mulighet til å innhente beskrivelser av informantens livsverden og fortolke meningen med fenomenene som ble beskrevet gjennom samtaler.

3.1 Forskningsdesign og vitenskapelig forankring

I det følgende skal jeg redegjøre for oppgavens forskningsdesign og vitenskapelige forankring.

Oppgaven er en kvalitativ studie som jeg ved bruk av kvalitative forskningsintervju har tatt sikte på å svare på problemstillingen «*Hvordan erfarer et utvalg muslimske jenter mellom 13-16 år møtet med norsk fotball, lokalt?*». Forskningsintervjuet er ifølge Kvale og Brinkmann (2009, p. 37) en aktiv kunnskapsproduksjonsprosess, hvor forsker og den intervjuede sammen produserer kunnskap i en samtalerelasjon. Formålet med å anvende kvalitativt intervju i denne undersøkelsen var å frembringe fyldig og omfattende informasjon om hvordan muslimske jenter opplever deltakelse i norsk fotball. Et intervju vil i denne sammenheng gi særlig godt grunnlag for å få innsikt i muslimske jenter i fotballags tanker, erfaringer og følelser (Thagaard, 2013, p. 95).

Paradigmer ble ifølge Thomas Kuhn forklart som felles regler for vitenskapsfolk innenfor avgrensede fagområder, som et vitenskapelig verdensbilde (Fjelland, 1995, p. 128). Ordet paradigme har blitt brukt i lingvistikk og vitenskap for å beskrive distinkte begreper. Betydningen som er mest relevant i denne sammenhengen er det Armour og MacDonald (2012, pp. 54-55) beskriver som «en grunnleggende konseptuell struktur». De grunnleggende tankene, antakelsene og postulatene i et paradigme læres gjennom

sosialiseringprosesser, og forteller forskere hva som er riktig, legitimt og rimelig å studere (Sparkes & Smith, 2014b, p. 9). Paradigmer kan dermed bli brukt som rammer som orienterer og representerer spesielle måter å tenke på, som er forankret i visse antakelser om natur og virkelighet (Armour & MacDonald, 2012, p. 55).

Min forskning er forankret i et fortolkende paradigme. Her vil oppmerksomheten i større grad rettes mot å forstå mennesker og hva de sier, skriver eller gjør (Føllesdal & Walløe, 2002). En slik prosess, hvor målet er å forstå noe samfunnet ikke forstår fra før, er selve essensen i hermeneutikken (Føllesdal & Walløe, 2002). Det vil si studiet av hva forståelse er, og hvordan vi operer for å oppnå det. Jeg skal gjennomføre intervjuer med en målsetting om å frembringe kunnskap som kan bidra til en dypere forståelse av muslimske jenters deltakelse i og erfaringer med norsk fotball. Derfor plasserer jeg min forskning innenfor hermeneutikken, med det formål å rekonstruere tekst eller deler av teksts mening ved å se det i en større kontekst eller som en del av en helhet (Fjelland, 1995, p. 39). *Sammenheng* og *helhet* er to nøkkelord i min forskning, hvor den primære kommunikasjonen mellom meg som forsker og deltaker vil skje ansikt til ansikt, i en bestemt situasjon. Kvalitativ forskning med en hermeneutisk tilnærming er i følge Kvale et al. (2009, p. 69) fortolkning av mening det sentrale tema i forbindelse med en spesifisering av de former for mening som søkes, og oppmerksomhet overfor spørsmål som stilles til en tekst. Kvale et al. (2009, p. 69) trekker videre frem samtale og tekst som begreper som spiller en sentral rolle i den hermeneutiske tradisjon, og tolkerens forhåndskunnskaper om en teksts tema vektlegges. Det vil si at det for meg som forsker var viktig å forankre mine fortolkninger innenfor eksisterende kunnskap og teori som jeg hadde lest om feltet. Formålet med en slik tilnærming er å oppnå en gyldig og allmenn forståelse av en teksts betydning (Kvale et al., 2009, p. 69). I den klassiske hermeneutikken var det religiøse, juridiske og litterære tekster som ble tolket. Det har imidlertid skjedd en utvidelse av begrepet *tekst* slik at det som i denne undersøkelsen, ytterligere innebærer diskurs og handling.

3.2 Datainnsamling

Jeg har tatt i bruk kvalitativt intervju med syv muslimske jenter i alderen 13-16 år i min forskning, samt at jeg har skrevet forskningsdagbok underveis i prosessen. Jeg skal nå

presentere metodene jeg har benyttet meg av for å besvare mine forskningsspørsmål ytterligere.

3.2.1 Intervju

All den stund jeg valgte å forankre min oppgave innenfor det fortolkende paradigme, anså jeg kvalitative intervju som hensiktsmessig for å få innsikt i utvalgets erfaringer, tanker og følelser (Thagaard, 2013, p. 95). Kvale et al. (2009, p. 323) definerer forskningsintervju som «En samtale med struktur og formål; det innebærer at man spør og lytter inngående med det formål å innhente etterprøvbar kunnskap». Ved å ha samtaler med muslimske jenter som er aktive fotballspillere i dag, hadde jeg muligheten til å frembringe fyldige beskrivelser som kunne være nyttige i mitt arbeid med å svare på oppgavens problemstilling. Kvale et al. (2009, p. 19) beskriver samtalen som en grunnleggende form for menneskelig spill og at vi gjennom samtaler lærer folk å kjenne, får innsikt i deres opplevelser, holdninger og følelser og deres livsverden. I intervjusamtalene har jeg stilt spørsmål og lyttet til hva muslimske jenter selv forteller om sine erfaringer som fotballspillere i Norge, samt deres livsverden ellers. Å få tak på intervjupersonens egen beskrivelse av den livssituasjon hun befinner seg i, er selve formålet med kvalitative forskningsintervjuet (Dalland, 2017, p. 65).

Kunsten å intervju avhenger ifølge Kvale et al. (2009, p. 36) av intervjuerens praktiske ferdigheter og personlige vurderinger. Ved å velge å gjennomføre intervjuer kunne jeg ikke følge eksplisitte trinn i en regelstyrt metode. Jeg utførte det som faller innenfor kategorien semistrukturerte intervju (Kvale et al., 2009, p. 47), hvor det var en klar struktur på hvilke spørsmål som skulle stilles, men også fantes rom for oppfølgingsspørsmål underveis. Videre hadde intervjudeltakerne mulighet til å utdype og fortelle det de måtte ønske. Selv om jeg ikke nødvendigvis stilte alle spørsmål på samme måte til alle deltakerne, gjorde den relativt stramme strukturen at jeg kunne samle informasjon om temaer av interesse. Samtidig ga jeg deltakerne mulighet til å rapportere deres egne tanker og følelser, som også Sparkes og Smith (2014a, p. 84) bemerker som en fordel i deres bok. Dette ga fleksibilitet og mulighet til å fange opp kunnskap og innsikt i fenomener jeg ikke hadde tenkt over i forkant av intervjuet

(Thagaard, 2018, p. 91). Strukturen til intervjuet fulgte også en modell kalt «tre-med-grener», som grundigere beskrives senere i oppgaven.

3.2.2 Styrker og svakheter med intervju som metode

I starten av forskningsprosessen vurderte jeg hvilken metode som best kunne besvare de spørsmål jeg ønsket å besvare. Før valg av metode, reflekterte jeg over hvilke styrker og svakheter en slik metode ville ha. De positive sidene jeg avdekket var givetvis bakgrunnen for mitt valg av denne metoden. Likevel er det viktig å vedkjenne seg at det som med andre metoder, også finnes svakheter ved gjennomføring av intervju. Styrker og svakheter med metoden vil i de neste avsnittene bli presentert.

En styrke med intervju som metode var at jeg hadde muligheten til å frembringe svar på spørsmål som gjennom andre metoder ville vært utfordrende. En fordel med intervju er eksempelvis muligheten til å fange opp prosesser over tid. Jeg hadde i mine intervjuer anledning til å spørre informantene om både fortid, nåtid og fremtid. Dessuten hadde jeg som mål å generere kunnskap som inkluderer faktorer som ikke lar seg kvantifisere, som stemning og følelser. Dette er mulig fordi produksjonen av kunnskap som nevnt skjer i samtalen som foregår mellom meg som forsker og min intervjudeltaker (Tanggaard & Brinkmann, 2012, p. 34).

Jeg erfarte at en fordel med å gjennomføre semistrukturerte forskningsintervjuer var som beskrevet i Sparkes and Smith (2014a, p. 84) at det gir deltakerne større kontroll enn i det strukturelle intervjuet. Videre forklarer Sparkes og Smith (2014a, p. 84) at et semistrukturert intervju har potensial til å gi deltakerne en viss grad av fleksibilitet til å uttrykke sine meninger, følelser, ideer og holdninger. Deltakerne har også mulighet til å avsløre mer om betydningen de legger til sine erfaringer, som dermed kan gi meg som intervjuer dypere kunnskap om dem enn det som kan hentes fra et strukturert intervju eller andre metoder.

Det finnes også svakheter med semistrukturerte forskningsintervjuer. Det kan for eksempel være barrierer mellom intervjuer og intervjudeltaker, som gjør at visse opplevelser og erfaringer ikke deles i deltakerens beskrivelser (Sparkes & Smith, 2014a,

p. 84). I Sparkes og Smith (2014a, p. 84) beskriver de også semistrukturerte intervjuer som vanskeligere å analysere enn for eksempel et strukturert intervju. Videre var jeg forberedt på at ved å velge en slik struktur på mine intervjuundersøkelser, risikerte jeg å miste noen forklaringer eller utdypinger på enkelte utsagn fra informantene. Derfor var det viktig at jeg stilte godt forberedt og reflekterte over dette på forhånd, i tillegg til å bruke forskningsdagboken aktivt for å eksempelvis evaluere og vurdere justeringer til neste intervju (Sparkes & Smith, 2014a, p. 84).

En annen utfordring med intervju var transkriberingsprosessen. Det kan virke relativt enkelt å gjengi det som blir sagt muntlig i skrift, men det vil kunne oppstå hindringer underveis. I enkelte tilfeller var det vanskelig å vite hvor punktum og komma skulle settes i transkripsjonen, og jeg fryktet at jeg skulle la en mengde informasjon gå tapt i transkriberingsprosessen. Kroppsspråk og stemmeføring lot seg ikke umiddelbart transkribere, likeså språklige fenomener som ironi (Tanggaard & Brinkmann, 2012, p. 34).

3.2.3 Forskningsdagbok

Underveis i forskningsprosessen skrev jeg som nevnt forskningsdagbok. Dette ble et verktøy jeg for eksempel kunne bruke til å skrive ned egne refleksjoner, problemstillinger som kunne oppstå, tilfeldige tanker og ideer som kom til meg, mulige løsninger på problemer, notater fra litteratur eller intervju, relevant litteratur og interessante sitater. Denne brukte jeg aktivt gjennom hele perioden jeg arbeidet med mine tolkninger av data. Forskningsdagboken ble også benyttet for å skrive ned refleksjoner i etterkant av hvert intervju, samt i refleksjoner knyttet til koding og analyse.

3.3 Utvalg

Denne studien baserer seg på et strategisk utvalg, som betyr at deltakerne er valgt på bakgrunn av egenskaper og kvalifikasjoner som er strategiske med tanke på oppgavens problemstilling og undersøkelsens teoretiske perspektiver (Thagaard, 2013, p. 60). I en studie som denne, som handler om personlige og som for enkelte kan være nærgående

temaer, har jeg fryktet at det skulle bli utfordrende å finne personer som er villige til å stille som deltakere. Jeg har benyttet meg av det som i følge Thagaard (2013, p. 61) blir betegnes som *tilgjengelighetsutvalg*. Utvalget er som nevnt strategisk ved at deltakerne besitter egenskaper som er relevante til oppgavens problemstilling, og måten jeg har gått frem på for å plukke ut deltakere er basert på at de er tilgjengelige for meg som forsker.

I mitt forskningsprosjekt var egenskapene som utgjorde hovedkriteriene for mitt utvalg:

- Muslimske jenter
- 13-16 år
- Spiller fotball aktivt på et organisert fotballag

Fremgangsmåten jeg benyttet for å komme i kontakt med deltakere som både har de kvalifikasjonene jeg trengte for å kunne svare på problemstillingen, samtidig som de var tilgjengelige for meg som forsker, betegnes som snøballmetoden (Thagaard, 2013, p. 61). Den opprinnelige planen var at jeg skulle kontakte personer jeg visste hadde de egenskaper og kvalifikasjoner som er relevante for undersøkelsens problemstilling. Videre ble disse personene bedt om å oppgi navn og eventuell kontaktinformasjon på andre med tilsvarende egenskaper. Denne tilnærmingen viste seg å være utfordrende, ettersom ingen av informantene kunne gi meg kontaktinformasjon til andre personer som passet inn under kriteriene for utvalget. Jeg sendte ut forespørsler til omkring 30 klubber i samme fotballkrets, hvor alle var klubber som tilsynelatende hadde ungdomslag på jentesiden. Av disse nærmere 30 klubbene fikk jeg fire svar, hvor en klubb var positivt til å bidra. To var negative, den ene klubben begrunnet med «lite kapasitet til å følge opp» og den andre klubben hadde ikke lag. Den siste klubben som svarte på forespørselen, hadde ikke lag med spillere som var aktuelle for utvalget, men var meget positiv til prosjektet og ville gjerne ha en oppdatering på hvordan studien gikk, ettersom de selv arbeidet for inkludering av minoritetsjenter

Dette understreker hvor krevende det er å finne aktuelle informanter i et slikt utvalg, og gjorde at snøballmetoden ikke lengre ble benyttet fra informant til informant, men fra lagleder til lagleder. Dette gjorde at jeg kom i kontakt med et par lagledere til som kunne sette meg i kontakt med flere spillere. Jeg bidro også på en trening med et av

lagene, i klubben hvor jeg opplevde å få best respons fra spillere som ønsket å delta i studien. Jeg tok sikte på å få omkring ti jenter til intervju, men grunnet utfordringene knyttet til rekruttering og begrenset tid, måtte jeg omprioritere og si meg fornøyd med syv informanter. Disse fikk pseudonymene *Katrine, Mariam, Nora, Sidra, Yasmin, Zahra* og *Amina*, og tilhører tre ulike lag fra breddeklubber i samme fotballkrets, i en norsk storby. Alle jentene er andregenerasjons innvandrere og spiller ungdomsfotball. Tabellen under viser en oversikt over hver informant, alderen deres og hvor lenge de har spilt organisert fotball:

Pseudonym:	Alder	Klassetrinn:	Begynte å spille organisert fotball:
Katrine	14	9. klasse	Først i 3. klasse, sluttet og flyttet, så i 8. klasse
Mariam	14	9. klasse	6. klasse
Nora	13	8. klasse	6. klasse
Sidra	15	10. klasse	8. klasse
Yasmin	14	9. klasse	8. klasse
Zahra	16	1. videregående	4-5. klasse
Amina	14	9. klasse	«På barneskolen en gang»

3.4 Intervjuguide

I følge Thagaard (2013, p. 100) er utgangspunktet for et vellykket intervju at det på forhånd har blitt gjort en jobb fra forskers side med å sette seg godt inn i informantens situasjon. For at jeg skulle kunne stille spørsmål som var relevante for min problemstilling hadde jeg på forhånd tilegnet meg kunnskap om kontekst gjennom å lese relevant litteratur og samtaler med personer med god kunnskap på området.

Under selve utformingen av intervjuguiden forsøkte jeg å utforme spørsmål som utforsket temaene jeg ønsket mer kunnskap om, med sikte på å stille spørsmålene på en måte som inviterte informantene til å gjøre refleksjoner rundt temaene jeg spurte om, i

tillegg til å oppmuntre dem til å gi fyldige kommentarer (Thagaard, 2013, p. 100). Et intervju spørsmål bør i følge Kvale et al. (2009, p. 147) være kort og enkelt, og av den grunn hadde jeg utformet spørsmål som etter min mening skulle oppfordre intervjudeltakeren til å dele. Strukturen jeg valgte for intervjuguiden er Rubin og Rubins «tre-med-grener-modellen» som av Thagaard (2013, p. 103) blir beskrevet som et tre, hvor stammen er hovedtemaet og grenene er de ulike temaene intervjuet skal inneholde. Hvert tema ble utdypet med oppfølgingsspørsmål og jeg forsøkte å finne en balanse mellom å gå i dybden på hvert tema og å dekke alle temaene i intervjuet. Videre var det også viktig at spørsmålene som skulle stilles var åpne og at de inviterte informantene til å dele synspunkter og erfaringer.

3.5 Gjennomføring av intervju

Den beste måten å lære seg intervjuferdigheter på er ved å intervju (Kvale et al., 2009, p. 36). Som følge av dette gjennomførte jeg pilotintervju med en person som jeg visste hadde kunnskap om temaet jeg skulle undersøke, og som ville kunne gi meg gode tilbakemeldinger på forbedringsområder, før de virkelige intervjuene skulle finne sted. Kvale et al. (2015, p. 125) skriver om hvordan kroppslig kommunikasjon kan påvirke intervjukonteksten. Hvordan kroppen kunne være nærværende på mindre åpenbare måter, var noe jeg reflekterte over før jeg gikk inn i intervjusituasjonen. Jeg var bevisst på måten jeg satt, hvordan jeg var kledd og jeg ønsket å opptre på en slik måte at det ble skapt en form for tillitt mellom meg og informanten. Videre i denne delen av kapitlet vil jeg beskrive hvordan jeg gikk frem for å gjennomføre intervjuene, samt dele noen erfaringer og opplevelser som jeg tok med meg underveis.

Informantene ble gitt en briefing før intervjuet begynte, hvor jeg som intervjuer definerte situasjonen ved å fortelle om formålet med intervjuet, hvordan bruk av båndopptaker ville fungere, forsikre om at alt datamateriale ville bli anonymisert og ved å spørre om informanten hadde noen spørsmål før vi satte i gang med intervjuet. Dette var i tråd med Kvale et al. (1997, p. 75) sine retningslinjer for å utforme et rammeverk for intervjuet. I sin bok skriver Kvale et al. (1997, p. 75) videre at intervjuets første minutter er avgjørende. Jeg hadde som mål å oppnå god kontakt med informantene ved å snakke litt om meg selv, slik at jeg ikke skulle være helt fremmed for dem. Videre

lyttet jeg aktivt ved å uttrykke interesse, forståelse og respekt for informantens ytringer (Kvale et al., 1997, p. 75). Intervjuet ble avsluttet med en debrief, hvor de viktigste punktene vi hadde snakket om ble oppsummert. Den videre debrifingen fortsatte også etter at båndopptakeren var slått av, slik Kvale et al. (1997, p. 76) råder til.

En del av det å planlegge og gjennomføre et intervju er også å finne et egnet sted å møte informanten. I det første intervjuet ville informanten møte meg på et bibliotek i nærheten av der hun bodde. Jeg reserverte derfor et møterom på det aktuelle biblioteket, for så i førsteomgang å bli møtt av en mann som nektet å forlate møterommet da de ansatte ba han sette seg et annet sted. Etter at den nevnte mannen hadde forlatt rommet, var det bare 40 minutter igjen av min reserverte tid, på et intervju som opprinnelig skulle ta omtrent en time. Videre ble vi forstyrret to ganger midt under intervjuet, av en tilsynelatende ruset person som valgte å sette seg sammen med oss, ettersom døren til møterommet ikke hadde lås. Et slikt første møte gjorde at jeg gikk inn i prosessen med å gjøre intervjuer med relativt høye skuldre. Jeg hadde ikke reflektert over mulighetene for slike former for utfordringer ved å gjennomføre intervju på et offentlig sted. De senere intervjuene løste jeg derfor ved at jeg i samarbeid med skolene informantene gikk på, fikk lov til å komme rett etter skoletid og låne et grupperom for å gjennomføre intervjuer. Dette var mer et mer forutsigbart sted å intervju informantene, samtidig som at det var et sted de kjenner godt og jeg fikk satt de nevnte rammene for intervjuet (Kvale et al., 1997, p. 75).

Selv om det ble tatt hensyn til den gjensidige forståelsen og det personlige intervjusamspill, kunne jeg ikke betrakte intervjuet som en fullstendig fri og åpen dialog mellom meg og informanten som partnere (Kvale et al., 2009, p. 52). Det kan fremmes argumenter for at det var noe asymmetri med tanke på maktforholdet i intervjusituasjonen. Dette skal jeg komme tilbake til senere i kapitlet, men en faktor som syntes å forme noen svar jeg fikk på enkelte spørsmål, var min rolle som fotballspiller på høyere nivå. I spørsmål som eksempelvis dreide seg om hvorvidt informantene kunne tenke seg å satse på fotball, opplevde jeg det som at flere av dem ytret at de ønsket å satse, til tross for at mange av svarene de ga både tidligere og senere i intervjuet ikke ga noen indikasjon på dette. Dette kan for meg tolkes som en form for

smiger fremfor faktiske planer, ettersom de snakket med meg som har satset fotball i mange år.

3.6 Behandling av datamateriale

3.6.1 Transkribering

Etter at intervjuene var gjennomført, skulle de bearbeides. Dette ble gjort ved at jeg skrev ned ord for ord hva som ble sagt i hvert intervju. Dette var møysommelig arbeid, men ga samtidig en mulighet til å gjenoppleve intervjuet, slik Dalland (2017, p. 88) poengterer i sin bok. For å forenkle transkriberingsprosessen tok jeg lydopptak av intervjuene, slik at jeg skulle kunne gjengi det som hadde blitt sagt, så korrekt som mulig. Utfordringen med at spørsmål og svar fra intervjuene skal gjøres om til tekst, er blant annet at nyanser i en stemme, mimikk i ansikter og kroppsspråk ikke følger med i utskriftene (Dalland, 2017, pp. 88-89). En fordel var dog at når intervju ble transkribert fra muntlig til skriftlig form, ble samtalene fra intervjuet strukturert på en måte som gjorde de bedre egnet for analyse.

Transkripsjon ble satt i gang kort tid etter at intervjuene var gjennomført, slik at jeg fremdeles hadde samtalene friskt i minne. Det ble gjort en ordrett transkripsjon for å sikre at rådataene skulle være identiske med det som hadde blitt ytret i intervjuene, og for å minimere sjansen for at informantens utsagn skulle farges av mine tolkninger i transkriberingen. Jeg gjennomførte alle transkriberingene selv og jeg valgte å ta med alle gjentakelser, pauser og støtteord som for eksempel «eh...». I arbeidet med kodingen valgte jeg derimot å la noen støtteord utebli. Dette ble gjort for å lette arbeidet med å tolke datamaterialet, da enkelte av informantene hadde inkorporert flere støtteord som en del av sin dagligtale.

Det finnes ulike programvarer som kan hjelpe til med effektivisering av transkriberingen (Sparkes & Smith, 2014a, pp. 96-97), men jeg valgte å transkribere intervjuene uten hjelp fra disse, med mål om at transkriberingsprosessen skulle gjøres så nøye som mulig, at minst mulig informasjon skulle forsvinne i transkripsjonen og for å sikre at kvaliteten ble slik jeg ønsket. Jeg benyttet meg av Gail Jeffersons system, som ifølge Tanggaard og Brinkmann (2012, p. 34) særlig brukes innenfor

konversasjonsanalyse. Ved hjelp av Jeffersons system tok jeg sikte på å gå tett på det talte språk, og som følge av dette transkriberte jeg etter beste evne toneleie, stemmevolum, nøyaktige angivelser av tid med mer. Ettersom dette var mitt første intervjuprosjekt noen gang, var dette strategien som føltes 'tryggest'. Dette bekrefter også Tanggaard og Brinkmann (2012, p. 34) i sin bok, hvor de klart anbefaler en slik transkriberingsstrategi. Jeg erfarte likevel raskt at faktorer som nøyaktige angivelser av tid ble vanskelig å inkludere i transkriberingen min. Jeg inkluderte ei heller toneleie i alle svar fra informantene, ettersom jeg bare anså det som hensiktsmessig å inkludere dersom det endret seg vesentlig fra det jeg opplevde som informantens normale toneleie.

3.6.2 Analyse

Analysemetoden jeg benyttet kalles *tematisk analyse*. I de neste avsnittene jeg gi en beskrivelse av hvordan denne metoden praktiseres og deretter hvordan jeg analyserte mitt datamateriale ved hjelp av den.

En tematisk analyse er en metode som minimalt organiserer og beskriver dataene som samles inn på en detaljert måte ved å identifisere, analysere, tolke og rapportere mønstre, eller *temaer*, innenfor data (Braun & Clarke, 2006, p. 79). I denne forstand kan det ligne på andre analytiske metoder som søker etter å beskrive mønstre på tvers av et helt datasett, eksempelvis hierarkisk innholdsanalyse og jordet teori. I følge Sparkes og Smith (2014a, p. 124) er det imidlertid forskjeller mellom en tematisk analyse og andre analysemetoder som også søker temaer i dataene, ved at tematisk analyse ikke søker etter å kvantifisere temaer, slik som innholdsmessige analyseformer.

Tematisk analysemetode er en relativt rett frem og fleksibel form for kvalitativ analyse. En styrke er at den fremhever likheter og ulikheter på tvers av datamaterialet. Den oppsummerer nøkkeltrekk ved en stor mengde data. I tillegg har den, ifølge Sparkes og Smith (Sparkes & Smith, 2014a, p. 124), med sterk vekt på tolkning, potensiale til å presse forskeren mot en dyp, frittgående, estetisk tolkning av dataene. En annen styrke med metoden er at resultatene generelt er tilgjengelig for utdannet allmennhet og at den

kan være nyttig for å lage kvalitative analyser som er egnet for informering om politikktutvikling (Braun & Clarke, 2006, p. 95)

Med utgangspunkt i Braun og Clarkes (2006, pp. 87-93) seks faser i tematisk analyse, har jeg analysert og tolket datamaterialet som ble frembragt gjennom intervjuene som ble gjennomført med muslimske jenter i 13-16 årsalderen. I den første fasen transkriberte jeg datamaterialet jeg hadde fremskaffet gjennom intervjuene. Etter transkriberingen leste jeg gjennom intervjuene på nytt og skrev ned mine første tanker og refleksjoner i forskningsdagboken min. I det Braun og Clarkes (2006, p. 88) beskriver som den andre fasen, genererte jeg innledende koder, der jeg kodet data som ble ansett interessante og meningsfulle i forbindelse med studien. Eksempler på disse kodene er *fotballen som inkluderingsarena, relasjoner og forbilder og kjønnsdiskriminering*. I den tredje fasen ble det utført fortolkende analyse av dataene, og jeg arbeidet med å samle kodene inn i mulige temaer, såkalte kandidattemaer, ved å samle all relevant data inn i hvert tema. Her fant jeg det vanskelig å finne gode temaer som inkluderte til alle kodene. Derfor valgte jeg å lage fire temaer som omfattet koder som kunne passe innenfor disse. Det ble dannet et femte tema som fikk navnet *diverse*, inntil jeg fant ut av hva jeg skulle gjøre med de resterende kodene. Da jeg i fjerde fase skulle gjøre en gjennomgang av disse temaene, ble det som Braun og Clarkes (Braun & Clarke, 2006, p. 91) beskriver, klart at ikke alle disse kandidattemaene nødvendigvis var aktuelle temaer, ettersom noe av datamaterialet ble for heterogent og noen temaer skled inn i hverandre. I fase fem skjedde defineringen og navngivningen av temaene, hvor jeg til slutt endte opp med fire temaer. Det første temaet var *Fotballtilbudet i dag*, som ble konstruert av kodene *fotballen som inkluderingsarena, fotball og kjønn, relasjoner og forbilder, rekruttering og ivaretagelse av spillere, og fotballsatsning*. Det neste temaet fikk navnet *Religion og Kultur*, som bestod av kodene *religiøse lover, forvirring mellom religion, kultur og politikk, sosial kontroll, familierelasjoner, trygghet og forutsigbarhet og tradisjoner*. *Diskriminering* var navnet på det siste temaet, som inneholdt kodene *rasisme og kjønnsdiskriminering*. Etter å ha analysert kodene og laget ferdig gjennomarbeidede temaer, begynte presentasjonen av mine fortolkninger i fase seks. Målet i denne fasen var å fortelle mine tolkninger av datamaterialet, ved hjelp av sitater som kunne brukes som eksempler (Braun & Clarke, 2006, p. 93).

3.7 Kvalitetsvurdering

I dette forskningsprosjektet, som i enhver undersøkelse, tas det stadig valg. Jeg begynte med å velge tema for undersøkelsen, før jeg etter hvert utformet en problemstilling, valgte forskningsmetode, utvalg, hvordan jeg skulle samle inn datamateriale og deretter hvordan det skulle analyseres, diskuteres og konkluderes. Til slutt tok jeg beslutninger knyttet til hvordan jeg skulle formidle resultatene. I hvilken grad resultatet kan regnes som holdbart eller gyldig, avhenger ifølge Dalland (2017, p. 55) av hvor godt jeg faglig begrunner valgene som har blitt tatt gjennom prosessen, og hvilken betydning de har hatt for resultatet. Med den vitenskapelige innstillingen jeg har hatt i dette forskningsprosjektet, er det noen normer og idealer jeg har forsøkt å følge. Disse vil i det følgende bli presentert.

3.7.1 Gyldighet

Gyldigheten, eller validiteten til en oppgave, sier noe om tolkningene som gjøres er korrekt utledet fra sine premisser. Et valid argument er ifølge Kvale et al. (2009, p. 250) et fornuftig, velfundert, berettiget, overbevisende og sterkt argument. I samfunnsvitenskapene, som er kategorien denne undersøkelsen faller inn under, dreier validitet seg om hvorvidt en metode egner seg til undersøkelse av det den er ment til å undersøke (Kvale et al., 2009, p. 251). Jeg måtte også ta hensyn til filosofiens tre klassiske sannhetskriteriene – korrespondanse, koherens og pragmatikk. Disse sørger for at kunnskapsutsagn stemmer overens med den objektive verden, utsagnets konsistens og indre logikk, og utsagnets sannhet og praktiske konsekvenser (Kvale et al., 2009, p. 250).

Etter at problemstillingen hadde blitt utformet og jeg hadde fattet en beslutning angående hva jeg ønsket å forske på, måtte jeg vurdere hvilke metoder som best kunne frembringe kunnskap om muslimske jenters erfaringer som fotballspillere i Norge i dag.

Jeg tok sikte på å utføre forskningsintervjuet så grundig som mulig, slik at jeg kunne skape et intervjuprosjekt som har det som kalles pragmatisk og kommunikativ validitet. Det vil ifølge Tanggaard og Brinkmann (2012, pp. 23-24) si at det vil være gyldig fordi det lærer oss noe om muslimske fotballjenters livsverden, samt at det kan påvirke

teoriutviklingen og tenkningen vår og videre hvordan vi handler innenfor bestemte områder. Dette kan lyde ambisiøst, og for å ha mulighet til å oppnå dette var det sentralt at jeg som intervjuer satte meg grundig inn i emnet for intervjuet på forhånd.

3.7.2 Pålitelighet

Pålitelighet, eller reliabilitet, er i følge Dalland (2017, p. 55) et kriterium for kvalitet i forskning og handler om i hvilken grad det arbeidet som har blitt gjort, er til å stole på. For å skape tillit til leseren har jeg gjort rede for hvordan forskningsprosessen har foregått på en detaljert måte, jeg har beskrevet hvordan datamateriale har blitt utviklet og analysert, feilkilder som kan ha påvirket resultater, mine relasjoner til deltakere i forskningsprosessen og hvilken betydning erfaringer i felten har for dataene jeg har fått (Thagaard, 2013, p. 194). Dermed kan utenforstående gjøre sin vurdering av påliteligheten i min forskning (Dalland, 2017, p. 55).

I kvalitative forskningsintervju som metode, vil det alltid kunne oppstå mulige feilkilder. I intervjuet ligger det i følge Dalland (2017, p. 60) en mulighet for feilkilder i selve kommunikasjonsprosessen. Jeg har i intervjusituasjoner forsøkt å være så tydelig som mulig med mine spørsmål for å unngå at spørsmål blir misoppfattet, samtidig som jeg har vært nøye på å sikre at jeg har forstått svarene riktig og notert nøye. På denne måten blir transkriberingen så korrekt som mulig og meningsholdet endres så lite som mulig. Dersom prosesser knyttet til intervjuene bærer preg av misforståelser og unøyaktighet, vil dette også svekke påliteligheten til undersøkelsen min. Med god forberedelse og oppmerksomhet i gjennomføringen har jeg forsøkt å redusere slike feil (Dalland, 2017, p. 60).

3.7.3 Overførbarhet

Overførbarhet er ifølge Thagaard (2013, p. 194) knyttet til at forståelsen som forskeren utvikler innenfor rammen av en enkel studie, videre kan være relevant for andre situasjoner. En viktig målsetting for meg var at studien skulle kunne ha relevans utover det enkelte prosjekt. Begrunnelsene jeg hadde for å gjennomføre en slik studie var at jeg hadde mulighet til å generere informasjon og frembringe kunnskap som senere kan bidra til blant annet bedre tilrettelegging for inkludering og mangfold i fotballen,

forebygge institusjonell ekskludering i fotballen og å dyrke frem kvinnelige muslimske rollemodeller. Disse faktorene kan være relevante for flere og i sum kan de på sikt bidra til å øke statusen til kvinner som spiller fotball.

3.7.4 Ethiske overveielser

All forskning som involverer mennesker har etiske implikasjoner. Universiteter og høyskoler, deriblant Norges Idrettshøgskole, har etiske retningslinjer for slik type forskning (Furseth & Everett, 2020, p. 144). Ethiske overveielser dreier seg ifølge Dalland (2017, p. 235) om mer enn bare å følge regler. Kunnskap om muslimske jenters livssituasjon, erfaringer og opplevelser i norske fotballag er det bare muslimske jenter selv som kan gi oss. For å kunne frembringe denne kunnskapen har jeg vært avhengig av tillit og jeg har vært nødt til å tenke gjennom hvilke etiske utfordringer arbeidet mitt kunne medføre. Jeg har arbeidet for at de jeg har intervjuet skulle føle at de ble godt ivaretatt i sitt bidrag til min forskning. Det har følgelig vært viktig å kjenne til de etiske forpliktelser som omfatter alt fra planlegging til formidling av mitt forskningsprosjekts resultater (Dalland, 2017, p. 235).

Før jeg kunne sette i gang med intervjuer, måtte jeg som nevnt reflektere over hvilke etiske utfordringer et slikt prosjekt kunne innebære. Dette var viktig for å få sendt ulike søknader som skulle godkjennes, slik at forskningsprosjektet kunne gjennomføres, noe jeg skal komme tilbake til senere. I løpet av denne prosessen gjorde jeg meg flere etiske refleksjoner som var viktige for min rolle som forsker og for å forebygge mulige ulemper som kunne oppstå.

Ved å forske på en sårbar gruppe, som unge muslimske jenter kan kategoriseres som, følger det mulige konsekvenser. Jeg kunne risikere at jeg satte informantene i en posisjon som kunne føre til en lojalitetskonflikt overfor deres foresatte. På denne måten kunne jeg risikere at svarene deres ble farget av deres lojalitet til sine foreldre. Ved å gjøre meg lett tilgjengelig fysisk og på telefon for å gi informasjon om intervjuet og prosjektet generelt, hadde jeg mulighet til å forklare mine intensjoner med prosjektet og hvorfor jeg mener det er viktig å forske på. Et slikt grep kan «ufarliggjøre» situasjonen slik at de muslimske jentene som stilte til intervju kjente på en støtte hjemmefra

angående deres deltakelse i mitt forskningsprosjekt. Hensikten med et slikt tiltak var å minske sjansene for at deltakerne ville kjenne på en slik lojalitetskonflikt overfor deres foresatte.

At jeg som hvit majoritetskvinne forsket på en minoritetsgruppe som muslimske jenter i Norge, kan skape et ubehag hos enkelte. Det var ikke gitt at jentenes foresatte eller andre nære relasjoner ville opptre støttende i en slik situasjon, hvor det utad kunne synes å være en skjevhet hva angår maktfordeling. Det kan også være nærliggende å tenke at jeg med min kulturelle bakgrunn ikke deler de samme forutsetninger som personene jeg skulle intervjuer. Vi tilhører eksempelvis ulike kulturkretser og har nok mange ulike erfaringer. Dette var viktig for meg som forsker å ta i betraktning underveis i intervjuet, men like fullt når informasjon fra intervjuene skulle videreformidles i tekst til lesere av denne masteroppgaven. Når tekst blir skrevet, blir det også materialisert, som følgelig fører til at det løsrives fra situasjonen og forfatteren. Teksten *får sitt eget liv* og det blir mer problematisk å finne den opprinnelige meningen, blant annet grunnet stor avstand i tid og at jeg som forfatter teksten ikke er tilgjengelig for spørsmål (Fjelland, 1995, p. 37). Gjennom mine intervjuer og i prosessen med å gjengi disse i tekst, hadde jeg som forsker et mål om å presentere det som betegnes som en *tykk* eller *tett* beskrivelse. Det vil si at jeg ikke bare gjenga det som ble observert, men jeg inkluderte også utsagn om hva informantene kan ha ment med sine handlinger, hvilke fortolkninger de ga og den fortolkningen jeg som forsker hadde. Jeg la altså vekt på at min *tykke* beskrivelse skulle inneholde et meningsaspekt og anerkjente samtidig at all forståelse bygger på en forforståelse (Thagaard, 2013, p. 41).

Ved å sette muslimske jenter i fotballen i søkelyset, kunne det også skape en forsterket oppfatning av minoritetsjenter som *problematiske* i idretten. Informantene kunne videre oppleve det som en psykisk belastning dersom det viste seg at møtet med norsk fotball opplevdes som tungt. Jeg gjorde det jeg kunne for å sørge for at deltakerne i mitt forskningsprosjekt skjønnte hva det innebar å delta, jeg presenterte hovedtemaene som skulle spørres om i intervjuet på forhånd, informerte tydelig at det til enhver tid var lov å trekke seg fra prosjektet og sørget for at foresatte var godt nok informert til å føle seg komfortable til å samtykke på vegne av sine barn.

Når det forskes på grupper med minoritetsbakgrunn, er det en mulighet for at språket kan bli en utfordring. Dette var også noe reflekterte over hvordan jeg best kunne håndtere. Jeg hadde for eksempel flere klubber som kunne være interessante for mitt prosjekt, hvor jeg visste det fantes voksenpersoner som i møte med foresatte kunne fungere som mine *kulturassistenter*. Det vil si en person med samme bakgrunn både geografisk, språklig og kulturelt. Jeg har vurderte også mulighetene for å benytte tolk i informeringen av foresatte og i intervju situasjon, men landet på at det var flere ulemper med dette. Blant annet at det var ett ledd ekstra i kommunikasjonen, hvor det kunne skapes misforståelser. Jeg visste ikke hvordan tolken ville velge å stille mine spørsmål og ville heller ikke få vite helt ordrett hva deltakeren svarte, når det skulle gjengis av en tolk. For å sikre at foresatte var komfortable med tanke på samtykke på vegne av egne barn, hadde jeg gjennom mitt nettverk mulighet til å gi foresatte et informasjonsskriv oversatt til deres morsmål.

Intervjuene som skulle gjennomføres krevde at jeg hadde fått innvilget søknad fra Norsk senter for forskningsdata (NSD), fordi jeg skulle behandle personopplysninger i forskningsprosjektet mitt (Norsk senter for forskningsdata, u.å). Som følge av at jeg skulle forske på barn og ungdom i alderen 13-16 år, var jeg pliktig å sende en søknad til Norges idrettshøgskoles etiske komité fordi et slikt utvalg faller innenfor kategorien *sårbar gruppe*. Disse søknadene måtte være innvilget før jeg kunne starte datainnsamlingen. Dette var en prosess som skulle vise seg å ta mye lengre tid enn forventet, da den etiske komitéen ved flere anledninger utsatte vedtaket på grunnlag av bekymringer knyttet til ulike etiske problemstillinger knyttet til en slik studie.

3.7.5 Informert samtykke

I de kommende avsnitt skal jeg redegjøre for hvilke tiltak som ble gjort for å sikre informert samtykke og konfidensialitet, samt hva jeg som forsker gjorde for å handle så etisk korrekt som mulig gjennom forskningsprosessen.

Utgangspunktet for alle forskningsprosjekt er at deltakelse skal være frivillig (Thagaard, 2013, p. 26). Jeg har derfor vært avhengig av at deltakerne i min studie ga sitt informerte samtykke. Informert samtykke innebærer at forskningsdeltakere informeres

om undersøkelse overordnede formål og om hovedtrekk i intervjuet, i tillegg til mulige risikoer og fordeler som kommer med deltakelse i forskningsprosjektet (Kvale et al., 2009, p. 88). Dette er viktig for å sikre at de involverte deltar frivillig i intervju.

Jeg delte på forhånd ut et informasjonsskriv til de aktuelle deltakerne for mitt forskningsprosjekt, samt at deres foreldre fikk et eget informasjonsskriv ettersom utvalget som skulle forskes på var under 18 år. I informasjonsskrivet ble deltakerne og deres foreldre informert om forskningsprosjektets formål og prosedyrer. Dette ble også trukket frem på slutten av intervjuet. Det var videre viktig å opplyse deltakerne om deres rett til å trekke seg fra prosjektet når som helst. Deltakerne ble ytterligere informert om hvordan jeg ville behandle datamaterialet som kom fra intervjuet, vektlegging av anonymitet, personvern og hvordan de kunne få innsikt i datamaterialet som omhandlet dem.

Utvalget som skulle forskes på i denne studien var barn og unge med minoritetsbakgrunn. Dette kan kategoriseres som det Dalland (2017, p. 75) beskriver som *sårbare intervjupersoner*, ettersom jentene som skulle intervjues var barn under 18 år. Foreldrene har, i likhet med deres døtre, minoritetsbakgrunn. Som følge av dette, var informasjonsskriv (vedlegg 2 og 3) til aktuelle deltakere, så vel som deres foreldre utformet som et lett forståelig skriv med enkelt språk og utelukkende det jeg anså som den viktigste informasjonen. Denne vurderingen ble gjort i den hensikt at det skulle være lett forståelig for både barn og voksne med mulige begrensede språkferdigheter i norsk. Etter at informasjonsskrivene var lest av deltakerne og deres foreldre, skrev de under på et samtykkeskjema slik at jeg sikret en skriftlig bekreftelse på deres samtykke om å delta, med signatur og dato. En slik underskrift kan ifølge Dalland (2017) være en beskyttelse for meg som intervjuer, fordi jeg da har mulighet til å gå tilbake til samtykket som er inngått dersom det skulle oppstå uenighet eller tvil om min fremgangsmåte har vært i tråd med prinsippet om informert samtykke.

3.7.6 Konfidensialitet

Konfidensialitet i forskning innebærer at privat datamateriale som kan identifisere deltakerne, ikke avsløres. I dette tilfellet vil det si at jeg var nødt til å reflektere over

prinsippet om forskningsdeltakeres rett til privatliv ikke kommer uten vitenskapelige og etiske dilemmaer (Kvale et al., 2009, p. 90). Jeg sørget for å redegjøre for informantene om at de hadde krav på at all informasjon de hadde gitt, skulle bli behandlet konfidensielt (Thagaard, 2013, p. 28). Videre anonymiserte jeg samtlige informanter før resultater fra undersøkelsen ble presentert. Det ble anvendt pseudonymer for alle deltakerne og det var informasjon som utelukkende var tilgjengelig for meg og min veileder.

Forskningsdeltakeres rett til privatliv er et prinsipp som ikke er uten etiske og vitenskapelige dilemmaer (Kvale et al., 2009, p. 90). Således måtte jeg ta stilling til hvilken informasjon som skulle være tilgjengelig for hvem. Jeg konkluderte med at både jentene som ble intervjuet og deres foresatte skulle få tilgang på informasjon som var frembragt fra samtaler med intervjudeltakeren. Dette ble besluttet på grunnlag av jentenes alder, som gjorde at foreldrene hadde rett til å se informasjonen.

3.7.7 Forskerens rolle

Min integritet og rolle som forsker, har vært avgjørende for kvaliteten på den vitenskapelige kunnskap og de etiske beslutninger som har blitt tatt i denne kvalitative studien (Kvale et al., 2009, p. 92).

Fog (2004, pp. 230-231) har formulert intervjuerens etiske dilemma: Forskeren har et ønske om at intervjuet skal være så utforskende og dyptgående som mulig, med risiko for at den som intervjues kan bli krenket, men ønsker på den annen side å respektere den som intervjues så mye som mulig. Dette kan føre til at forskeren sitter igjen med et empirisk materiale som bare skraper på overflaten. Det er viktig å anerkjenne at et intervju med temaer som *opplevd rasisme* og *diskriminering* kan virke belastende for jentene som deltar. Både underveis og i etterkant av intervjuet. Medutgangspunkt i Fogs formulering av intervjuerens etiske dilemma, ville utfordringen ligge i hvordan jeg skulle innhente mest mulig korrekt informasjon, samtidig som jeg tok hensyn til hva som var i intervjudeltakernes interesse. Det fantes en mulighet for at intervjudeltakerne ikke direkte ytret at spørsmålene som ble stilt opplevdes belastende, men det kunne finnes andre tegn til at hun kjente på ubehag eller opplevde situasjonen som vanskelig.

Slike dilemmaer mellom motstridende vitenskapelig og etisk interesse, ville ikke bare løses ved hjelp av etiske regler, men var også avhengig av meg som forsker, min forståelse og etiske dømmekraft (Kvale et al., 2009). Jeg reflekterte derfor over hvordan jeg på best mulig måte kunne formulere spørsmål som minsket sjansen for at mine deltakere skulle oppleve intervjuet som belastende eller ubehagelig. I intervjusituasjonen vektla jeg det å være bevisst min etiske dømmekraft som forsker, og se etter tegn til ubehag hos den som intervjues underveis.

4.0 Presentasjon av funn: En tematisk analyse

I dette kapitlet vil jeg presentere mine fortolkninger av intervjuene. Formålet med studien er å frembringe kunnskap om unge muslimske jenters holdninger og erfaringer knyttet til deres fotballdeltakelse. Dette inkluderer muslimske jenters holdninger omkring kjønn, religion og fotballsatsning, samt hvilke muligheter og/eller barrierer muslimske jenter opplever at de har gjennom deltakelse i fotball.

Med utgangspunkt i Braun og Clarkes (2006) tematiske analyse, har jeg kodet datamaterialet for å sortere temaer som kan være relevante for mine videre fortolkninger med utgangspunkt i studiens problemstilling. Hvert tema introduseres separat, før de i neste kapittel vil diskuteres i lys av tidligere forskning og mitt teoretiske grunnlag. Temaene som skal presenteres er *Fotballtilbudet i dag*, *Religion og kultur* og *Diskriminering*.

4.1 Fotballtilbudet i dag

I denne delen skal jeg presentere funnene knyttet til informantenes opplevelser av hvordan fotballtilbudet er i dag. Informantene forteller om verdien av å føle tilhørighet og å ha gode relasjoner til aktører knyttet til deres fotballdeltakelse, deres introduksjon til organisert fotball og barrierer de opplever knyttet til fotballens organisering i dag. De oppgir også sine synspunkter på hvordan flere muslimske jenter kan rekrutteres til organisert fotball, samt holde lengre på de som allerede er aktive spillere.

Informantene i denne studien beskriver fotballen som en sosial arena hvor de har det gøy med venner, og hvordan det kan være motiverende for deres fotballdeltakelse. Mariam forteller om hvordan samholdet med hennes lagvenninner gjør at hun blir motivert til å komme på kamper og treninger, samt hvordan det å ha venner på fotballtreninger hindrer at det blir kjedelig:

De er bare vennene mine, alle er vennene mine. Det er gøy å spille kamper med dem, på kvelden tilbake fra kamper, på treninger... De motiverer meg til å spille bedre, fordi det er ikke kjedelig. Jeg kan liksom smile til dem og de kan smile tilbake, liksom. Eller le sammen uten at det er sånn, uten at vi må være seriøse.

Så de får meg til å ville komme til treninger, komme til kamper. Så de hjelper liksom, sånn om vi planlegger å gå sammen. Det hjelper mye.

Katrine forteller blant annet at fotballen har blitt et slags fristed fra en ellers forholdsvis lukket verden, hvor hun kan legge bort bekymringer og hverdagslige tanker. I likhet med Mariam trekker også hun frem fotballen som et sted å få nye bekjenskaper og tilbringe tid med gode venner:

Jeg har ikke liksom hatt en annen verden utenfor hjemmet mitt, på en måte. Bare skole og hjemme, og noen ganger så besøker jeg venner. Men bare... Fotballen har åpnet opp kanskje et annet... En annen del, på en måte. [...] Fordi før så pleide jeg ikke å bekymre meg noe som helst. Jeg pleide bare å bekymre meg... «Åja, jeg må gjøre dette prosjektet, jeg må gjøre dette prosjektet». Men nå så føler jeg at... Nå gleder jeg faktisk meg til å gå ut og spille fotball, og ha det gøy med venner og bli kjent med folk på laget. Det har på en måte forandret seg mye fra de andre tingene jeg har drevet med.

Bare én av de syv som ble intervjuet hadde hørt om NFFs visjon «Fotball for alle – glede, drømmer og fellesskap». Etter å ha blitt informert om hva visjonen dreier seg om, er likevel alle enstemmig om at dette er en god visjon. Yasmin forteller at hun mener visjonen kan bidra til inkludering og rekruttering av nye grupper mennesker som ikke er like representert i fotballbildet i dag, eksempelvis grunnet årsaker som omhandler familie, religion og etnisitet:

Jeg tenker at [NFFs visjon «Fotball for alle – glede, drømmer og fellesskap»] er bra [fordi] de vil inkludere andre, som man som oftest ikke ser i fotballen, da. Som for eksempel på landslag og sånn, så ser vi ganske få utlendinger, spesielt damer, da... Som deltar i fotball. Og det kan jo være på grunn av.. For eksempel familie, religion, eller etnisitet... Og det er bra at de bruker tid på å få til at noen flere blir med.

Katrine støtter Yasmins uttalelse om NFFs visjon ved å understreke viktigheten av mangfold for blant annet muslimske jenters opplevelse av å være fotballspiller, ettersom

utenforskap kan være en trussel for fotballdeltakelse. Dette illustrerer hun ved å trekke frem en hendelse hvor lagvenninner har sluttet på grunn av følelsen av å ikke høre til:

[Mangfold er viktig] fordi hvis... Hvis det bare var... [...] Hvis jeg hadde følt meg som om jeg var den eneste som var muslim så ville jeg sikkert ha følt meg ganske utenfor. Og hvis noen andre noen andre hadde følt at de var havnet utenfor gruppen så ville de ha sluttet, fordi det har skjedd før, faktisk. At de har følt seg mer, sånn... Ikke en del av sirkelen, så de bare, de kom ikke til treninger lengre. Så... Jeg synes at mangfold er... Det er veldig viktig.

Det kan virke som det ikke bare er relasjonen til lagvenninnene som er viktig for informantenes opplevelse av å være fotballspiller. Flere av jentene beskriver deres relasjon til treneren som tett og bruker ord som *far* eller *venn* for å beskrive forholdet. Videre nevnes det blant noen av informantene at trenerne er fleksible når det kommer til skole og tilrettelegging. Zahra snakker om treneren sin som en som stiller opp og bryr seg om spillernes beste:

[Treneren vår] er litt sånn farsrolle, skal ikke lyve. Han er litt sånn.. Han er veldig åpen, hyggelig, han er der for alle sammen, han blir med å vitse med oss, han gjør liksom treningene noen ganger mye mer lavterskel, så ikke folk stresser med å ha det gøy. Men han er også veldig OBS på hvordan vi kan forbedre oss, og hva vi må gjøre, og når vi må ta treningen seriøst.

Sidra beskriver i likhet med Zahra relasjonen med treneren deres som noe mer enn bare en trener. Hun forteller eksempelvis at de kan møte treneren sin i andre sammenhenger enn i forbindelse med fotballtrening:

Vi har det gøy sammen og henger også etter fotballtreninger. Vi henger også med treneren etter fotballtreninger, sånn ute i byen, spise ute eller noe.

Yasmin bekrefter Zahra og Sidras fortellinger om deres relasjoner til sine trenere, og understreker viktigheten av å ha et godt forhold til treneren sin, samtidig som behovet

for en sterk pedagogisk trener med et positivt tankesett er vesentlig for å holde motivasjonen oppe:

[Treneren vår] er veldig inkluderende, hun er veldig snill og hun er jo en lærer da, så hun vet hvordan hun skal håndtere ungdommer. Når noen ikke blir inkludert, og sånt. Så.. Jeg synes hun har spilt en ganske stor rolle. [Hun] har en del å si [for om jeg fortsetter å spille fotball], fordi hvis du ikke har engasjerende, gode, inkluderende og kanskje snille trenere, så kan det hende at du allerede mister lysten til å spille fotball, fordi hvis du får høre fra medspillere at du er dårlig så er det én ting, men hvis du får høre fra treneren at du mangler det der og du kan ikke gjøre ditten og du kan ikke gjøre datten, da mister du lysten til å spille fotball. Så jeg tror det spiller en stor rolle for at jeg har lyst til å fortsette å spille fotball.

Felles for flertallet av informantene er at de begynte å spille organisert fotball relativt mye senere enn majoritetsungdom i Norge vanligvis gjør. Slik fotballen er organisert i dag, er det vanlig å begynne å spille klubbefotball i førsteklasse. For noen muslimske jenter kan det selvsagt være tilfelle at de begynner tidligere, men i studiens utvalg finner jeg at de fleste begynte å spille fotball et sted mellom sjette- og åttendeklasse. Nora som i dag går i åttende klasse, forteller om da hun begynte å spille fotball på slutten av barneskolen etter å ha blitt rekruttert til et fotballag av sin venninne. Hun kan også fortelle at hun har spilt fotball i flere år før dette, men det var på fritiden med sin far:

Jeg begynte jo egentlig på fotball for noen år tilbake, sånn to eller ett år siden. Men jeg har spilt fotball sånn helt siden jeg ble født og spilt litt med faren min og forskjellige ting, men aldri begynt på sånn fotballklubb. Fordi jeg gikk jo på en annen sport før det. Så da, liksom, jeg tenkte ikke så mye på fotball før det, men jeg har alltid vært glad i fotball. Og det var ikke før sånn i sjette (klasse) tror jeg, at venninna mi ba meg melde meg på fotball og spille sammen med henne, og såne ting.

Informantenes ønske om å satse på fotballen, er ikke ytret særlig sterkt i denne studien. Flere av jentene uttrykker at de kan tenke seg å prøve å satse fotball, men motsier på

den andre siden dette uttalte ønsket ved flere anledninger under intervjuet. Katrine ytrer bekymring for fremtidige skader, noe en topp motivert fotballspiller ikke nødvendigvis ville brukt energi på:

Ikke bare er det vanskelig å liksom komme fram, det er vanskelig å liksom passe på seg selv, fordi jeg har hørt at mange får sånne kneskader og sånn korsbein... Jeg husker ikke hva det heter... Ja, korsbånd! Men ja, det er mange forskjellige skader man kan få som fotballspiller, og selv om det finnes flere karrierer man liksom involvere seg i fotball med, så er det sånn... Det er fortsatt ikke like stabilt som man håper det skal være.

Mariam gir uttrykk for at å satse på fotball alltid er noe hun har tenkt på, men at hun ikke klarer å bestemme seg for hvilken vei hun vil gå. Hun står i et veiskille nå som hun skal velge videregående skole, ettersom hun er usikker på om hun skal gå for det akademisk beste valget av skole, eller om hun skal begynne på idrettslinjen og følge fotballdrømmen:

Jeg tenker på bra skoler, men selvfølgelig, det handler om snittet mitt og alt det der. Men jeg har alltid hatt i bakhodet å bli profesjonell fotballspiller, sånn idrettslinje, liksom. Så jeg har alltid hatt lyst å gå idrettslinje også. Så det er to forskjellige ting. Men sånn... Jeg klarer ikke bestemme meg om de to. Men jeg er ikke sikker på idrettslinje, fordi jeg føler det er vanskeligere enn her. Og hvis jeg blir skadet eller umotivert så har jeg ikke noe sted å gå, men jeg kan fortsatt bli en bra spiller om jeg går på en bra skole. Og ha jobb og fortsatt være spiller. Men jeg vet ikke om jeg kommer så langt.

På spørsmål om hvem som er deres forbilder innen fotball, svarer flere av informantene personer i deres nære omgangskrets, som trener eller medspillere. Resten svarer med navnet på en mannlig spiller, og ingen av jentene svarer en kvinnelig fotballspiller. To av jentene nevner kvinnelige spillere senere i intervjuet, men det kommer frem at det generelt er lite kunnskap om kvinnefotball blant utvalget. Katrine forteller at hun ikke har noen spesielle forbilder, men at om hun måtte velge, ville det vært treneren hennes fordi hun kan relatere til henne:

Jeg har ikke... Jeg har ikke sånn... Store spillere som forbilder. Ehh... Hvis jeg ville ha valgt... Hvis jeg kunne ha valgt et forbilde så ville det vært treneren min. [...] Det er fordi... Jeg har mye til felles med treneren min fordi hun er en kvinne, hun er muslim, hun er... Hun er ikke barn, men hun er ung.

Zahra understreker videre hvordan forbilder som muslimske jenter kunne relatert til, muligens ville bidratt til større mangfold i kvinnefotballen. Dette gjør hun ved å trekke paralleller til Disney, og den første mørke disneyprinsessen som ifølge Zahra selv førte til at hun kunne drømme om å være en disneyprinsesse. På samme måte mener hun at muslimske jenter i større grad hadde kunnet drømme om å være fotballstjerner dersom det fantes noen kvinnelige muslimske toppfotballspillere:

Jeg synes faktisk det er ganske trist, fordi fra vi var små barn så har vi alltid trengt en rollemodell. For eksempel, se på disneyprinsesser og sånne greier, for jeg likte disneyprinsesser veldig godt da jeg var liten. Og da prinsesse Tiana og sånn lignet på meg, så ble jeg jo ganske glad og sånn. Og jeg følte en representasjon, og tenkte at da kan jeg også være disneyprinsesse, fordi det er noen som ligner på meg. Og som liten laget jeg liksom den relasjonen. Men når man vokser opp og ikke kan relatere deg med det yrket du ønsker å gå inn i, så minsker på en måte sjansene for at du skal føle at du kan bli det. [...] Jeg føler det hadde vært et ganske stort mangfold i fotballen [hvis det fantes muslimske forbilder på toppnivå på kvinnesiden]. Mye større enn det er nå. Altså, vi går liksom mot den veien, men hvis det så hadde vært fem muslimske kvinner som var fotballstjerner, som jeg hadde visst om, hadde det gjort mye større forskjell enn hvis det ikke hadde vært noen. Jeg kommer ikke på noen nå.

Fotballen slik den er i dag, kan i henhold til informantenes rapporter føre til ulike barrierer til muslimske jenters deltakelse. Blant annet fortelles det om frykt for utenforskap, mangel på tilbud i nærområdet og hvilke prioriteringer muslimske jenter velger å gjøre. Disse prioriteringene er noe alle unge jenter og gutter i større eller mindre grad må ta stilling til, men likevel ser det ut til å være en tendens til at

informantene i denne studien har vært nødt til å prioritere en fritidsaktivitet om gangen. En slik prioritering kan illustreres av Zahra, som har prøvd mange ulike aktiviteter:

I førsteklasse gikk jeg på ishockey, det varte ikke lenge fordi jeg klarte ikke å stå på skøyter. Og så startet jeg på basketball, jeg gikk der i cirka fire måneder, det var ikke noe gøy, så jeg sluttet. Etter det startet jeg på fotball, og så har jeg gått på sånn tre forskjellige fotballag. Jeg var på det laget jeg er nå, så sluttet jeg for en periode og startet på volleyball istedenfor. Og så kom korona og gjorde at jeg ikke kunne spille volleyball mer, så da startet jeg på treningssenter. Og så startet jeg på laget jeg spiller på nå, på nytt, og det gjør jeg fortsatt.

På spørsmål om hvilke mulige områder fotballtilbudet har til forbedring, med målsetting om å rekruttere flere og ivareta de allerede fotballspillende muslimske jentene, er det usikkerhet blant informantene om hva som kan være nøkkelen. Noen av informantene forklarer i intervjuene at det var på skolen de ble introdusert for muligheten til å spille organisert fotball. Lærere, aktivitetsdager og klassekamerater har alle blitt nevnt som ulike måter informantene fant veien inn i organisert fotball. De konkrete forslagene som blir gitt til mulige måter å rekruttere og lengst mulig beholde muslimske jenter i fotballen er også relativt like. Forslagene handler blant annet om å gi gode fotballtilbud i lokalmiljøet, økonomiske tilrettelegginger, bedre kroppsøvingsundervisning på skolen, arbeide for å skape flere kvinnelige muslimske forbilder og tilgjengeliggjøring av kvinnefotball generelt. Zahra sier at hun tror det ville hjulpet om NFF arbeidet for å skape gode forbilder for de yngre muslimske jentene innad i klubbene:

[For å få yngre muslimske jenter til å begynne med organisert fotball tidligere, kan man] kanskje prøve å snakke med foreldrene mer og snakke med barna mer. Og prøve å vise noen powerpointer på skolen. Vise noen... Nei faktisk, ta med noen muslimske jenter som har spilt fotball og har positive opplevelser med det. Kanskje ta de med på skolen og få dem til å liksom... Holde foredrag eller powerpointer, for å vise at det ikke er noe farlig. [...] Ehm, NFF [kunne vært i regi av det].

Katrine mener også at de neste generasjonene av muslimske jenter vil oppleve at foreldrene opptrer på en mer støttende måte enn nåværende generasjon, ettersom muslimske foreldre ikke har noe særlig forhold til hva det vil si å spille organisert fotball:

Så, nå som det blir på en måte en ny generasjon og foreldrene har på en måte følt på å spille fotball og vært i et lag, kanskje så blir det mer akseptert i fremtiden. [...] Ikke akseptert, men kanskje mer støttet. At man vet på en måte mer om fotball og hva barna har følt på. [...] Fordi foreldrene mine har aldri spilt fotball. Eller, de har spilt, men ikke i et lag. Så kanskje hvis de hadde følt på den erfaringen så hadde det kommet mer naturlig. Men flere åpne muslimske spillere vil definitivt hjelpe i fremtiden.

På spørsmål om informantene spiller fotball om fem år, svarer to av syv at de tror de spiller fotball fremdeles, hvor fem av syv på den andre siden ikke tror de spiller fotball fem år frem i tid. Alle svarer at de vil prioritere utdanning over fotball, noe som videre er grunnen til at majoriteten av informantene ikke tror de rekker å spille fotball om fem år.

4.2 Religion og kultur

I dette delkapitlet skal jeg legge frem informantenes fortellinger om religionens og kulturens betydning for deres fotballdeltakelse. Dette kunne blitt presentert i to separate temaer, men etter å ha fått fortalt informantenes synspunkt på religion og kultur, kan det se ut som om at de i islam ofte kan gå inn i hverandre og kan muligens skape usikkerhet hos muslimer om hva som står i koranen og hva som er kulturelle verdier. Av den grunn anser jeg det som hensiktsmessig å presentere det som ett tema. Jeg vil likevel begynne med å presentere funn som strengt tatt dreier seg mest om religion, før jeg beveger meg over til kulturelle forhold og måten disse to går inn i hverandre på, som blir skildret av flere av informantene.

Nesten samtlige av informantene deler sine synspunkter omkring religiøse lover innenfor islam som kan påvirke deres egne og andre muslimske jenters deltakelse i

norsk fotball. Flere snakker om regler for bekledning som en utfordring for enkelte, dersom muslimske jenter ønsker å spille fotball. Her kommer det også frem at det er forskjell på yngre og eldre muslimer, hvor en av informantene som går på ungdomsskolen presiserer at bekledning ikke er en barriere *akkurat nå*. Dette kan tolkes å være en insinuasjon på at det *kan* bli det senere. Utfordringene det siktes til er blant annet draktene som er standard for fotballspillere i dag, som består av shorts og t-skjorte. Slike drakter kan bli problematisk fordi det i islam er krav om at kroppen skal dekkes til. Yasmin uttrykker det slik:

Hvis vi tenker bare på muslimer da, så kan det jo hende at [grunnen til at det ikke finnes noen «åpne» muslimske kvinner i toppfotballen er fordi]... Som oftest, sånn man ser i fotball, så bruker kvinner shorts og sånt, og islam er det egentlig ikke tillatt at kvinner skal ha på det. Så det kan være en grunn, da.

Noen av informantene mener at det kan være en utfordring at muslimske jenter synes det er slitsomt å dekke seg til for å spille fotball. Videre er det flere av informantene som bruker hijab, som kan føre til ubehag dersom det er et ønske å satse på fotballen. Zahra forteller om mulig frykt for å skille seg ut på mer seriøse fotballag, religiøse høytider som id, hvor de har fastet en måned før feiringen. Hun deler også tanker om religiøse handlinger som bønn og faste bønnetider, som kan gjøre at muslimske jenter sliter med å forsvare en prioritering av fotballsatsning:

Jeg tror kanskje [at grunner til at det ikke finnes noen «åpne» muslimske kvinner på toppnivå i Norge] kan være sånn at i Toppserien så er det mye mer seriøsitet, seriøse treninger, det er mer seriøse treningstider og mer seriøse ting som man må gjøre. Og de føler kanskje ikke at de kan gå på så seriøse lag og bruke hijab, fordi da er liksom de «the odd one out», fordi oftest på sånne store lag er det veldig lite representasjon. Så de føler liksom ikke at de tør, fordi da er liksom de den eneste. Og da er de den eneste som for eksempel må feire id, eller som må bruke hijab, eller som ikke kan bruke shorts eller t-skjorte, eller som ikke kan rekke treningstiden fordi de må be. Eller kanskje de føler at de ikke kan be, fordi da rekker de ikke treningen. Og det er visse ting de på en måte føler at de ikke kan snakke om.

De fleste av informantene vil beskrive seg selv som like religiøs, eller mer religiøs enn sine lagvenninner, uavhengig om de bruker hijab eller ikke. Zahra deler imidlertid at det å bruke hijab er en synlig måte å representere religionen sin på, som kan sette begrensninger på hva hun opplever at hun kan gjøre, fordi hun enklere kan bli *arrestert* av andre på ting hun gjør, enn muslimske jenter som velger å ikke bruke hijab:

Det er jo mange av [lagvenninnene mine] jeg ikke ser på fritiden, men jeg føler at jeg er litt mer religiøs enn de jeg ser på fritiden og de jeg kjenner. [...] At jeg kanskje kan ta noen regler mer seriøst enn noen andre gjør. Sånn, at.. Det er liksom ikke noe stort problem, eller problem i det hele tatt, at jeg bruker hijab og noen av dem ikke gjør, men kanskje... Fordi når du bruker hijab, så representerer du religionen din. Når jeg går ut på gata så kan man se med en gang at jeg er muslim, men venninna mi ved siden av meg, som også er muslim, er det bare jeg som vet om. Alle andre kan ikke se det. Jeg føler liksom at det er visse ting jeg ikke kan gjøre, og jeg har ikke lyst å gjøre dem uansett, men hvis jeg ikke hadde brukt hijab så hadde det ikke vært så stort press på meg om å ikke gjøre de tingene, fordi ingen kan **ta** meg i å gjøre det, siden de ikke vet om jeg er muslim eller ikke. Men venninna mi kan føle at hun ikke har så mye ting hun må følge eller gjøre, fordi hun på en måte ikke representerer religionen sin, selv om hun også er muslim.

Flere av informantene deler videre sine synspunkter omkring hvorfor det tilsynelatende ikke finnes noen åpne muslimske kvinner på toppnivå i norsk fotball, der fellesnevneren kan sies å være en forvirring hos enkelte muslimer, hvor kultur og religion blandes. Sidra snakker om at verdier som «jenter skal ikke spille fotball fordi det er en gutteting», smitter over på jentene selv. Kulturen i landet hun kommer fra, sier at fotball er for gutter:

Jeg tror [grunnen til at det ikke finnes noen «åpne» muslimske kvinner på toppnivå] er fordi, sikkert... At de selv tenker at jenter ikke skal spille fotball, liksom. Fordi det er jo mer sånn... Guttessport. Og innenfor religionen så er det jo sånn at foreldrene.. Hva heter det.. Prioriterer gutter mer på sport og sånn, fordi

de tenker at jenter skal ikke spille fotball og sånn, fordi det er en gutteting, liksom. Jeg kan si kultur [er grunnen til at muslimske jenter har en slik tankegang, om at fotball er en guttesport]. Kultur ødelegger veldig mye. [...] Fordi det er jo kulturen som sier disse tingene med at gutter har mer rett til å gjøre det og det.. Enn det jenter har. Ikke religionen. [...] For eksempel landet mitt (Pakistan), de sier mye om det. Da jeg var der så kunne jeg ikke se noen jenter som spiller fotball, bare gutter. [...] Ja, jeg spurte naboen min (i Pakistan). Og hun sa «fordi jenter gjør ikke sånt». Og jeg bare «hvorfors det?» og så sa hun «fordi det er for gutter», og da svarte jeg bare «Åja, ok». Fordi det er så normalisert der.

Zahras tanker om kultur og religion samstemmer med Sidras, og hun forteller at denne forvirringen mellom hva islam sier og hva som er kulturelle verdier etter hennes oppfatning hovedsakelig skjer i land i Midtøsten:

Det tror jeg har noe med kultur og etnisitet å gjøre. Fordi det er veldig mange mennesker som kan blande kultur og religion. De kan liksom si at «en kvinne kan ikke sykle», og sånne greier. Det er ikke hva islam sier, det er hva den kulturen, hvor de fleste av dem er muslimer, sier. Så det kan kanskje ha noe med kultur å gjøre, hvor islam er en del av det. [...] Altså, sånn kultur som Midtøsten. Vil jeg si. De kan blande kultur og religion veldig mye, og si noe er «haram» når det ikke er det. Eller si «Gud ser deg», når en kvinne gjør noe som ikke er haram, men de bare sier det fordi det er en del av deres personlige mening, innenfor kulturen deres. Men det er mye mer sannsynlig at en kvinne hører etter hvis noen sier det er haram, enn hvis faren din bare ikke liker det.

Mariam forteller også om kulturen i landet foreldrene hennes kommer fra, hvor det ikke finnes kvinnelag i fotball og hvor det fra et rent estetisk ståsted ikke er ønskelig at kvinner har synlige muskler i beina sine:

Kulturen liksom... Jeg føler mye av slekta mi har spilt fotball. I Norge. I landet foreldrene mine kommer fra (Marokko) er det ingen jenter som spiller fotball. Det er bare oss. [...] Ehm, der jeg kommer fra (Marokko) er det veldig sånn...

Det er ikke fint å ha muskler i beina, for eksempel. Uansett om du er tynn, hvis du har muskler liksom, det er stygt liksom, for folk. Eller det er ikke pent. Sånn, hvis man trener så får man muskler. Man trenger ikke se det engang, det er bare sånn hvis beina dine er litt større eller du ser sånne linjer, eller noe sånt. Eller om de vet det. Det er ikke normalt der jeg er fra, liksom. Det er ikke, jeg tror ikke det er noe ordentlig fotballag der engang. Gutter reiser langt for å spille fotball, men jenter... Jeg har ikke hørt om en person eller noen jenter som spiller der. De er sånn sjokka når jeg kommer dit, over at jeg spiller fotball. De ville aldri spilt fotball, tror jeg. Men de ser ikke noe annerledes på meg, fordi jeg har kjent dem lenge.

Etnisiteten til spillerne på de lagene som informantene spiller på, er ifølge informantene i første rekke fra land i Afrika og asiatiske land som Filippinene og Vietnam, som ikke er å regne som en del av Midtøsten. I intervjuene kommer det frem at de jentene som uttaler seg om den nevnte sammensmeltingen av kulturelle verdier og religion, er av den oppfatning at muslimer fra andre steder enn Midtøsten har et friere forhold til religion. Det ble eksempelvis rettet mye kritikk mot Qatar som arrangør for verdensmesterskapet fotball 2022, hvor FIFA i forkant hadde gitt klare retningslinjer om at landet måtte forbedre sin satsning på kvinnefotball, for å få lov til å arrangere mesterskapet. Da informantene i intervjuet fikk vite at Qatars kvinnelandslag ikke har spilt en eneste offisiell kamp siden 2014, ytret de fleste at dette skyldtes kulturen i landet, og deres kvinnesyn. Noen av informantene snakker om Qatar som et land som bruker islamske regler i landets lover, og mener en utfordring som kan oppstå ved å blande kultur og religion inn i politikken, er at innbyggerne ikke klarer å skille hva som faktisk er religion og hva som er kultur. Zahra kan illustrere essensen av det de fleste informantene uttrykker om situasjonen i land som Qatar:

Jeg føler at [saken om Qatars kvinnelag] er noe dritt. Og at det bare er helt tullete, fordi hva har fotball med giftemål å gjøre? Men jeg skjønner at det er de kulturelle verdiene som hindrer dem fra å spille fotball, fordi det blir liksom sett på som tabu å spille fotball som kvinne. Jeg tror det har noe med at kvinner ikke kan vise seg frem, og at fotball er en måte å vise seg frem. Og jeg synes bare det er noe helt dritt. Det er ikke greit. [...] Jeg tror det har noe med at Qatar er et

islamsk land, og de er virkelig flinke til å blande kultur med religion. Og bare fremstille noe som haram, når det ikke er det. Og jeg tror faktisk ikke det er enkelt for folk å finne ut om det faktisk er haram eller ikke, fordi ingen kommer til å fortelle dem sannheten. Fordi de vil at folk skal tenke som dem. Så.. Å finne ut av sannheten i et sånn land er generelt bare vanskelig, så folk tror at det de gjør er galt, selv om det ikke er det.

Informantene beskriver en frykt for å gjøre noe som ifølge islam er galt, foreldre som har med seg tankegang fra kulturer hvor fotball ikke er for kvinner og bekymring for hva andre muslimske familier eller venner vil tenke om muslimske jenter som spiller fotball. Sidra forteller at hun tror veien til toppen av fotballen er enklere for en muslimsk mann, fordi kvinner i større grad må forholde seg til i hvilken grad de fører skam over på familien. Hun uttrykker også at hun er usikker på hvordan familien hennes hadde reagert dersom familievenner hadde begynt å spre negativ sladder som kritiserte hennes praktisering som muslim:

Ja [veien til toppen av norsk fotball er lettere for en muslimsk mann]. Fordi kvinner tenker «hva vil folk si hvis jeg gjør det her?». Og så går det jo rykter rundt deg og sånt. [...] Det kan for eksempel være familievenner [som sprer rykter], og så går de til andre folk som er fra samme land. Og så begynner de å snakke ned til deg og familien din. [...] Man blir sett på som et dårlig menneske, liksom. [...] Hvis [ryktene om meg] hadde vært om fotball, så hadde [familien min] bedt meg stoppe med det, eller så hadde de sagt «ikke bry deg».

Amina legger også vekt på at muslimske foreldre liker å ha kontroll på hva døtrene deres gjør, og at sene treningstider kan virke avskrekkende for noen muslimske foreldre:

Sånn muslimske foreldre, liksom, de er på en måte, hvordan skal jeg si det... Over protective... [...] Ja, overbeskyttende. Sånn, de vil ha barna sine sånn trygge. Jentene da, jentene mest. Da lar dem ikke de gå ut sent og sånn. Treningene pleier jo å være sent. Ja, altså faren min sa også det til meg først, men han lar meg gå fordi han kjenner treneren min. [...]

Samtlige av informantene snakker varmt om familien sin og gir uttrykk for at de har nære bånd med foreldre og søsken, for de som har det. Noen av informantene beskriver situasjoner hvor muslimske jenter kan bli hindret i å delta på fotballtrening på grunn av plikter i hjemmet, som for eksempel å passe småsøsken. Likevel er det bare et par av jentene som opplyser at det hender de passer søsken, noe de hevder ikke går ut over deltakelse på fotballtrening. Det er imidlertid verdt å merke seg at utvalget består av tre jenter som enten er yngst i søskenflokket eller enebarn, to som har et søsken, og to som har tre søsken og er blant de eldste i søskenflokket.

På kamper og treninger er familiene til de fleste informantene relativt fraværende som publikum. Fraværet begrunnes med at avstandene til kampene kan være lange, at informantene selv ikke ønsker å ha familien blant publikum og at foreldrene enten har utdanning eller jobb på kveldstid, som kolliderer med fotballkamper. Til tross for at informantene erfarer lav grad av tilstedeværelse blant foreldre og familie på trening og kamper, opplever de at de får økonomisk støtte til sin fotballdeltakelse. Samtlige av informantene forteller videre at de opplever at foreldrene positivt innstilt til deres fotballdeltakelse. Dette begrunner de fleste med at foreldrene er opptatt av at fysisk aktivitet er bra for helsen. Det er også verdt å nevne at ingen informanter beskriver deres mødre som særlig aktiv bidragsyter i deres fotballdeltakelse, og at dersom en av foreldrene nevnes i forbindelse med fotballdeltakelsen, er det far. Nora forteller for eksempel at hun har en far som har vært trener for broren sitt fotballag, og at dette gjorde veien inn til organisert fotball enklere for henne:

[Broren min] har spilt mye lengre enn meg. Så, det begynte egentlig med at han spilte og så har faren min vært sånn trener der, og da har det vært lett for meg å melde meg inn i fotballklubben.

Alle informanter opplyser om at de har et betydelig ønske om at familien skal anerkjenne valgene de tar i livet. På spørsmål om informantene ville blitt preget dersom familiene deres ikke var enig i hvilken retning de ønsket å gå i livet, svarer de likevel at det ikke ville påvirket dem i særlig stor grad. Da jeg spurte dem om hva de tror hadde skjedd dersom de skulle fortalt familien at de ønsket å satse på fotball, kommer det

imidlertid frem at nesten ingen tror de ville følt på støtte fra foreldre, og dermed hadde valgt en annen fremtidsretning. Dette kan vitne om at muslimske jenter velger å satse på en karrierevei som anses som *riktig* for deres familie. *Trygghet* og *forutsigbarhet* virker som to faktorer muslimske foreldre setter høyt for deres døtre. Flere av informantene forteller at foreldrene deres er opptatt av økonomisk sikkerhet når det er snakk om døtrenes fremtid, og konsensusen blant informantenes foreldre er at en fotballsatsning ikke er veien å gå for å oppnå dette. Katrine uttrykker det slik:

Hvis vi snakker om bare muslimer, som jeg sa, så er det sånn at i Islam så forventer man at man skal høre på foreldrene sine og at man skal passe på dem når man blir eldre, og... Så, det betyr at... De... De vil ha mer sikkerhet og de vil ha mer stabilitet, og når foreldrene sier sånn «jeg vil ikke at du skal... Jeg vil ikke at du skal bli dette, fordi...», da tenker man ikke at det er fordi at de ikke vil at du skal bli det du vil bli, da tenker jeg at det er sånn... Fordi de bekymrer seg for alt som kan gå galt, fordi det kan gå galt, flere ganger, fordi... Ikke bare er det vanskelig å liksom komme fram, det er vanskelig å liksom passe på seg selv, fordi jeg har hørt at mange får sånne kneskader og sånn korsbein... Jeg husker ikke hva det heter... Ja, korsbånd! Men ja, det er mange forskjellige skader man kan få som fotballspiller, og selv om det finnes flere karrierer man liksom involvere seg i fotball med, så er det sånn... Det er fortsatt ikke like stabilt som man håper det skal være.

Mariam uttrykker i likhet med flere andre informanter at foreldre har mye å si for muslimske jenters valg i livet. Hun forteller at hun tror noen muslimske jenter faller fra fotballen fordi de opplever at foreldre ikke mener en fotballsatsning er i tråd med å være en god muslim, samt at skole og utdanning er en stor prioritet hos muslimske foreldre. Hun begrunner dette med at mange muslimske foreldre ikke har hatt samme muligheter til utdanning som deres døtre nå får. For mange muslimske jenter vil dette kunne prege samvittigheten deres dersom de skulle velge å satse på fotball.

[Grunnen til at det ikke finnes «åpne» muslimske kvinner i norsk toppfotball er...] Jeg vet ikke, kanskje sånn.. De blir... Eller om foreldrene deres sier sånn for eksempel «du kan ikke spille så lenge», eller kanskje de ikke føler seg

komfortable i hva de spiller med, hvem de spiller med. Eller kanskje de ikke kan gjøre de riktige tingene, som for eksempel å be fem ganger om dagen, kanskje de ikke kan gjøre det, kanskje de ikke har muligheten til det. Eller, om de som er med dem, foreldre og sånn, kanskje sier «nei, du kan ikke gjøre det, du må bli en bra muslim, du må ha en bra jobb istedenfor å spille fotball». Sånn, jeg føler det er mer sånn, folk med annen etnisk bakgrunn [enn norsk] ville mer sagt, «få deg en bra jobb, bli lege, advokat», at man skal få, hva heter det... Et bra skoleliv, fordi kanskje ikke foreldrene deres klarte det. Og så, de velger å spille fotball, kanskje de ikke tenker at de har oppnådd det foreldrene deres vil.

Gjennom intervjuene blir det tydelig at flere av informantene kan ha *arvet* interesser fra foreldrene sine. Det vil altså si at hvilke tradisjoner familien har for hva fritiden skal brukes til kan gå i arv gjennom generasjoner. Flere forteller at de enten har søkt mot de fritidsaktivitetene deres foreldre har hatt interesse for, eller at de har deltatt på aktiviteter deres venner har holdt på med. Nora begynte som nevnt med organisert fotball så sent som slutten av barneskolen, men kunne fortelle at hun drev med landhockey sammen med faren i mange år før det. Landhockey er nasjonalidretten i Pakistan, hvor hennes foreldre kommer fra. Dersom muslimske foreldre ikke har et forhold til fotball som fritidsaktivitet, kan det være vanskelig å rekruttere muslimske jenter til fotballen, slik vi har vært inne på tidligere. Amina forteller at hun tror dette kan være en del av grunnen til at muslimske jenter er underrepresentert i idretten:

[Jeg tror at grunnen til at muslimske jenter er underrepresentert i idrett kan være fordi] kanskje de på en måte, ikke gir opp, men de kan gjøre andre ting, sånn, de kan studere og andre ting, og da har de ikke sånn tid til å tenke på sport eller å bli profesjonelle. Så tenker de sånn... Og, på en måte... Hva heter det, de med helt norsk bakgrunn har på en måte kanskje spilt fotball siden de var små, sånn veldig små og sånn. Og kanskje, sånn, foreldrene mine visste ikke hva fotball var engang før jeg var sånn... Til de var... Jeg var født, liksom.

4.3 Diskriminering

I det følgende vil jeg presentere funn som samsvarer med temaet *diskriminering*. Jeg vil presentere informantenes egne fortellinger om og tanker om rasisme, kjønnsdiskriminering, samt hvordan dette kan prege muslimske jenters fotballdeltakelse.

Ingen av informantene uttrykker at de har opplevd rasisme rettet direkte mot dem selv, men flere forteller at det har vært hendelser hvor de har møtt lag bestående av majoritetsjenter, der de i noen få tilfeller har opplevd at motstanderne har kommet med rasistiske ytringer mot deres lag. I talentrekruttering opplever også enkelte at rasismen kan være mer av den institusjonelle karakteren, ved at å ha et annerledes utseende enn majoriteten oppleves som en ulempe. Mariam beskriver talentutviklingen i Norge som vanskeligere for jenter med annen etnisk opprinnelse enn majoriteten, i tillegg til en følelse av å være mindre verdt enn majoritetsungdommen:

Kanskje man ser folk med en annen etnisk bakgrunn som mindre gode, kanskje. Fordi, når man tenker på, eller når jeg tenker på norske etniske jenter som har vokst... Jeg føler de har vokst opp med fotball mye... Fra lenger, yngre alder, liksom. Og så, de vokser opp med foreldrene deres på sidelinjen, så jeg føler de jobber hardere for å spille fotball fordi de vet de kan klare det lenger. Fordi, eller kanskje... Alle kan klare det lenger, jeg kan klare det lenger, alle kan gjøre det, men kanskje folk som... Ser... Ehm, jeg vet ikke hva det heter, men de som ser på de som spiller og tenker om de skal gå høyere eller ikke. De ser mer på de som har... De som ser bedre ut i hudtone eller etnisitet eller noe. Kanskje de ser på dem mer og tenker de er mindre... Verdt... Kanskje de andre er mindre verdt, eller de med annen etnisk bakgrunn er mindre verdt og sånn. Så de kan ikke komme opp, eller kanskje ingen har troen på dem, så de blir påvirket av det.

Enkelte av informantene gir uttrykk for at det kan finnes jenter som ikke tørr å komme på fotballtreninger i frykt for å bli diskriminert på bakgrunn av hudfarge. Dette er ifølge informantene en bekymring som også muslimske foreldre kan ha for sine døtre. Zahra forteller at hun tror muslimske foreldre kan være påvirket av mediene, som kan skape en frykt for at deres barn skal bli utsatt for rasistiske handlinger på fotballbanen:

Jeg føler [det at foreldre kan frykte ulike ting knyttet til deres døtres fotballdeltakelse] kan være på grunn av nyhetene, og ulike ting de kan ha sett på nett, som for eksempel rasisme, diskriminering og sånn. Og at de er redde for at det skal skje med datteren deres, eller gutten deres, på fotballbanen. Og at fotballbanen på en måte bare er enda et sted hvor de kan møte på den rasismen og diskrimineringen de generelt møter i hverdagen. Fordi det er liksom mange nyheter og artikler ute om rasistiske og diskriminerende hendelser som skjer i ulike steder av livet. Og de er kanskje redde for at fotballen er enda et sted hvor det kan skje.

Når det kommer til TV og mediedekning, er det store forskjeller på herre- og kvinnefotball. Dette gjenspeiler seg også i informantenes svar, ettersom bare en av dem har sett på fotballkamper med kvinnelige spillere på TV før. Forklaringen er at kvinnefotball ikke er like tilgjengelig, eller at deres fedre ikke ser på kvinnefotball. Samtlige av informantene så derimot på VM i Qatar og flere av dem forteller at de ser på herrefotball på TV regelmessig. Mange informanter trekker videre frem at denne skjevheten i mediedekning bidrar til at kvinnefotballen anses som annenrangs fotball. Katrine beskriver hennes synspunkter på forskjellene mellom kjønnene i fotballen slik:

[Antall kamper på TV hvor det har vært kvinnelige spillere på banen er...] Ehh... Ingen egentlig... Fordi... Jeg vet ikke. Eller... Jeg føler det er fordi faren min er sånn... Han vil se folk som han. Eller så er det kanskje fordi han synes at... Kanskje menn... Det er mer spennende med menn. Eller så er det bare sånn at det ikke er så reklamert for kvinnelige spillere, så det er bare ikke så interessant egentlig, fordi det er ikke det som er fokuset. Det finnes fotball, og så finnes det fotball for kvinner. Det er på en måte bare en side... sidekamp... Fordi... Det er sånn... Når jeg tenker på det, så er det sånn det føles, at folk tenker på kvinner i fotball. At når man tenker fotball, så finnes det... Det finnes fotball... Og så kvinnelig fotball er bare sånn... En liten del av det... Så det er derfor, istedenfor å være en... En stor, en sånn, en del... Burde det ikke påvirke hvordan folk ser på fotball, fordi kvinner i fotball har samme regler, men bare forskjellige spillere, men det... Men siden det er sånn at flere folk er mer fokusert på... Hva heter det?

Herrenes fotball, jeg husker ikke? Så er det sånn at det er sånne klassiske spillere og de blir mer reklamert for. Når du ser på reklamer så ser du sånn... Haaland og andre sånne mannlige spillere. Det er bare sånn at... Fra starten av så har det bare vært fotball for menn.

Flere av informantene uttrykker at de opplever mulighetene for gutter og jenter som svært ulike. Til tross for at kjønnsdiskrimineringen i Norge ikke kan måle seg med situasjonen i Qatar, er det flere som er av den oppfatning at gutter har større muligheter til å bli gode fotballspillere fra de er små, ettersom gutter har store herrespillere å se opp til, lønningene er bedre og at de har større sjanse til å bli plukket opp av talentspeidere. Flere av informantene forteller at de faktisk er usikre på hvilke muligheter de har som kvinnelige fotballspillere. De vet ikke hva som er realistisk å kunne drømme om. Nora uttrykker sin usikkerhet omkring hva en fotballsatsning vil kunne gi henne, slik:

Sånn generelt blir jeg mer glad om jeg får gode karakterer på skolen. Og jeg tror alle egentlig blir det, men jeg tenker at hvis jeg gjør det bra på skolen og får en bra utdanning, så vil det lede til mye mer i livet enn liksom noe som å spille fotball. Og liksom, hvis du spiller fotball hele livet, hva kan du bli etter det, liksom? Det skjønner... Det er jeg litt usikker på, så derfor legger jeg litt mer vekt på skolen enn fotball.

Zahra deler videre sine synspunkter på forskjellen mellom muslimske jenter og gutter. Hun mener at muslimske gutter ikke trenger å forholde seg til religion på samme måte som muslimske jenter, og at de dermed kan ta det litt mindre seriøst. Her trekker hun frem faktorer som at utdanning ikke virker å være noe som haster i like stor grad som for jentene, at muslimske gutter og menn ikke bruker plagg som kan synliggjøre at de har tilhørighet til islam på samme måte som jenter og kvinner, samt at guttene dermed har mulighet til å skru av det religiøse når de er på trening, i motsetning til muslimske jenter:

[På spørsmål om hvorfor muslimske menn har kommet så langt i fotballen, sammenlignet med muslimske kvinner] Jeg føler bare generelt at menn kanskje har det litt mer «chill» når det kommer til religionen deres, og at de generelt ikke

tar det like seriøst som jenter gjør. Eller så er det sånn at de ikke har følt så mye press fra familiene deres, at de må liksom ta høyere utdanning mye mer seriøst. Eller kanskje de ikke tar bønnetiden så seriøst, eller bare visse ting som vi tar mer seriøst enn dem. Fordi det er ofte en kvinne som bruker hijab kan gå ut med noe og få mye mer hets enn en muslimsk mann. Så det kan kanskje være noe med det, at de generelt har det roligere, når det kommer til religionen deres. Og kan på en måte «switche det off» når de går på trening, i motsetning til en kvinne. Fordi menn må ikke bruke hijab, de må liksom ikke følge noen klesregler, det er liksom bare at de ikke kan bruke alt for korte bukser. Det er liksom det. Så, de føler kanskje ikke at det er så mye som skiller dem fra lagkameratene sine, som jeg kanskje kan føle, hvis jeg hadde gått på et lag som ikke hadde hatt så mange utlendinger. Eller muslimer.

Essensen i informantenes tanker omkring årsaker til hvorfor herrefotball er mer populært enn kvinnefotball, er at fotballen ble startet *av og for* menn, herrefotball er mye mer tilgjengelig for publikum og de fleste mennesker har mannlige spillere som forbilder. Zahras tanker omkring temaet oppsummerer de fleste informantenes utsagn:

Ja, liksom at vi lever i et patriarki. Og det er på en måte derfor menn får generelt mer oppmerksomhet, det er mye enklere å tjene penger, de tjener mye mer enn oss uansett. Og det er liksom enklere for dem å komme seg videre opp i rangstigen, enn det er for oss. Og i fotball er det liksom enklere for dem å komme seg lengre opp, enn oss. Fordi flere folk generelt, ser på det (herrefotball). Jeg føler ikke det har noe med nivå å gjøre, jeg føler det har noe med at herrefotball er blitt mer populært og at det er fler herrer som spiller fotball... Eller jeg vet ikke statistikken... Men at det generelt er mer menn som satser på fotball enn kvinner. Og derfor har det blitt mer populært. Og at vi lever i en verden hvor det er mye enklere for menn. Menn generelt.

Amina, som flere av de andre informantene, beskriver hennes opplevelse av forskjellene mellom gutter og jenter i klubb er små når det er snakk om utstyr og fasiliteter. Det kommer likevel frem at det oppleves som om at guttene har større muligheter når det kommer til å satse på fotballen. Dette skyldes bedre ordninger for samarbeidsklubber

som satser på guttesiden enn for jentene. Hun forteller videre at hun og hennes lagvenninner ikke ser noen fremtid innen fotball, slik ordningen er nå:

[Guttene i klubben] fikk jo den muligheten til å gå til naboklubben, som er mer... Man kan satse mer der... Da fikk de muligheten, og de gikk, spiller der fortsatt, i den satsningsklubben. Og de spiller ganske bra og sånn, de kan faktisk få en fremtid, men vi... Det finnes ikke et lag i den satsningsklubben eller i nærheten hvor man kan satse. Så de bare lar oss være i denne klubben, til vi blir faktisk sånn kjempegode og så kan de sende oss andre steder. [...] Jeg tror vi har alt det samme utstyret, bare at mennene har trent, eller hatt lag lengre, så de har... Sånn, flere ting, på en måte. Sånn for eksempel, de har flasker, sånn til treningene. Det har ikke vi, fordi vi er nye, på en måte. Så det er bare... Sånn egentlig, det er helt det samme mellom gutter og jenter. [...] Hvis man begynner i klubben jeg spiller i, så kommer man ikke så langt, forstår du? Og satsningsklubben som ligger ved siden av oss, de har ikke jentelag. De er nærme her og vi kan ikke gå helt til... Andre steder... For å satse på fotball, fordi det blir langt å reise og det blir stress med skole.

Oppsummert viser mine fortolkninger at informantene opplever fotballen som en sosial arena, som gir mulighet til å treffe venner og slippe hverdagslige bekymringer. Informantene vektlegger også viktigheten av mangfold og inkludering i deres fotballhverdag, og skildrer relasjoner til sine lagvenninner og trenere som baseres på tette bånd som kan sammenlignes med familierelasjoner. Familierelasjonene til informantene beskrives også som sterke, og familien virker å ha stor betydning for deres valg i livet. Det er en rekke funn som kan vise seg å vanskeliggjøre muslimske jenters fotballdeltakelse i ungdomsårene. Informantene har også delt sine synspunkter på mulige tiltak de mener kan forhindre frafall og øke rekruttering av muslimske jenter i fotballen. Dette skal i lys av tidligere forskning og teori, diskuteres i neste kapittel.

5.0 Diskusjon

I denne studien har jeg undersøkt muslimske jenters egne erfaringer og holdninger til deres fotballdeltakelse i organisert idrett i Norge. Norges idrettsforbund (2019-2023, p. 7) har som mål å sikre at alle mennesker skal gis mulighet til å utøve idrett etter egne ønsker og behov, samtidig som de opplever en rettferdig behandling uten usaklig eller uforholdsmessig forskjellsbehandling. Likevel kan det basert på mine og tidligere forsknings funn (Benn et al., 2010; Carlsson & Haaland, 2006; Kay, 2006; Strandbu, 2014; Strandbu, Bakken, et al., 2017; Walseth, 2006, 2008; Walseth & Strandbu, 2014), synes å være vanskelig å ikke la religion og kultur påvirke deltakelse i idrett og fotball i noen grad. Dette kan særlig gjelde for minoritetsgrupper og muligens være spesielt utfordrende for muslimske jenter i Norge som ønsker å delta i fotballen. I dette kapitlet vil jeg diskutere faktorer som kan påvirke muslimske jenters erfaringer med og holdninger til organisert fotball i Norge.

I de følgende avsnittene vil mine fortolkninger diskuteres i lys av teori og tidligere forskning jeg anser å være relevant for studien. Putnams (2001, 2002) begrep *sosial kapital* blir brukt for å forstå hvordan fotballen fungerer som inkluderingsarena, og hvordan det kan bidra til å skape en følelse av et kollektivt «vi» blant muslimske jenter og deres familier i fotballsammenheng. Crenshaws (1989, 1990) begrep *interseksjonalitet* anvendes som et analytisk rammeverk for å forstå og utforske hvordan ulike former for diskriminering og undertrykkelse som kjønn og rase kan virke sammen og påvirke muslimske jenters opplevelse og posisjon i norsk organisert fotball. Teorien benyttes til å identifisere og analysere de komplekse kryssende dimensjonene av mulig marginalisering, samt hvordan unge muslimske jenters erfaringer og holdninger kan påvirkes av dette. Disse teoriene, sammen med tidligere forskning, utgjør et rammeverk som kan gi innsikt i unge muslimske jenters møte med norsk lokal fotball. I kapitlet skal jeg forsøke å svare på problemstillingen og forskningsspørsmålene:

«Hvordan erfarer et utvalg muslimske jenter mellom 13-16 år møtet med norsk fotball, lokalt?»

- «Hva er muslimske jenters holdninger og erfaringer omkring kjønn, religion og fotballsatsning?»

- *«Hvilke muligheter og/eller barrierer opplever unge muslimske jenter gjennom deltakelse i fotball?».*

Jeg vil til slutt gi en avsluttende diskusjon, hvor jeg drøfter og oppsummerer funnene i undersøkelsen, før jeg presenterer mulige tiltak for inkludering av muslimske jenter i norsk fotball basert på min analyse av informantenes synspunkter, utfordringer og svakheter med studien og til slutt hvordan mine funn kan være nyttige for andre aktører.

5.1 Fotballtilbudet i dag

Jeg vil begynne med å diskutere informantenes erfaringer og holdninger knyttet til deres hverdag som fotballspillere. Dette inkluderer hvordan jentene i denne studien opplever fotballen som fritidsaktivitet, relasjoner til medspillere og trenere, deres foreldres involvering i det praktiske knyttet til fotballdeltakelsen, hvilke typer rollemodeller som finnes og hvilken betydning de har, og hvordan det oppleves at forholdene legges til rette for å spille fotball som muslimsk jente i dag.

5.1.1 Fotballen som arena for relasjonsbygging

Som nevnt i forrige kapittel skildrer informantene det å delta på fotballtreninger som en arena hvor det sosiale fellesskapet står sterkt. At fotballen er et sted hvor de kan ha det gøy med venner, synes å være en sterkt motiverende faktor. I kraft av dette tolker jeg det som at deltakelse i et fotballag kan styrke unge muslimske jenters sosiale kapital, i form av tillitt, gjensidig støtte, sosiale nettverk og normer for samarbeid, noe Walseth (2008, p. 3) beskriver som viktige faktorer i konseptualiseringen av begrepet. Gjennom fotballen har informantene opplevd å utvide sitt sosiale nettverk i form av å skape nye bekjenskaper, i tillegg til at de har fått oppleve å være en del av et lag, som krever både tillitt og gjensidig støtte, samt mye samarbeid. Dette er gode eksempler på hvordan fotballdeltakelse for muslimske jenter kan innfri det kollektive og det individuelle aspektet innenfor sosial kapital. Muslimske jenter arbeider for å vinne kamper og utvikle laget slik at prestasjonene blir bedre, samtidig som de selv kommer i bedre fysisk form og skaper vennskap som på andre måter kan gi fordeler i livet (Walseth, 2008, p. 3).

Til tross for at det kan virke som om mange av aspektene til Putnams (2001) beskrivelse av sosial kapital og relasjonsbygging, i førsteomgang dekkes for informantene gjennom deltakelse i et fotballag, kan det på den andre siden argumenteres for at det primært skapes det Putnam (2002, p. 11) beskriver som bindende relasjoner, fremfor brobyggende. Dette skyldes at lagene og trenerne i de fleste intervjuene beskrives som personer fra minoritetsgrupper, hovedsakelig fra land i Asia og Afrika. Dermed kan en mulig tolkning være at de nevnte lagene og deres treners nettverk begrenses til deres miljø, som personer med minoritetsbakgrunn. Dersom relasjonene i større grad hadde vært av brobyggende karakter, ville det ifølge Walseth (2008, p. 4) kommet tydeligere til syne senere i livet, ved at personer med minoritetsbakgrunn i større grad blir integrert i samfunnet. Walseth argumenterer videre for at vennsksrelasjoner virker å være særlig viktig for barns opplevelse av tilhørighet i et samfunn. At informantene fortrinnsvis spiller på fotballag hvor majoriteten i de fleste tilfeller ikke er etnisk norsk, og relasjonsbyggingen først og fremst er bindende, kan i dette tilfellet anses å være en begrensende form for kapitalbygging (Walseth, 2008, p. 13).

Informantenes relasjon til treneren viser seg ofte å være mindre formell enn man først kan anta. Flere av jentene beskriver treneren sin som en *farsfigur* eller som en *god venn, selv utenfor treningstidene*. Dette skyldes ifølge informantene selv at de deler mange av de samme verdiene, ettersom alle aktuelle trenerne som blir nevnt i denne studien er muslimer, med unntak av én. Videre opplever de fleste informantene at treneren behandler dem som mennesker, så vel som fotballspillere. En uttalelse som illustrerer hvor mye fleksibilitet jentene opplever at trenerne deres gir, lyder som følger: «Noen ganger spør hun [treneren] «hvordan går tentamen, skal vi droppe denne treningen fordi dere må øve litt mer» eller om det er noe mye lekser. Så hun har gjort fotballivet mye lettere for meg enn mange andre trenere jeg har hatt». Dette viser en involvering i spillernes liv som ikke nødvendigvis er like utbredt i alle klubber. En annen informant forklarer eksempelvis at for å komme på førstelaget er det viktig å ha godt oppmøte og spille bra. Denne uttalelsen kommer fra samme informant som tilhører det eneste laget Walseth (2016, p. 166) beskriver som det som det folk flest assosierer med *vanlige klubber*. Det vil si klubber som består av en blanding mellom majoritets- og minoritetsungdom. Uttalelsen fra informantene som beskriver treneren som legger til rette for spillernes skolehverdag, er hentet fra det som Walseth (2016, p. 167) omtaler

som en *minoritetsklubb* eller en *segregert klubb*, hvor spillerne primært består av minoritetsungdom. Av de syv informantene som har blitt intervjuet i denne studien, tilhører seks minoritetsklubber, noe som kan indikere at muslimske jenter som deltar i organisert fotball, deltar på en segregert måte.

I henhold til Putnams (2002, p. 11) beskrivelse av sosial kapital, kan idrettsarenaen være en god arena for brobyggende relasjoner. Putnam (2002, p. 10) forklarer videre at både nære vennskap og bekjentskaper kan ifølge være fordelaktig når det for eksempel kommer til muligheter senere i livet. Dette forklarer Putnam som *tykk og tynn sosial kapital*, hvor tykk kapital er de nære båndene, og tynn kapital er de vage bekjentskapene som eksempelvis anerkjennes med et lite nikk på butikken. Bekjentskaper, eller tynnere sosial kapital, trekkes frem som viktigst når det kommer til jobbsøking, da det argumenteres for at det er større sannsynlighet for å få jobb gjennom en du ikke kjenner særlig godt, fremfor en du er god venn med. Putnam begrunner dette med at det er større sjans for at du kjenner de samme menneskene som dine nære venner, mens en tilfeldig bekjent sannsynligvis vil kunne føre deg til ukjente muligheter. Bakken (2019, p. 40) har funnet at en høyere andel minoritetsjenter slutter før ungdomsidretten enn øvrige barn og unge. Med utgangspunkt i informantene i denne studien, Putnams (2001) beskrivelse av sosial kapital og Bakkens (2019, p. 40) funn angående minoritetsjentes tidlige frafall fra organisert idrett, kan det tolkes slik at en årsak til at muslimske jenter slutter å spille fotball relativt tidlig sammenlignet med øvrige barn og unge, er fordi de er en del av det Walseth (2016, p. 167) har omtalt som et segregert lag, der normen har blitt at det er vanlig å slutte etter ungdomsskolealder. Dersom flertallet av spillerne på disse lagene følger det som henhold til Bakkens (2019, p. 40) rapport er normen og slutter, vil det nok ikke være mulig å stille lag. Som et resultat av at muslimske jenter har deltatt på lag som utelukkende består av andre personer med minoritetsbakgrunn, tolker jeg det som at det dessuten ikke har blitt skapt noen brobyggende relasjoner som kunne tilby en alternativ arena å spille fotball på.

Som nevnt over, har de fleste jentene som intervjues i denne studien sterke bånd til trenerne sine. Seks av syv informanter har trenere som er muslimer og som muligens tilrettelegger utover det om kan forventes av en fotballtrener. Zahra forklarer sin relasjon til treneren, som også illustrerer situasjonen blant de fleste informantene slik:

«[Treneren vår] er litt sånn farsrolle, skal ikke lyve. [...] Han er veldig åpen, hyggelig, han er der for alle sammen, han blir med å vitse med oss, han gjør liksom treningene noen ganger mye mer *lavterskel*, så ikke folk stresser med å *ha det gøy*». Denne merknaden kan tolkes å være i tråd med det tidligere forskning (Bjørnson et al., 1996; Sisjord, 1993) på 1990-tallet kunne rapportere om ungdommens deltakelse i idrett, hvor det kom frem at en faktor som kan gjøre at folk ikke ønsker å drive med idrett, er at det oppleves for seriøst. Med utgangspunkt i uttalelsen ovenfor, kan det virke som at de fleste informantene i denne studien ønsker å spille fotball for gøy fremfor å satse, og at treneren deres gjør en aktiv innsats for at det skal være lavterskel for å møte på trening. Ungdomsjenter på lag som ikke utelukkende består av minoritetsjenter, vil mest sannsynlig ikke ha et slikt forhold til treneren sin. Basert på Norges fotballforbunds (u.å.) retningslinjer for trenere i aldersbestemt fotball, legges det i hovedsak vekt på fotballfaglig innsikt og pedagogiske evner gjennom trenerutdanning. Det er dermed ikke sagt at informantenes trenere er fotballfaglig svake, men de strekker seg uavhengig av kompetanse tilsynelatende lenger for å gjøre fotballtilbudet attraktivt for spillerne, enn hva som står i fotballforbundets retningslinjer.

5.1.2 Foreldres sosiale kapital

I forrige kapittel presenterte jeg et av funnene i denne studiens analyse som viser at flertallet av informantene begynte å spille fotball relativt sent sammenlignet med majoritetsungdommen i Norge. Informantene er i dag mellom 13-16 år, og har i de fleste tilfeller ikke spilt fotball lengre enn et par år. Ved å benytte Putnams (2001, p. 1) beskrivelse av sosial kapital og det sosiale nettverkets verdi, kan denne sene involveringen i organisert fotball blant muslimske jenter forklares ved å se på majoritetsungdoms tilgang til sosiale nettverk, sammenlignet med minoritetsungdom. Hovedandelen av majoritetsungdommen i Norge kommer fra familier hvor det gjennom deres foreldre kan ha blitt dannet sosiale nettverk som gjør at inngangen til organisert fotball i seksårsalderen er relativt enkel. Foreldrene kjenner normene og idrettskulturen, og det kan argumenteres for at deres døtre blir sosialisert inn i fotballen. Mange muslimske jenter har på den andre siden ikke samme utgangspunkt. Dersom det tas utgangspunkt i Carlsson og Haalands (2006, p. 18) perspektiv på foreldre og produksjon av idrett, har muligens ikke muslimske foreldre de sosiale forutsetningene eller de

brobyggende relasjonene som skal til for å sende døtrene sine på organisert fotballtrening. Dermed bruker muslimske jenter lengre tid på å oppdage fotball som aktuell fritidsaktivitet, gjennom et sosialt nettverk de selv har bygget opp. Det bekreftes også gjennom informantenes rapporteringer om hvordan de ble rekruttert til fotballen, hvor svaret hos de fleste var gjennom nære relasjoner utenfor egen familie. Dette er et eksempel på en situasjon hvor også bindende sosiale bånd kan skape muligheter (Putnam, 2002, p. 11).

Den demografiske endringen som Andersson (2008, pp. 14-15) beskriver å ha skjedd i Norge de siste årene, har ført til at det er flere muslimske førstegenerasjonsinnvandrere som har fått barn som nå vokser opp i en annen kultur enn sine foreldre. Det er kjent at det ifølge Kulturdepartementets rapport (2014, p. 16) finnes svært få tillitsvalgte med minoritetsbakgrunn i norsk idrett, og at det på bakgrunn av Carlsson og Haaland (2006, p. 18) kan argumenteres for at kulturen for idrett er noe annerledes i minoritetsfamilier, sammenlignet med majoritetsbefolkningen. Informantenes beskrivelser av deres foreldres involvering i fotballen, er i tråd med de overnevnte beskrivelsene av minoritetsforeldres forhold til norsk organisert fotball. På bakgrunn av informantenes rapporter om muslimske foreldres manglende tilstedeværelse på kamp og trening, kan det antydes at det blant annet fortsatt er mangel på representasjon av muslimske foreldre i idrettspolitikken. Dette samsvarer med funnene rapportert av et statlig oppnevnt utvalg til Kulturdepartementet tilbake i 2014 som avslørte at det var en betydelig underrepresentasjon minoritetsforeldre der idrettspolitikken diskuteres. Noen av informantene nevner mødre sine som forbilder utenfor fotballbanen, men rapporterer lite om sine mødres engasjement i deres deltakelse i fotballen, og når foreldreinvolvering nevnes, er det i stor grad fedre som blir nevnt. Dette kan ifølge Kulturdepartementet (2014, p. 16) bremse utviklingen av rekruttering av unge muslimske jenter til fotballen, ettersom det understrekes at mødres erfaringer og perspektiver kan være nødvendige for å finne en løsning på den nåværende underrepresentasjonen. Likevel er det viktig å poengtere at informantene i denne studien er aktive fotballspillere, til tross for at deres mødre ikke engasjerer seg i særlig grad for deres deltakelse i fotball.

5.1.3 Rollemodellens påvirkning

Ifølge Hjelseth og Hovden (2014, p. 254) er herrefotball relativt populært hos begge kjønn i dagens norske fotballmiljø, mens det har vist seg vanskelig å tiltrekke både kvinner og menn til kvinnefotballen. De aller fleste av informantene ser opp til verdenskjente og meget suksessfulle mannlige spillere, eller gir uttrykk for at de ikke har noen spesielle forbilder innenfor fotballen. En av informantene trekker frem sine lagvenninner som forbilder, samtidig som noen trekker frem sin mor. I informantenes fortellinger finnes det altså rollemodeller som dekker kategoriene Andersson (2008, pp. 170-172) omtaler som *nære* og *fjerne* rollemodeller. Likevel kan det være interessant å merke seg at ingen av informantene nevner kvinnelige fotballspillere som sine rollemodeller, til tross for egen deltakelse i fotballen. Mødre kan heller ikke regnes å være nære rollemodeller innenfor fotball, basert på informantenes rapporter om deres manglende engasjement for fotballdeltakelse.

Som nevnt over, er de mest fremtredende rollemodellene i fotballen hovedsakelig menn. Nederlandske van den Bogert (2022, p. 96) bekrefter at det både på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå er en tendens til at kvinner og jenter i hovedsak ser opp til menn. Hun argumenterer videre for at mange idretter ikke reflekterer over viktigheten av kvinnelige rollemodeller for unge fotballjenter. Forskning på idrett og rollemodeller (Adriaanse & Crosswhite, 2008, p. 385; Vescio et al., 2005, p. 164) finner derimot at kvinnelige rollemodeller er svært viktig for unge jenter, særlig i de idrettene som er dominert av menn, slik som fotball. Vescio et al. (2005, pp. 164-165) forklarer at kvinnelige idrettsutøvere stort sett er usynlige, noe som fører til at jenter ikke kjenner til dem. Hvis de mot formodning skulle være kjente for noen, har de ikke oppnådd samme status som sine mannlige kollegaer. Til tross for at denne forskningen er noe eldre, viser nyere forskning (Hovden & von der Lippe, 2019, p. 626) at fotballen fremdeles er kjønnet i form av at det sitter mannlige ledere i alle organer som styrer hvem som skal vises i mediebildet. Dette inkluderer ledere og trenere i idrettsorganisasjoner, mannlige ledere i mediesporten, samt mannlige ledere av sponsorer, som gjør dette feltet og sine underfelt til en dominerende maskulin eksponeringsindustri. Det argumenteres derfor videre at kvinnelige idrettsutøvere kanskje ikke oppfattes som de *riktige* rollemodellene. Muslimske jenter er som forskning viser (Kulturdepartementet, 2014, p. 8; Seippel et al., 2011, p. 111; Strandbu & Bakken, 2007, p. 67), underrepresentert i idretten. Med

kunnskap fra Bakkens (2019, p. 40) rapport om minoritetsjenters frafall i ungdomsårene, kan det argumenteres for at det på bakgrunn av den kjønnete fotballen er en utfordring å finne kvinnelige forbilder innenfor fotballen som har muslimsk bakgrunn.

Zahra forklarer i sitt intervju at hun synes det er synd at det ikke er større representasjon i fotballen i Norge på denne måten: «Jeg synes faktisk det er ganske trist, fordi fra vi var små barn så har vi alltid trengt en rollemodell. For eksempel, se på disneyprinsesser og sånne greier, for jeg likte disneyprinsesser veldig godt da jeg var liten. Og da prinsesse Tiana og sånn lignet på meg, så ble jeg jo ganske glad og sånn. Og jeg følte en representasjon, og tenkte at da kan jeg også være disneyprinsesse, fordi det er noen som ligner på meg.» En slik merknad kan illustrere situasjonen mange muslimske jenter står overfor når det gjelder manglende forbilder. Sitatet bekrefter også Meiers (2015, p. 974) synspunkt på hvordan rollemodeller fungerer. Meier diskuterer påstanden om at rollemodeller rekrutterer nye utøvere, men ønsker også å rette søkelyset mot mulige demotiverende parametere. Informanten bak dette utsagnet skildrer en disneyprinsesse hun kan kjenne seg igjen i utseendemessig. Dersom manglende likhet mellom idrettsutøver og publikum forsømmes, kan deltakelsen hemmes (Meier, 2015, p. 974). Toppfotballen i Norge på kvinnesiden består i hovedsak av hvite, norske jenter. Muslimske jenter kan ifølge Meiers (2015, p. 974) synspunkt hemmes grunnet manglende likhet mellom seg selv og profilerte idrettsutøvere innenfor fotballen, da kulturell og personlig relevans er faktorer som trekkes frem som triggende for kvinnelig deltakelse i idrett.

5.2 Religion og kultur

Innenfor konteksten av erfaringer med fotballdeltakelse blant muslimske jenter, er det viktig å anerkjenne at kulturelle og religiøse faktorer kan spille en rolle. I denne delen skal jeg diskutere hvordan kultur og religion kan påvirke muslimske jenters deltakelse i fotball, og identifisere eventuelle utfordringer som kan oppstå som et resultat av dette.

Jeg vil begynne med å diskutere kulturens påvirkning for muslimske jenters opplevelse av å være fotballspiller. Dette inkluderer familiens rolle i muslimske jenters

fotballdeltakelse, skole, utdanning og hvilke prioriteringer som gjøres, hva som kan regnes som kultur og hvordan det kan misforstås som religion, før jeg belyser hvordan sosial kontroll kan spille en rolle i muslimske jenters deltagelse i fotball. Videre skal jeg diskutere hvordan religion og kroppskultur kan spille en rolle for fotballdeltakelsen til muslimske jenter, før jeg drøfter hvordan enkelte kan ha utfordringer med identitetsarbeid, også kalt å ha en hybrididentitet.

5.2.1 Familiens rolle

Samtlige av informantene snakker varmt om familien sin og gir uttrykk for at de har nære bånd til foreldre og søsken. I overensstemmelse med internasjonale studier (f.eks. Adriaanse & Crosswhite, 2008, p. 385; Vescio et al., 2005, p. 161), trekker flere av jentene i denne studien frem sine mødre som forbilder utenfor fotballsammenheng. Informantene beskriver videre familien sin som en viktig del av hverdagen deres, og uttrykker at foreldrenes synspunkter har mye å si for de valg som skal tas i livet. Som et resultat av den habitus muslimske jenter opparbeider seg gjennom livet, kan det fremmes argumenter for at fotball velges bort for å bli som deres mødre og forbilder. Slik Walseth og Strandbu (2014, p. 490) forklarer i sin forskning om norsk-pakistanske kvinner i idrett, er kjønnsrollene i familien relativt tradisjonelle. Dermed kan det være nærliggende å tenke at muslimske jenters mål ikke nødvendigvis er å spille fotball resten av livet, ettersom det kan bryte med et ideal de etterstreber.

Muslimske jenter er ikke bare avhengig av at de forserer de barrierer som gjør deres fotballdeltakelse vanskelig, i tillegg til at idretten på sin side fjerner noen av de barrierer som kan påvirke deres deltagelse i fotball. Deltakelsen er først og fremst avhengig av hvilken kultur deres foreldre har med tanke på jenter og organisert idrett. Dette skyldes som nevnt at barne- og ungdomsfotballen i Norge i dag er organisert slik at det ikke blir noen barneidrett uten foreldre som stiller opp (Archetti, 2003, p. 11). Alle informanter, med unntak av en, uttrykker i denne studien at deres foreldre ikke deltar på noen som helst måte rundt fotballaget deres. Dette kan for eksempel skyldes manglende kjennskap til norsk dugnadskultur, slik det beskrives i Kulturdepartementets rapport (2014, pp. 13-14), men begrunnes av informantene selv med faktorer som støtter opp om det Kulturdepartementet (2014, pp. 13-14) beskriver som mulige forklaringer på lav

foreldredeltakelse i minoritetsgrupper, som for eksempel kveldsarbeid, studier, at de selv ikke ønsker å ha familien til stede og lange avstander til kamper, noe jeg skal komme tilbake til senere.

Som tidligere nevnt er det med unntak av én, ingen informanter som har foreldre som selv har vært, eller er involvert i deres fotballdeltakelse. Dette kan være en utfordring for jentenes deltakelse i fotball fordi det ikke finnes habitus hjemmefra som har påvirket preferansene og livsstilen i retning av fotballen. Ettersom habitus ifølge Bourdieu (1986, p. 18) kan beskrives som en internalisert og ubevisst sosial disposisjon som påvirker tankene, følelsene og handlingene våre i ulike samfunnsmessige kontekster, kan det tenkes at det ikke har vært noen kultur for jenter i organisert fotball hos informantenes foreldre. Samtlige av informantene opplever likevel at deres foresatte stiller seg støttende til deres fotballdeltakelse. Støtten er som nevnt i forrige kapittel, hovedsakelig økonomisk, ved at utstyr og medlemskontingent betales. Flere av jentene i undersøkelsen rapporterer ytterligere at deres foreldre ser positivt på deres deltakelse i fotball fra et helseperspektiv, ettersom fysisk aktivitet gir god gevinst for kroppen. Dette perspektivet er likeledes en sterk diskurs i det norske samfunnet generelt (Fugelli & Ingstad, 2014, p. 154). I Norge blir fysisk aktivitet fremstilt som et middel som fremmer helsen på flere områder, inkludert forbedret humør, søvnkvalitet, energinivå og stressreduksjon. Det har i de senere år også blitt økt fokus på betydningen av fysisk aktivitet som et forebyggende tiltak mot psykiske plager (Helsedirektoratet, 2021). En slik diskurs vil også kunne resonneres med muslimske foreldre grunnet den islamske lærens sterke vektlegging av helse. Islam oppmuntrer til å ta vare på kroppen og opprettholde en sunn livsstil (Guntur, 2021, p. 56). Dermed kan det tolkes å være en felles enighet mellom muslimske- og majoritetsforeldre når det gjelder betydningen av fysisk aktivitet for barnas helse.

I henhold til Kulturdepartementets (2014, p. 4) rapport er foreldres kunnskap om norsk idrett avgjørende for at døtrene skal få delta. Til tross for at flere informanter opplever at deres foreldre stiller seg positive til døtrenes fotballdeltakelse, er det svært få av jentene som rapporterer at de har opplevd at familien kommer for å se på fotballkamper eller -treninger. Lav foreldreinvolvering blant muslimske foreldre vil muligens ikke bidra til å bygge det kollektive «vi-et», som Adkins (2005, p. 196) trekker frem i sin

tolkning av Putnams forestilling av sosial kapital. Dette skyldes at foreldres deltakelse blir i det norske samfunnet sett på som et fremtredende rom for samfunnsengasjement, og er den *riktige* måten for deltakelse og inkludering. Kravene til foreldreinvolvering har dessuten økt i følge Bakken (2019, p. 20) i årene etter 2010, samtidig som økt profesjonalisering og økende kostnader. Som følge av dette innebærer det dermed at foreldre i større grad forventes å være aktive deltakere i sine døtres fotballdeltakelse. Basert på hvordan informantene beskriver sine foreldres involvering i dag, vil det kunne føre til økte sosiale forskjeller mellom muslimske foreldre og majoritetsforeldre i fotballen, slik Bakken (2019, p. 20) beskriver i sin rapport. I klubber hvor lagene i hovedsak i årevis har blitt drevet av foreldre fra majoritetsforeldre, er det en risiko for at disse foreldrene går lei, trekker seg ut og lager nye lag for *sine* barn (Carlsson & Haaland, 2006, p. 62). Når den etniske balansen endres i retning av stadig flere med minoritetsbakgrunn, blir lagene ifølge Carlsson og Haaland (2006, p. 61) mer sårbare. Flere år med lav foreldreinvolvering fra muslimske- og andre minoritetsforeldre, kan med andre ord resultere i oppløsning av fotballag. I lys av dagens situasjon, hvor profesjonaliseringen og kostnadene økes, er imidlertid endringer i deltakelse en problemstilling som ifølge Strandbu, Gulløy, et al. (2017, p. 133) like gjerne kan ramme majoritetsforeldre. Ifølge Norges idrettsforbund (u.å.) er en mulighet å betale seg ut av dugnad, noe som kan føre til at sosial klasse kan få større betydning for hvem som deltar i idrett.

Til tross for at min studie finner at foreldredeltakelsen er lav blant jentenes mødre og fedre, kan det være hensiktsmessig å se på mulige årsaker til hvorfor det er slik. En grunn kan tolkes å være at noen muslimske foreldre har lavere sosial kapital enn majoritetsforeldre, i form av manglende tilgang på ressurser, forbindelser og nettverk gjennom sosiale relasjoner i fotballen (Putnam, 2001, p. 1). Informantenes egne begrunnelser for hvorfor involveringen er lav hos foreldrene er på linje med Carlsson og Haalands (2006, p. 18), ettersom forklaringene er at det skyldes lange avstander til kamper, at informantene selv ikke ønsker foreldre i publikum, eller at foreldre har utdanning eller jobb på kveldstid, som kolliderer med fotballkampene. De to sistnevnte forklaringene beskrives av Carlsson og Haaland (2006, pp. 18-19) som forståelige barrierer for foreldredeltakelse. Jentene i denne studien har kommet til idretten i ungdomsalder, gjennom venner, uten foreldre. Dette kan som angitt av Carlsson og

Haaland (2006, pp. 51-52) føre til at jentene blir gradvis integrert i laget, og får delta i fotballklubben så lenge foreldre betaler medlemskontingenten. Dermed møter ikke foreldrene på kamper, foreldremøter eller dugnader, ettersom de ikke har hatt personlig kontakt med idrettslaget, og følgelig ikke blitt inkludert i foreldreaktivitetene. En annen mulig forklaring som ikke kan utelukkes, er at systemet rundt fotballaget ikke er organisert godt nok, slik at foreldre med muslimsk bakgrunn blir utsatt for det Crenshaw (1990, p. 1251) beskriver som politisk interseksjonalitet. Det vil eksempelvis si at muslimske foreldre på bakgrunn av rase og klasse ekskluderes når det gjelder idrettspolitisk deltakelse og beslutningsprosesser angående deres døtres fotballag.

Katrine deler imidlertid et perspektiv på foreldreengasjement og det faktum at muslimske jenter er mindre deltakende i norsk fotball, som baserer seg på at hun tror det kan være lurt å ta tiden til hjelp: «Så, nå som det blir på en måte en ny generasjon og foreldrene har på en måte følt på å spille fotball og vært i et lag, kanskje så blir det mer akseptert i fremtiden. [...] Ikke akseptert, men kanskje mer støttet. At man vet på en måte mer om fotball og hva barna har følt på. [...] Fordi foreldrene mine har aldri spilt fotball. Eller, de har spilt, men ikke i et lag. Så kanskje hvis de hadde følt på den erfaringen så hadde det kommet mer naturlig. Men flere åpne muslimske spillere vil definitivt hjelpe i fremtiden». Utsagnet kan tolkes som at til tross for at muslimske foreldre ikke har like høy grad av tilstedeværelse som majoritetsforeldre når det gjelder deres døtres fotballdeltakelse, og dermed kan utgjøre en begrensende faktor for deltakelse, antas det at dette er en barriere som gradvis vil forsvinne. Ved å benytte Strandbus (2006a, p. 21) kulturforklaring, kan Katrines perspektiv tolkes som at organisert idrett og fotball har en relativt svak posisjon i hennes foreldres hjemland, og at det dermed ikke er kjent for foreldrene hvilke forventninger som stilles til foreldre i den norske idrettsmodellen.

I samsvar med Putnam (2002, p. 12) kan det i sosiologien være hensiktsmessig å anerkjenne at sivilsamfunnet er i endring, slik Katrines i forrige avsnitt utsagn illustrerer. Dette kan være relevant i denne sammenheng, ettersom minoritetsungdom som vokser opp i Norge i dag har vokst opp i det norske samfunnet, med norske sosiale normer og regler. Som en del av dette vil de automatisk sosialiseres inn i skolemiljøet, i tillegg til de ulike fritidsaktivitetene det deltas i. Muslimske ungdommer i dag vil ha

høyere sosial kapital i form av for eksempel frivillighet, interkulturell kunnskap, medborgerskap, tillit og sosialt nettverk (Walseth, 2008, p. 1). Denne generasjonen vil som følge av å ha vokst opp i Norge, ha større kunnskap om hvordan idretten fungerer her enn sine foreldre, samt et bredere sosialt nettverk, som vil kunne gjøre inngangen til fotballen enklere. Dagens muslimske ungdomsjenter vil, når den tid kommer, dermed ha mye mer kunnskap om idrettsdeltakelse enn minoritetsforeldre i dag (Carlsson & Haaland, 2006, p. 18). Med utgangspunkt i informantenes utsagn om at fotball ikke er en vanlig fritidsaktivitet i deres foreldres opprinnelsesland, kan det være nærliggende å tenke at muslimsk ungdom med stor sannsynlighet vokser opp i et samfunn hvor det muligens er en sterkere likestillingstradisjon, sammenlignet med oppveksten i landene den muslimske foreldregenerasjonen kommer fra i dag. Det er likevel viktig å påpeke at dette er et perspektiv fra en informant, som omfatter minoritetsfamilier generelt. Muslimske- og andre minoritetsfamilier er heterogene grupper, og vil dermed hverken ha like forutsetninger for eller synspunkter på fotballdeltakelse blant barn, i denne sammenheng særlig døtre.

Basert på kulturforklaringen til Strandbu (2006a, p. 21) kan det fremføres argumenter som peker mot at muslimske jenters foreldre kan begrense deres døtres deltakelse i fotball ved at de kommer fra en annen kultur, hvor tradisjon for idretts- og fotballdeltakelse ikke er den samme som i Norge. Nora forteller som nevnt i forrige kapittel at hun spilte landhockey sammen med sin far i mange år før hun begynte å spille organisert fotball. Landhockey er nasjonalidretten i landet foreldrene hennes opprinnelig kommer fra, men en relativt liten idrett i Norge. Dette kan vitne om at Nora ble rekruttert til landhockey i hennes barneår på bakgrunn av hennes familiehabitus, som i tråd med Bourdieu (1986, p. 18) kan forklares som den kulturelle og sosiale arven som blir overført fra foreldre til barn. Et slikt perspektiv underbygger et argument om at interesser går i arv, slik Sæther (2009, p. 8) i sin rapport har funnet at det er en sammenheng mellom utdanning og yrke hos foreldre og barn. En slik form for foreldredeltakelse samsvarer videre med Carlsson og Haalands (2006, p. 26) funn, som viser at dersom foreldre kjenner idretten godt, kan sannsynligheten for å engasjere seg og støtte, bli større.

Nora skiller seg ut blant informantene ved å ha opplevd at hennes far engasjerer seg frivillig i fotballmiljøet. Dette tilfellet er et interessant eksempel på en minoritetsforelder som aktivt involverer seg i barnas fotballdeltakelse, noe som skiller seg fra det som ofte blir funnet i forskning som omhandler foreldreengasjement i idretten (Carlsson & Haaland, 2006, pp. 18-19; Kulturdepartementet, 2014, pp. 13-14). Det er imidlertid verdt å merke seg at hans deltakelse er på hennes brors lag, og ikke hennes eget. I tråd med Walseth (2006, p. 86) kan dette forklares med i de muslimske landene som er sterkest påvirket av prosessen med kulturelt vedlikehold, kan fotball fremdeles anses å være en guttesport. Basert på Strandbus (2006a, p. 21) kulturforklaring, kan det imidlertid tolkes som at denne forskjellen i foreldreinvolvering ikke nødvendigvis er et uttrykk for en bevisst diskriminering eller forskjellsbehandling fra farens side. Det kan heller være et resultat av en kulturell overføring av tradisjonelle oppfatninger og verdier knyttet til idrettsdeltakelse. Nora beskriver tross alt situasjonen som fordelaktig for henne, da veien inn til organisert fotball ble enklere med en far i systemet.

5.2.2 Skole, utdanning og prioriteringer

Jentene som intervjues i denne studien er i en alder som er viktig for de fleste barn og unge i Norge. De står midt i det som kan sies å være et skjæringspunkt når det gjelder hvilke prioriteringer som skal gjøres. Skole og karakterer begynner å få større betydning, og med det følger mer skolearbeid kan okkupere mer av fritiden. Norges fotballforbund (2022b) erkjenner i sin strategiplan at en generell utfordring er at det er frafall i ungdomsfotballen. Basert på informantenes synspunkter i denne undersøkelsen, kan det tolkes som at vektleggingen av skole og utdanning kan være en årsak til en slik tilbaketrekking i deltakelse, da forskning (Hult-Markgren, 2006, p. 89) finner at minoritetsspråklige jenter er svært utdanningsmotiverte.

I studien finner jeg at informantene rapporterer om støtte fra sine foreldre når det gjelder deltakelse i fotball fra et helseperspektiv. Samtidig kan denne støtten oppleves som midlertidig. Basert på deres utsagn, antydes det at foreldreengasjementet for døtrenes fotballdeltakelse kan vike for skolearbeid og karakterer, som kan få større betydning senere i livet. Mariam uttrykker det slik: «[...] «Foreldre og sånn, kanskje sier «nei, du

kan ikke gjøre det, du må bli en bra muslim, du må ha en bra jobb istedenfor å spille fotball». Sånn, jeg føler det er mer sånn, folk med annen etnisk bakgrunn [enn norsk] ville mer sagt, «få deg en bra jobb, bli lege, advokat», at man skal få, hva heter det... Et bra skoleliv, fordi kanskje ikke foreldrene deres klarte det. Og så, de velger å spille fotball, kanskje de ikke tenker at de har oppnådd det foreldrene deres vil». Mariams perspektiv peker på et spenningspunkt mellom deltakelse i fotball og andre livsaspekter som utdanning og karriere. Utsagnet er videre i tråd med Carlsson og Haaland (2006, p. 18) forklarer i sin kartlegging, hvor de finner at foreldres engasjement rundt sine døtres deltakelse i fotball spiller en stor rolle for hva som prioriteres på fritiden. Til tross for at foreldrene som omtales i denne studien gir sin støtte til deres døtres idrettsprosjekt fra et helseperspektiv, er det en klar oppfatning blant informantene om at støtten foreldrene gir til deres fotballdeltakelse kan være begrenset i tid og betydning. Dermed ligger det en form for erkjennelse om at andre forpliktelser som skole og karakterer etter hvert vil ta over som primære fokusområder.

Trygghet og forutsigbarhet kan virke som to faktorer muslimske foreldre som omtales i denne studien verdsetter høyt for deres døtre. Det er i hovedsak økonomisk sikkerhet som trekkes frem blant informantene, og det er en samstemthet blant deres foreldre om at en fotballsatsning ikke er den tryggeste veien å gå for å oppnå dette. Ifølge Seland et al. (2019, p. 27) fremheves det at minoritetsfamilier som har innvandret fra land utenfor OECD-området ofte befinner seg i nedre del av det økonomiske klassesamfunnet. Kombinasjonen av å være minoritetsjente med muslimsk bakgrunn, samtidig som familiens posisjon i det økonomiske klassesamfunnet muligens befinner seg i nedre del, kan ifølge Seland et al. (2019, p. 15) være et eksempel på hvordan interseksjonalitet kan påvirke deltakelse i fotball for informantene. I tillegg til religion, rase og kjønn som mulige faktorer som påvirker, kan dessuten sosial klasse og økonomi ha innflytelse på deltakelsen. Frykt for diskriminering på bakgrunn av faktorer muslimske jenter selv ikke kan styre, kan være en mulig forklaring på hvorfor foreldrene til informantene i denne undersøkelsen retter søkelyset mot økonomisk trygghet og forutsigbarhet i så stor grad. Likevel er det også i dette tilfellet, viktig å ha i tankene at muslimske familier er en heterogen gruppe, og at dermed ikke trenger å gjelde alle.

Som nevnt, kan informantenes fotballfremtid virke å være begrenset i tid og betydning. I undersøkelsen kommer det frem at fem av syv ikke tror de spiller fotball om fem år. De resterende to er usikre på om de fremdeles spiller fem år frem i tid, men alle syv understreker at utdanning med den trygghet og forutsigbarhet det medfører, vil prioriteres over fotball. Det er allerede etablert at Norges fotballforbund (2022b) har erkjent en utfordring med frafall blant ungdommer i fotballen på generelt grunnlag, men faktorene som nevnes i de foregående avsnittene kan være mulige forklaringer på hvorfor muslimske jenter i stor grad velger bort ungdomsfotballen.

5.2.3 Hva er kultur og hva er religion?

I tillegg til de tidligere diskuterte kulturelle og delvis religiøse faktorene som har blitt nevnt i avsnittene over, rapporterer informantene i tråd med Walseth og Standbu (2014, p. 503) en utfordring for mange muslimer å skille kultur og religion fra hverandre, ettersom de ofte er sammenvevd i praksis. Fellesnevneren ifølge informanter i denne studien er at religion kan brukes som et verktøy for å påvirke muslimske jenter i retning av det foreldre eller andre maktpersoner anser passende oppførsel for kvinnelige muslimer. I noen tilfeller nevnes også uvitenhet om hva som regnes som religiøse retningslinjer, og hva som er kulturelle verdier. Dette kan føre til at muslimske jenter velger å avstå fra ulike aktiviteter, i frykt for å gjøre noe feil i henhold til religion. Selv om kultur og religion kan preges av hverandre, er det viktig å anerkjenne at det som i resten av verden, er kulturforskjeller innad i de ulike muslimske landene.

Ettersom informantene i denne studien er aktive fotballspillere i dag, har de følgelig ikke møtt på barrierer som har vært signifikante nok til å lede dem i retningen av å legge skoene på hyllen. Likevel har de tanker om hvorfor det ikke finnes flere muslimske jenter i norsk fotball. Deres synspunkter på andre muslimske jenters fravær fra fotballdeltakelse, kan som beskrevet i presentasjonen av mine funn som videre er i overensstemmelse med Walseths (2011, p. 358) bemerkninger, skyldes kultur og tradisjon. Noen av informantene betegner kulturen som har de strengeste retningslinjene med tanke på fotballdeltakelse for kvinner, som *Midtøstenkulturen*. Etnisiteten til spillerne på de lagene som informantene spiller på, er ifølge dem selv, i første rekke fra land i Afrika og asiatiske land som Filippinene og Vietnam, som ikke er å regne som en

del av Midtøsten. Det er dog tre av informantene som kommer fra Pakistan, som kan regnes som det som kalles «Det større Midtøsten» (Stewart, 2005, p. 401). Dette begrepet ble skapt av den andre Bush-administrasjonen på starten av 2000-tallet, for å betegne ulike land i området rundt, som ikke allerede regnes som Midtøsten, men som er knyttet til den muslimske verden, som Afghanistan, Iran, Pakistan og Tyrkia. Tendensen i denne studien kan dermed tolkes å være at de fleste muslimske jentene på informantenes lag, er fra land med et *friere* og mer sekulært forhold til religion. Dette kan i følge Åse Strandbus (2014, p. 47) artikkel ha betydning, ettersom hun som nevnt argumenterer for at hvor strengt islam praktiseres, kan være en seleksjonsmekanisme for hvem som deltar i idrett og fotball. Det vil si, muslimer fra det informantene har referert til som *Midtøstenkulturen*.

På tross av samtlige informanternes ytringer om at de opplever støtte fra sine foreldre og at religion ikke utgjør noen hindring for deres fotballdeltakelse, kan noen av deres utsagn tolkes noe selvmotsigende. I forbindelse med informantenes fortellinger om deres ønsker om å føle på anerkjennelse fra foreldre angående valgene de tar i livet, blir det blant annet fremhevet at det i islam forventes at barn hører på sine foreldre, og skal passe på dem når de blir eldre, samt at foreldre i noen tilfeller kan uttrykke at deres døtre bør fokusere på å bli en bra muslim og derfor skaffe seg en bra jobb fremfor å spille fotball. Dette kan tolkes som at å vokse opp i et muslimsk hjem vil kunne prege unge jenters fotballdeltakelse. Bruken av å *skaffe seg en god jobb* som bilde på hva det vil si å være en god muslim, kan også være et eksempel på at det ikke nødvendigvis er bare muslimer fra Midtøsten som kan blande kultur og religion, men også jentene i denne studien. Det kan være en bekreftelse på at de litt eldre studiene (Carrington et al., 1987; de Knop et al., 1996; Lovell, 1991; Pfister, 2000; Rowe & Champion, 2000) som retter søkelyset mot kultur for å forklare underrepresentasjon blant muslimske jenter i idretten, fremdeles kan være gjeldende i dag.

5.2.4 Sosial kontroll

Sosial kontroll synes ikke å være et utbredt problem blant informantene i denne studien. Likevel deles det noen perspektiver som kan finnes interessante angående det Walseth

(Walseth, 2006, p. 75) beskriver som stereotypien om muslimske foreldre som agenter for begrensning i deres døtres idrettsdeltakelse.

Det kan argumenteres for at utsagn fra foreldre som omhandler hva som anses å være en god muslim, kan bidra til å begrense muslimske jenters deltakelse i fotball. Muslimske foreldre kan legge et slags forventningspress deres døtre, som kan skape en frykt for å gå imot religionen og gi en følelse av at det er sikrere å ikke delta i fotball. Dette kan regnes som negativ sosial kontroll, dersom presset føles så stort at muslimske jenter opplever at de hindres i å ta selvstendige valg om liv og egen fremtid

(Utdanningsdirektoratet, u.å.). Amina forteller eksempelvis at muslimske foreldre liker å ha særlig kontroll på hva deres døtre gjør, og ønsker ikke at de skal være ute sent på kvelden. Hun deler videre at faren ikke lot henne dra på fotballtreninger i begynnelsen, grunnet sene treningstider, men at hun nå får tillatelse på bakgrunn av at hennes far kjenner treneren. Dette fenomenet kan tolkes som en form for sosial kontroll, der faren forsøker å påvirke datterens atferd i samsvar med de normene han anser som veiledende for muslimske jenters oppførsel (Ugelvik, 2019, p. 14). På den andre siden kan faren også tolkes som omsorgsfull og bekymret. Det kan være at han er opptatt av datterens trygghet, og ønsker å beskytte henne mot mulige farer som kan oppstå sent på kvelden.

Et sitat som reflekterer maktforholdet i de fleste informantenes familie, er Katrines: «Hvis vi snakker om bare muslimer, som jeg sa, så er det sånn at i Islam så forventer man at man skal høre på foreldrene sine og at man skal passe på dem når man blir eldre, og... De vil ha mer sikkerhet og de vil ha mer stabilitet, og når foreldrene sier sånn «jeg vil ikke at du skal... Jeg vil ikke at du skal bli dette, fordi...», da tenker man ikke at det er fordi at de ikke vil at du skal bli det du vil bli, da tenker jeg at det er sånn... Fordi de bekymrer seg for alt som kan gå galt». Hennes utsagn er i tråd med Walseths (2006, p. 87) funn, som viser at minoritetsforeldre i noen tilfeller kan begrense sine døtres idrettsdeltakelse. Aminas utsagn om muslimske foreldres overbeskyttende væremåte og ønske om å ha kontroll på hva deres døtre gjør, underbygger teorien om at sosial kontroll kan forekomme i enkelte tilfeller. Informantenes egne erfaringer synes likevel ikke i særlig stor grad å reflektere dette fenomenet. Dette gir grunnlag for diskusjon om hvorvidt utsagnene beskriver situasjoner preget av sosial kontroll, eller foreldres bekymringer for sine barn.

Noen av informantene uttrykker også i sine perspektiver på underrepresentasjon av muslimske jenter i fotball, at det ikke nødvendigvis bare er foreldre som kan være begrensende agenter for døtrenes fotballdeltakelse. Sladring og ryktespredning innad i muslimske miljøer er en faktor som blir trukket frem for å forklare hvorfor enkelte muslimske jenter ikke velger fotball som fritidsaktivitet. Bruk av hijab kan i denne sammenheng tolkes å være en barriere for muslimske jenters fotballdeltakelse, ettersom det ifølge Zahra er en synlig måte å representere religionen sin på, som videre kan føre til at andre muslimer enklere kan arrestere henne på ting hun gjør feil, sammenlignet med muslimske jenter som ikke bruker hijab. Zahra perspektiv på hijab og Sidras synspunkt på sladring og skam i muslimske miljøer er eksempler på sosial kontroll som samsvarer med funnene til Walseth (2006, p. 87). Hun finner at medlemmer av samme etniske eller religiøse fellesskap overvåker minoritetsjenter, inkludert muslimske jenter i denne sammenheng. For muslimske jenter som opplever denne typen sosial kontroll, kan det ha betydelig innvirkning på begrensningen av deres frihet og selvbestemmelse når det gjelder fotballdeltakelse.

Walseths (2006, p. 87) funn gir et bredere perspektiv på fenomenet i avsnittet over, og understreker at selv om dette ikke er Sidras personlige erfaring, er ikke dette en isolert oppfatning, men en mer utbredt praksis innenfor visse religiøse grupper. Ved å bringe disse funnene inn i diskusjonen, kan det gi en forståelse av mulige strukturelle og sosiale krefter som kan bidra til sosial kontroll av muslimske jenter. Det er videre viktig å understreke at innvandrerforeldres rolle som begrensende agenter for sine barns, og i dette tilfellet, døtres fotballdeltakelse, trenger ikke nødvendigvis å dreie seg om sosial kontroll. Og slik Walseth (2006, p. 87) beskriver, er det som nevnt like stor sannsynlighet for at innvandrerforeldre opptrer støttende, slik informantene i denne studien uttrykker.

5.2.5 Religion og kroppskultur

Ingen av informantene gir uttrykk for at deres religion skaper noen form for barriere i deres fotballdeltakelse. Flere av dem beskriver deres fotballdeltakelse som helt upreget av religion, samtidig som andre forteller at kroppskulturen i fotballen som eksempelvis

trekkes frem av Benn et al. (2010, p. 2) fører til bevissthet omkring valg av klesplagg i forbindelse med fotballtreninger og kamper. Sett bort fra dette er det lite som tyder på at religion er eller vil bli en barriere for informantene i denne studien, basert på deres utsagn. Likevel anerkjenner jentene som ble intervjuet at *andre* muslimske jenter kan oppleve religion som en barriere for deres fotballdeltakelse. I denne sammenheng trekkes som nevnt bekledning, bønn og feiringer som *Id* frem som mulige faktorer som spiller inn som forklaring på lave deltakertall blant muslimske jenter i norsk fotball. Informantene i denne studien kan anses å være det Walseth og Fasting (2003, p. 46) i sin studie beskriver som sekulariserte modernister, som i dette tilfellet innebærer å leve med sin tro privat, med islamske prinsipper og verdier, uten at det trenger å ha noen avgjørende konsekvens for fotballdeltakelsen. Muslimske jenter som opplever religion som en barriere for deltakelse i fotball, vil på den andre siden være preget av et mer fundamentalistisk og tradisjonalistisk syn på islam (Walseth & Fasting, 2003, p. 46). I slike tilfeller vil muligens bekledning som tights og langermede gensere under drakten ikke være en tilstrekkelig form for tildekking.

5.2.6 Hybrididentitet

Disse *andre* muslimske jentene som informantene snakker om, vil muligens oppleve at det er vanskelig å finne en identitet som fotballspiller som er forenelig med deres identitet som muslimsk jente, noe som kan skape det Ahmad (2011, p. 451) beskriver som kontinuerlige identitetsforhandlinger. For mange religiøse kan det være nærliggende å tenke at religionen og dens mange funksjoner i livet vil prioriteres over en fritidsaktivitet som med sin kroppskultur utfordrer islams regler og normer knyttet til bekledning. Informantene på sin side, kan ha skapt en balanse mellom deres identitet som fotballspillere og deres posisjon innenfor de kulturelle og religiøse rammene for miljøet de tilhører, og på denne måten funnet en måte å sjonglere disse rollene, slik at det fungerer i hverdagen (Ahmad, 2011, p. 451).

Walseth (2006, p. 76) benytter seg av begrepet identitetsarbeid for å understreke det faktum at identiteter konstant utfordres og angripes. Under begrepet identitetsarbeid, ligger det en forståelse av identiteter som sosialt konstruerte. Katrine forteller i intervjuet at fotballen har blitt et slags fristed, hvor hun har muligheten til å legge bort bekymringer og hverdagslige utfordringer: «Jeg har ikke liksom hatt en annen verden

utenfor hjemmet mitt, på en måte. Bare skole og hjemme, og noen ganger så besøker jeg venner. Men bare... Fotballen har åpnet opp kanskje et annet... En annen del, på en måte». Til tross for informantene stort sett henviser til andre muslimske jenter når det er snakk om deres religions påvirkning på fotballdeltakelsen, viser Katrines utsagn at også hun tilpasser seg religion og fotballdeltakelse. Flere av informantene forteller videre at de spiller fotball med hijab og tar hensyn til Islams krav om tildekkende bekledning ved å ha langermede gensere og tights under drakten. Religiøse handlinger som bønn blir tilpasset til resten av timeplanen, og tidene for å be flyttes hos de fleste slik at det passer med for eksempel fotballtrening.

5.3 Diskriminering

I denne delen retter jeg oppmerksomheten mot hvordan muslimske jenter i fotballsammenheng kan bli utsatt for diskriminering. Jeg undersøker hvordan deres erfaringer og holdninger kan bli forstått gjennom en interseksjonal linse, med hensyn til samspill mellom kjønn, religion og etnisitet. Jeg skal se nærmere på hvordan former for diskriminering kan påvirke muslimske jenter i deres deltakelse i fotball ved å først diskutere rasisme, før jeg etter hvert drøfter på hvilken måte det å være jente kan påvirke hvordan informantene ser på sin fotballdeltakelse.

5.3.1 Rasisme

Som nevnt i forrige kapittel rapporterer ingen av informantene at de har opplevd rasisme rettet direkte mot dem selv. Det har imidlertid vært hendelser hvor andre lag med majoritetsungdom har hatt krenkende oppførsel mot noen av de lagene informantene spiller på. Holdningen blant flere av jentene i studien er at talentrekrutteringen i fotballen samsvarer med Karpuz' (2021, p. 43) avhandling, som finner at det er vanskeligere for ungdom med annen etnisk bakgrunn enn norsk å bli god. I tillegg til å erkjenne at etnisk norske jenter i mange tilfeller har spilt fotball lengre enn minoritetsungdom, statuerer Mariam et eksempel på hvordan hun opplever at det finnes institusjonell rasisme i det norske fotballsystemet slik: «Ehm, jeg vet ikke hva det heter, men de som ser på de som spiller [spillerutviklere/talentspeidere] og tenker om de skal gå høyere eller ikke. De ser mer på de som har... De som ser bedre ut i hudtone

eller etnisitet eller noe. Kanskje de ser på dem mer og tenker de [muslimske jenter] er mindre... Verdt... Kanskje de andre er mindre verdt, eller de med annen etnisk bakgrunn er mindre verdt og sånn. Så de kan ikke komme opp [på sone-, krets- eller landslag], eller kanskje ingen har troen på dem, så de blir påvirket av det». Mariams holdning til norsk talentutvikling i fotball er et eksempel som stemmer overens med det Massao og Fasting (2010, p. 158) har funnet i sin forskning, som viser at institusjonelle praksiser legger til rette for utøvelse av rasisme. Det kan i denne studien tolkes som at rasismen hovedsakelig kommer til syne ved at den er subtil og strukturell, som ved manglende muligheter for avansement i karrieren.

I sitt perspektiv trekker Mariam også frem at etnisk norske jenter vokser opp med foreldrene sine på sidelinjen og som trenere, slik jeg har diskutert tidligere i kapitlet. Kulturdepartementet (2014, p. 16) har som tidligere nevnt funnet at etniske minoriteter fremdeles har marginale roller og posisjoner i idretten. Dette kan ifølge Massao og Fasting (2010, p. 158) skape spenning når det gjelder håndtering av en slik form for rasisme som blir brukt som eksempel i avsnittet over. De argumenterer også for at mange idrettsorganisasjoner retter søkelyset på enkeltpersoners rasisme, samtidig som den institusjonelle rasismen som informantene i denne studien trekker frem som en opplevd utfordring, står uimotsagt.

Uten å uttrykke seg om egne erfaringer, er det enkelte av informantene som erkjenner at frykt for rasediskriminering kan være en årsak til at noen muslimske jenter ikke tør å komme på trening. Forskning viser som nevnt (Seippel et al., 2011; Strandbu & Bakken, 2007; Strandbu, Bakken, et al., 2017) at minoritetsjenter, herunder muslimske jenter, er underrepresentert i norsk idrett. Dermed kan en slik engstelse være et eksempel på Crenshaws (1990, p. 1245) beskrivelse av strukturell interseksjonalitet, ettersom kvinner i fotballmiljøet allerede representerer en gruppe som historisk sett har møtt utfordringer knyttet til kjønn og likestilling. Når det legges til den spesifikke minoritetsposisjonen til muslimske jenter, som har sine egne sett med utfordringer og mulige former for diskriminering basert på religion og kulturell bakgrunn, kan kompleksiteten og sårbarheten i deres opplevelse av å spille fotball bli tydeligere.

Frykt for rasediskriminering kan ifølge Zahra være noe muslimske foreldre også har for sine døtre, noe hun uttrykker slik: «Jeg føler [det at foreldre kan frykte ulike ting knyttet til deres døtres fotballdeltakelse] kan være på grunn av nyhetene, og ulike ting de kan ha sett på nett, som for eksempel rasisme, diskriminering og sånn. [...] Og at fotballbanen på en måte bare er enda et sted hvor de kan møte på den rasismen og diskrimineringen de generelt møter i hverdagen. Fordi det er liksom mange nyheter og artikler ute om rasistiske og diskriminerende hendelser som skjer i ulike steder av livet». Mediesaker om rasismens tilstedeværelse i fotballen, som den tidligere omtalte (se s. 29) hetsen av Vålerengaspilleren Ousmane Camara i 2020 og de rasistiske angrepene på sosiale media mot tre av Englands landslagsspillere etter de bommet på hvert sitt straffespark i EM for to år siden, er eksempler som kan skape bekymring blant muslimske foreldre (Losnegård, 2020). Slike hendelser kan føre til en oppfatning av at fotballmiljøet kan være et utrygt sted for døtrene, som følgelig kan påvirke beslutningen om å la muslimske jenter delta i organisert fotball. Det er imidlertid viktig å merke seg at disse mediesakene representerer negative hendelser i en større kontekst av fotballen som generelt sett har som mål å være mangfoldig og inkluderende (Norges idrettsforbund, 2019-2023, p. 8).

5.3.2 Kjønnsdiskriminering

Til tross for at kvinner etter hvert som årene har gått, har fått muligheten til å kle på seg fotballsko og drakt selv, heller enn å være tilretteleggere og publikum, beskriver informantene opplevelsen av å være kvinnelig fotballspiller som en statistrolle i en sportsverden som tradisjonelt sett er dominert av menn. Informantene rapporterer om betydelige forskjeller i mulighetene som tilbys, sammenlignet med guttene. Deres syn på situasjonen kan indikere at jenter fremdeles kan føle seg som om de blir betraktet som *fotballspillere* i anførselstegn, en beskrivelse som ifølge Goksøyr et al. (2002, p. 79) ble brukt for 50 år siden for å illustrere situasjonen til kvinnelige spillere på den tiden. Det kan gjenspeile en vedvarende utfordring med å skape likestilte muligheter og anerkjennelse for kvinnelige fotballspillere.

Kvinner og jenter er i dag representert i fotballen i mye større grad enn tidligere, noe som ifølge Fasting (2003, p. 16) kan skyldes likestillingstradisjonen og den politiske

utviklingen som tar sikte på tilrettelegging for kvinners idrettsdeltakelse. Informantene i denne studien uttrykker imidlertid at fotballen fremdeles oppleves som en arena for gutter og menn, og at det fortsatt er mye som skiller kjønnene, når det gjelder muligheter. Hjelseth og Hovden (2014, pp. 263-268) trekker i sin studie frem holdninger til kvinnefotball som sier at det er tregt og kjedelig, og dermed antyder at det er lite publikumsvennlig. Svar som har blitt gitt i denne studiens intervju, kan tolkes som at en slik oppfatning også kan gjelde utenfor internettforum om kvinnefotball. Det kan virke som at det er en felles holdning i flere av informantenes hjem om at herrefotball anses som mer spennende enn kvinnefotball, og at det i noen tilfeller virker som det ikke er noen debatt om å vurdere å se på sistnevnte, når familien skal se på fotball sammen. Informantenes utsagn om hvordan de oppfatter det generelle synet på kvinnefotballen, kan knyttes til funnene til Hjelseth og Hovden (2014), som blant annet baserer seg på Mean (2010, p. 82). De hevder at kvinnefotball og feminitet ofte blir sett på som underordnede kategorier, eller som kategorier utenfor den generelle kategorien *fotball*. Noen av informantene pekte på mulige forskjeller i synet på kjønn og fotball i muslimske familier som samsvarer med funn gjort av Pfister (2003, p. 212), som forklarer at en barriere for muslimske jenters deltakelse i fotball kan i noen tilfeller være at enkelte er redd for å bli fysisk og mentalt *maskulinisert* grunnet fotballens kjønnede karakter. Det er imidlertid vesentlig å understreke at det i dette eksemplet, som i tidligere og følgende drøftinger, er et bredt spekter av holdninger og atferdsmønstre i de forskjellige islamske lands kulturer. Dermed vil det på samme måte kunne være store forskjeller i omfanget av interesse og aktiv deltakelse blant muslimske jenter og deres familier innenfor fotball.

Forskjeller i lønn og mediedekning er to faktorer flere av informantene tar opp når de beskriver forskjellen mellom menn og kvinner i dagens fotball. Dette kan ifølge informantene også være grunner til at muslimske jenter ikke velger å spille fotball lengre enn til ungdomsårene, ettersom de ikke ser noen videre karrierevei innen fotball. Dette er forskjeller som ifølge Oslo Economics' (2022, p. 31) rapport vil vedvare, dersom ulikheten i markedsverdien til herre- og kvinnefotball er såpass stor. Dette betyr dermed at både muslimske- og majoritetsjenter muligens vil fortsette å bli påvirket av dårligere lønn og mindre medieeksponering enn sine mannlige kollegaer. Denne utfordringen er ikke unik for muslimske jenter, men kan være en viktig faktor som kan

påvirke muligheten til å involvere seg i idretten. Det er imidlertid verdt å nevne at det skjer endringer på mediefronten, hvor både TV2 og NRK som nevnt har gått sammen om å tilby tv-sendte fotballkamper i de to øverste divisjonene for kvinner og menn (Christiansen & Hagen, 2020). Videre har de største klubbene i Europa jobbet hard med markedsføringen for sine kvinnelag, og det blir stadig satt nye publikumsrekorder. Dette kan være et positivt skritt mot likestilling og eksponering for kvinnefotballen, men effekten i Norge vil muligens ikke vises før om noen år, når kvinnefotballen eventuelt har etablert seg mer i mediebildet, slik de store lagene i Europa har klart i større grad.

Walseth og Strandbu (2014, p. 492) understreker at religion og kultur kan være større barrierer for fotballdeltakelse for muslimske jenter enn gutter. En tydelig bekreftelse på dette kan være å ta en titt på noen av verdens aller største fotballstjerner på herresiden. Sadio Mane, Mohammed Salah, Paul Pogba, Karim Benzema og Zinedine Zidane er fotballspillere som har oppnådd stor suksess på banen, samt at de har vært åpne om sin religiøse tilhørighet som muslim (Lisubila, 2023). I tillegg til Sidras perspektiv på hvordan muslimske menn oppleve at det er enklere å nå til toppen av fotballen, ettersom kvinner i større grad må forholde seg til i hvilken grad de fører skam over familien, kan Zahras synspunkt på muslimske gutters avslappende holdning til religion sammenlignet med muslimske jenter, være en ytterligere bekreftelse på Walseth og Strandbus (2014, p. 492) funn. Alle mannlige- og mangelen på kvinnelige muslimske fotballstjerner, Zahras perspektiv på hvordan muslimske gutter ikke opplever like mye press fra foreldre med tanke på fremtidsplaner, samt kvinner og jenters bekymring for hva som kan føre skam over familien kan være ytterligere eksempler på hvordan interseksjonalitet kan være en måte å forstå muslimske jenters underrepresentasjon på. Informantene i denne studien forklarer i overensstemmelse med Crenshaw (1989, p. 139) en situasjon der muslimske jenter er en del av en minoritetsgruppe som opplever kjønnsbasert undertrykkelse i form av ulike fremtidsmuligheter innen fotball, sammenlignet med minoritets- og majoritetsmenn.

Mariam trekker frem et eksempel på et femininitetsideal fra hjemlandet til foreldrene, hvor det ikke er vanlig at jenter spiller fotball: «I landet foreldrene mine kommer fra (Marokko) er det ingen jenter som spiller fotball. [...] Ehm, der jeg kommer fra (Marokko) er det veldig sånn... Det er ikke fint å ha muskler i beina, for eksempel.

Uansett om du er tynn, hvis du har muskler liksom, det er stygt liksom, for folk. Eller det er ikke pent. Sånn, hvis man trener så får man muskler. Man trenger ikke se det engang, det er bare sånn hvis beina dine er litt større eller du ser sånne linjer, eller noe sånt. Eller om de vet det. Det er ikke normalt der jeg er fra, liksom». Mariams erfaring med hvordan kvinnelige idealer har blitt fremmet av kulturen fra hennes foreldres hjemland, samsvarer med det Walseth og Strandbu (2014, p. 500) finner i sin studie, som sier at en barriere for muslimske jenters fotballdeltakelse være følelsen av friksjon mellom idretten og deres kjønnsidentitet, og kvinnelige idealer fremmet av kulturen. Mariam bærer med seg en habitus som sier at fotball og idrett ikke er feminint. Det er med andre ord ikke kultur for at jenter og kvinner spiller fotball i hennes foreldres opprinnelsesland. Dette tolkes som at muslimske jenter i samme posisjon som Mariam kan påvirkes i retninger av andre fritidsaktiviteter, basert på deres habitus og forståelse av hva som er feminint.

Jeg har tidligere berørt følgene av nedprioritering av kvinnefotballens mediedekning. I tillegg til dette er et gjennomgående funn i litteratur som omhandler kjønn og fotball i media (Hjelseth & Hovden, 2014, p. 253; Hovden & von der Lippe, 2019, p. 625), at kvinnes fotball blir neglisjert gjennom kontinuerlig sammenligning med herrefotball, samt strategier som bagatellisering og seksualisering. Flere av informantene rapporterer som nevnt i forrige kapittel at forskjellene mellom gutter og jenter oppleves som små i klubb, dersom det er snakk om utstyr, treningstider og fasiliteter. Det fremgår imidlertid at det oppfattes som gutter i klubben har større muligheter til å satse på fotball. Dette skyldes ifølge informantene ordninger for samarbeidsklubber i høyere divisjoner for guttene, noe som ikke er etablert på jentesiden i klubben. Jentene i denne studien opplever med andre ord at satsningsmulighetene er ulike for gutter og jenter, og flere uttrykker videre at de ikke har kunnskap om hvilke muligheter de har som fotballspillere. Dette kan være et eksempel på en karakteristisk situasjon Persson et al. (2020, p. 241) beskriver som jenters innsnevring av deres *idrettsprosjekt*, det vil si hva de tenker er mulig å få til gjennom fotballen. Med utgangspunkt i Bourdieu (Bourdieu, 1986) kan jenters idrettsprosjekt forstås som noe som over tid gradvis utvikles og gjenspeiler habitus, som vil si dysosialiserte motiver og ønsker som utformes i møte med et konkret felt og dets logikk. I denne sammenheng er feltet fotball og logikken er at herrefotball vil være hovedprioritet på alle punkter og plattformer.

Den kjønnete anerkjennelseslogikken i fotball fungerer ifølge Persson et al. (2020, p. 242) som en tydelig bekreftelse på ulike muligheter, og viser til at uansett hvor gode fotballspillere jenter og kvinner blir, vil de ikke oppnå den anerkjennelsen og statusen som herrespillere får. Zahra illustrerer flere av informantenes holdninger til fotballens kjønnete anerkjennelseslogikk på en svært reflektert og innsiktsfull måte, angående kjønn og kjønnsstrukturer. Det argumenteres for at det ikke er hensiktsmessig å betrakte fotballdeltakelsen som et langsiktig prosjekt: «Ja, liksom at vi lever i et patriarki. Og det er på en måte derfor menn får generelt mer oppmerksomhet, det er mye enklere å tjene penger, de tjener mye mer enn oss uansett. Og det er liksom enklere for dem å komme seg videre opp i rangstigen, enn det er for oss. [...] Og derfor har det blitt mer populært. Og at vi lever i en verden hvor det er mye enklere for menn. Menn generelt». Min fortolkning av jentene i denne studiens fortellinger er at de opplever et utgangspunkt for deres fotballprosjekt som er skjevfordelt i så stor grad at løsningen blir å velge å forstå fotball som en midlertidig fritidsaktivitet med fordeler som relasjonsbygging og helsegevinst, fremfor et langsiktig satsingsprosjekt.

5.4 Avsluttende refleksjoner

Først er det viktig å bemerke at muslimske jenter er, som jeg har nevnt tidligere, en heterogen gruppe, og ingen erfaringer vil være helt like. I det følgende oppsummerer jeg de funnene jeg i min tematiske analyse anser som relevante for denne undersøkelsen, før jeg drøfter mulige tiltak for rekruttering. Videre skal jeg diskutere hvordan min forskning kan bidra til videre forskning, før jeg drøfter svakheter og utfordringer med undersøkelsen.

5.4.1 Sammenfattende diskusjon av funn

Funnene i denne studien viser at fotball kan være en arena for relasjonsbygging og styrking av sosial kapital. Den sosiale kapitalen som bygges er imidlertid primært bindende relasjoner, som i tråd med Walseth (2008, p. 13) kan anses som en begrenset form for kapitalbygging. De muslimske jentene som ble intervjuet i denne studien, spiller på lag som ligger i nærheten av der de bor. Dermed spiller seks av syv

informanter det Walseth (2016, p. 167) omtaler som segregerte lag, hvor alle spillerne er av minoritetsbakgrunn. Det kan imidlertid argumenteres for at det dermed skapes bånd over felles bakgrunn som andregenerasjons innvandrere, og at det samtidig skapes brobyggende relasjoner gjennom å være av ulik etnisitet. Likevel skjer denne sosiale kapitalbyggingen i en gruppe med et begrenset antall mennesker med minoritetsbakgrunn, en situasjon informantene virker å være fornøyde med. Som følge av dette rapporteres det om noen eksempler på hybrididentitet i form av tildekking av armer og ben under drakten, bruk av hijab og fleksibilitet i bønnetider.

I forbindelse med å skape seg muligheter i livet, som for eksempel jobbsøking, trekker Putnam (2002, p. 10) tynn sosial kapital frem som den beste. Dette forklares ved at bekjenskaper som ikke er særlig nære, vil gi større sjanse for å komme i kontakt med personer en ikke kjenner fra før. Bakken (2019, p. 40) rapporterer at minoritetsjenter faller fra idretten i ungdomsårene. I tilfellet til deltakerne i denne studien kan det argumenteres for at dette kunne vært forhindret dersom jentene på disse lagene hadde etablert brobyggende relasjoner som kunne tilbudt dem en alternativ klubb å spille for. Det kan videre fremmes argumenter for at spillere segregerte lag kan ha større sannsynlighet for å slutte med fotball, dersom majoriteten av spillerne slutter.

Forskning (Bjørnson et al., 1996; Sisjord, 1993) viser at en grunn til at enkelte ungdommer velger å slutte å med organisert idrett, er fordi det oppleves for seriøst. Selv om denne forskningen er noe eldre, virker den fremdeles å ha relevans i denne sammenheng. Ingen av informantene uttrykker ønske om å satse, men heller at de liker å spille av sosiale årsaker. Trenerne til spillerne som deltok i segregerte lag, ble beskrevet som personer som strekker seg langt for å gjøre treningene til et inkluderende miljø, med lavterskel for å delta. Dette kan argumenteres for å være en måte å holde på muslimske jenter lengre i fotballen, ved at treningstider blir tilrettelagt etter hverdag og skole.

I studien kommer det frem at informantene begynner sent med fotball. De fleste rapporterer at de var i skillet mellom barne- og ungdomsskolen da de begynte å spille organisert. Dette kan skyldes forskjeller foreldrenes sosiale kapital (Putnam, 2001, p. 1), sammenlignet med majoritetsbefolkningen. Dersom muslimske foreldre ikke har noen

forhold til hva organisert fotball dreier seg om, eller hvem som fasiliterer det, kan det være vanskelig å la datteren din begynne med det. Videre kan det også skyldes at muslimske foreldres habitus (Bourdieu, 1986, p. 18) skiller seg fra majoritetsforeldre, ved at det ikke er samme kultur for jenter og kvinners deltakelse i organisert fotball. Dette vises eksempelvis ved at det er fedre som trekkes frem av informantene dersom de snakker om eventuell foreldreinvolvering. Til tross for at deltakerne i denne studien forklarer årsaker til lav foreldredeltakelse, som samsvarer med det Carlsson og Haaland (2006, p. 18) trekker frem som forståelige barrierer for minoritetsforeldre, eksempelvis blir ikke mødres engasjement nevnt. Den lave foreldredeltakelsen kan også skyldes at de ikke er kjent med dugnadskulturen i Norge, og at deres døtre begynner så sent at de selvstendig har organisert sin fotballdeltakelse. Selv om enkelte rapporter (Kulturdepartementet, 2014, p. 4) insisterer på at foreldreinvolvering er essensielt for barn og unges idrettsdeltakelse, spiller seks av syv informanter i denne studien fotball uten annen støtte enn at foreldre oppmuntrer til deltakelse fra et helseperspektiv og betaler kostnadene det medfører. Den siste informanten har opplevd foreldreinvolvering, som viser at det ikke utelukkende er manglende foreldreengasjement blant jenter med minoritetsbakgrunn.

Hverken religion eller rasisme uttrykkes som faktorer som påvirker informantene i særlig stor grad, men de anerkjenner at *andre* kan oppleve det. Sosial kontroll beskrives også som en mulig barriere for *andre muslimske jenter*. Det er en mulighet for at det virker enklere og mer avvæpnende å snakke om *de andre*, som en form for forsvarsmekanisme. Måten informantene beskriver de andre muslimske jentene på er i overensstemmelse med det blant andre Ahmad (2011, p. 452) beskriver som stereotypier på muslimske kvinner i vesten: undertrykte og passive. Muslimske jenter er en heterogen gruppe, og dermed det er nærliggende å tenke at religion og rasisme vil kunne påvirke individer ulikt. På den andre siden kan det tolkes som at informantene i denne studien kan ha blitt påvirket av diskurser om jenter med tilhørighet i islam, og dermed blitt påvirket av samme stereotypier som majoritetsbefolkningen kan ha. Walseth og Strandbu finner at mange mennesker (2014, p. 503), muslimer inkludert, blander kultur og religion. I situasjoner der det skapes en slik forvirring, kan det argumenteres for at det kan bidra til stereotypier som skaper et bilde av religion som en negativ påvirkningskraft på muslimske jenter.

Hult-Markgren (2006, p. 89) finner i sin forskning at minoritetsjenter er svært utdanningsmotiverte. Ifølge informantene er trygghet og forutsigbarhet to viktige faktorer i deres prioriteringer for fremtiden. Dette perspektivet kan virke å i stor være formet av deres foreldres ønsker. Årsaker til at muslimske foreldre gjerne ønsker at deres døtres prioriteringer legges til utdanning, skyldes ifølge informantene selv at deres foreldre ikke hadde samme muligheter til å ta utdanning. Det er viktig å anerkjenne skjæringspunktet på når valget mellom å satse fotball og prioritering av utdanning inntreffer for veldig mange ungdommer når karakterer begynner å spille en stor rolle. NFF (2022b) erkjenner i sin strategiplan at dette er en generell utfordring, ikke bare for minoritetsjenter. Dermed kan det fremmes argumenter for at utdanning ikke er en uvanlig prioritering blant ungdommer, men muslimske jenters fokus på trygghet og forutsigbarhet for fremtiden, passer dårlig sammen med en eventuell fotballsatsning, ettersom det med svært liten sannsynlighet vil gi økonomisk trygghet. En prioritering av utdanning vil basert på at eventuelle talenter slutter og medlemstall går ned, på den ene siden ikke bidra positivt til fotballmiljøet, men det kan virke positivt for den offentlige avkastningen til sosial kapital. Det vil si at samfunnet vil få godt utdannede individer som kan bidra med god kompetanse til samfunnet (Putnam, 2001, p. 1).

Dersom muslimske jenter ikke vet hvilke muligheter som finnes i fotballen, kan det bli vanskelig å holde på dem. I kraft av Persson et als. (2020, p. 242) eksempler på den kjønnede anerkjennelseslogikken i fotball, som kort fortalt sier at det ikke spiller noen rolle hvor gode jenter og kvinner blir, ettersom de aldri vil oppnå samme grad av anerkjennelse som gutter og menn, kan det tolkes som at jenters idrettsprosjekt ikke dannes med samme forutsetninger som gutters. Muslimske jenter som minoritet vil kunne oppleve Crenshaws (1989, p. 139) beskrivelse av interseksjonalitet ved at de som en del av en minoritetsgruppe opplever kjønnsbasert undertrykkelse i form av ulikhet i fremtidsmuligheter for sitt fotballprosjekt, sammenlignet med majoritets- og minoritetsmenn, slik jeg har gitt eksempler på tidligere i diskusjonen. Det kan argumenteres for at den kjønnede fotballen fører til mindre mediedekning for kvinnefotballen, som videre fører til at populariteten og markedsverdien holdes nede. På denne måten får ikke unge jenter samme tilgang på forbilder de kan relatere til som guttene. Lav markedsverdi fører mest sannsynlig til lavere lønninger, noe som videre

kan gjøre fotball til et usikkert yrke. Med ambisjoner om å skape en trygg og forutsigbar økonomisk fremtid, kan det være nærliggende å tenke at mange muslimske jenter velger bort fotball, for et tryggere yrke. Dermed skapes det ikke forbilder for unge muslimske jenter, som til slutt kan føre til lav rekruttering av denne minoritetsgruppen.

I korte trekk kan skole og utdanning sammen med hvilken kultur det er for organisert idrett i familien, komme til å bli store barrierer for de muslimske jentene i denne studiens deltakelse i fotball. Likevel virker fokus på utdanning og habitus' påvirkning å være på sitt mest begrensende dersom det ses i sammenheng med de store forskjellene i muligheter for kvinner og menn i fotballen. Den kjønnete fotballen kan likeså regnes å være en stor barriere for alle jenter, men som minoritet som opplever kjønnsbasert diskriminering, kan interseksjonalitet bli ekstra utfordrende for muslimske jenter. Mulighetene muslimske jenter i denne studien erfarer gjennom sin fotballdeltakelse, er med andre ord relativt uklare. Selv om denne studien satte søkelyset på muslimske jenters erfaringer med norsk lokalfotball, virker den kjønnete fotballen nasjonalt og internasjonalt å påvirke opplevelsene lokalt i så stor grad at det kan være en faktor som fører til at muslimske- og majoritetsjenter velger å prioritere bort fotballen.

Til tross for at jeg i min overskrift kan ha malt et bilde av at det er unikt for muslimske jenter å bare spille første omgang, viser forskning (Bakken, 2019, p. 72) at mange ungdommer byttes ut i andre omgang, samt at det særlig blant jentene er svært få som orker å stå ut ekstraomgangene. Muslimske jenter kan ifølge mine fortolkninger bli rammet av samme diskriminering som majoritetsjenter, men grunnet mulig ulik sosial kapital og potensiell fare for å bli utsatt for interseksjonalitet, kan veien synes å bli ekstra utfordrende.

5.4.2 Mulige tiltak

Først og fremst er det viktig å bemerke at i likhet med Putnams (2002, p. 12) beskrivelse av hvordan sivilsamfunnet er i endring, har også kvinnefotballen kommet betydelig lengre de siste årene. Det er vanskelig å si hvordan utviklingen fortsetter og hvordan unge jenter vil påvirkes av dette i kommende år, men det kan være nærliggende å tenke at muslimske jenter og gutter som vokser opp i dag vil ha en annen sosial kapital

enn sine foreldre, og dermed bedre kjennskap til hvordan organisert fotball i Norge fungerer. Som Katrine nevner, kan dette kommende generasjonsskiftet være et slags bidrag til rekruttering av muslimske jenter til fotballen i årene som kommer.

Informantene uttrykker usikkerhet når det gjelder identifiseringen av nøkkelfaktorer for å forbedre rekrutteringen av muslimske jenter. Noen nevner at skolen var arenaen de ble introdusert for fotball. I den forbindelse kan det, med inspirasjon fra informantenes forslag, være en mulighet at NFF organiserer fotballaktivitetsdager på barneskoler, med søkelys på mangfold i fotballen, slik Vålerenga samfunn (2023) har gjort i over 20 år. Dette arrangementet er imidlertid for 5.-7. klassinger i Oslo. Ved å gjøre det til et landsdekkende arrangement i regi av fotballforbundet for yngre barn på barneskolen, kan det argumenteres for at mulighetene er større for å rekruttere flere.

Et annet forslag kan være at NFF og/eller fotballklubbene allierer seg med muslimske jenter som allerede spiller på lag i klubben deres, slik at de kan møte opp i yngre skoleklasser eller på foreldremøter for å fortelle om fotball som aktivitet. En videre utvikling av dette tiltaket kan eksempelvis være at de samme muslimske jentene som i regi av NFF/klubb informerer yngre muslimske jenter og foreldre, får en slags rolle i forbindelse med treningene til barna. Dette samsvarer med Tveitos (2017, p. 88) avhandling, som finner at mentorordninger kan være et positivt tiltak for rekruttering. Dette forklares ved at å ha noen å henvende seg til som kan gi bekreftelse og trygghet kan være en viktig støtte. En slik mentorordning vil videre kunne bidra til å skape det Andersson (2008, p. 170) beskriver som *nære rollemodeller*, som yngre muslimske jenter kan relatere til, samt følges opp av i den grad det lar seg gjøre. Det kan fremmes argumenter for at en slik mentorordning dessuten kunne vært nyttig for foreldrene. En løsning kan være at noen av majoritetsforeldrene har det som sin dugnad å inkludere muslimske foreldre klubb- eller dugnadsarbeid over en gitt periode.

Til slutt vil jeg fremme et tiltak som er i tråd med det jeg tar opp i forrige avsnitt, angående nære rollemodeller. En strategi for NFF kan være å arbeide for å inkludere personer med minoritetsbakgrunn, særlig minoritetskvinner i trenerutdanningen deres. Selv om fotballforbundet ifølge Madsen (2023a) allerede har arbeidet i flere år med å utdanne flere kvinnelige trenere, kan det være gunstig å rette søkelyset mot

minoritetsbefolkningen. Trenerne, særlig kvinner, med minoritetsbakgrunn vil i likhet med en mentorordning kunne skape det Andersson (2008, pp. 170-172) beskriver som nære rollemodeller ved at de har en bakgrunn spillerne kan relatere til, de er tilgjengelige og har en personlig tilknytning til individene.

5.4.3 Refleksjoner, utfordringer og svakheter

Walseth og Strandbu (2014, pp. 498-499) påpeker at forskere fra majoritetsgrupper har blitt kritisert for å bidra til stereotyper og homogenisering av minoritetskvinnens erfaringer. Selv har jeg blitt mer bevisst på hvordan jeg skriver og snakker om muslimske jenter, og etterstreber en tilnærming som ikke problematiserer eller distanserer meg fra denne gruppen. Samtidig er det viktig å påpeke at studien er motivert av min oppriktige interesse for utvalgets synspunkter og erfaringer. Jeg understreker videre viktigheten av at muslimske jenter er en heterogen gruppe og at stereotyper om muslimske kvinner som passive, undertrykte av forskere som preges av hvit etnosentrisme, ikke må få fotfeste i forskningen (Ahmad, 2011, p. 452; Walseth & Strandbu, 2014, p. 499).

All data preges av omstendighetene, og jeg finner blant annet i mine fortolkninger at det kan virke som at informantene selv kan være fanget opp i diskursen som har skapt stereotyper av muslimske kvinner i idretten. Disse utfordringene fikk jeg i min prosess med denne masteravhandlingen erfare, ved at jeg av etisk komité fikk flere avslag på min søknad for å gjennomføre prosjektet, før jeg til slutt fikk godkjenning. For meg er det viktig å fremheve viktigheten av å unngå at frykten for å krenke noen blir så stor at en ikke våger å forske på det jeg anser som et viktig tema.

En utfordring jeg trakk frem i metodekapittelet, var at jeg som hvit majoritetskvinne med flere års erfaring i toppfotballen kan skape en skjevhet i maktforholdet med informantene. En svakhet med undersøkelsen er at utvalget var mer utfordrende å rekruttere enn først antatt, noe som førte til at det ble færre informanter enn ønsket. Som nevnt er all data kontekstuell, og jeg noterte at rekrutteringen var mer effektiv i laget jeg deltok på trening med. Jeg observerte også forskjell på informantene og hvor lyst de hadde å dele, ut fra den tilliten jeg innenfor rammene hadde rukket å opparbeide meg.

6.4.4 Veien videre

Ved å benytte kvalitative intervjuer har jeg frembragt dybdeperspektiv fra syv ulike muslimske jenter i alderen 13-16 år, om deres holdninger og erfaringer knyttet til deltakelse i norsk lokalfotball. Dette kan videre bidra til å belyse aspekter ved inkludering, sosiale barrierer og likestilling i idrettsmiljøet. Samtidig kan studien yte et bidrag til identifisering av mangler eller områder hvor det er behov for forbedring når det gjelder inkludering av muslimske jenter i norsk fotball. Dette kan åpne opp for ytterligere forskning eller tiltak for å bedre denne gruppens deltakelse og opplevelse av fotball.

Denne undersøkelsen kan fungere som et grunnlag for sammenlignende forskning med lignende studier i andre land, med andre minoritetsgrupper eller samme minoritetsgruppe i andre idretter. Dette kan videre bidra til å identifisere likheter og/eller ulikheter i erfaringene til muslimske jenter i ulike kontekster og kaste lys over eventuelle universelle eller kulturelt betingede faktorer. Til slutt kan resultatene fra studien ha implikasjoner for utvikling av retningslinjer, politikk og praksis i idrettsorganisasjoner, skoler og idrettsklubber. Dermed kan disse resultatene bidra til å informere beslutningstakere om tiltak for forbedring i inkluderingen av muslimske jenter i fotball og eventuelt andre idretter.

Referanser

- Adkins, L. (2005). Social capital: The anatomy of a troubled concept. *Feminist Theory*, 6(2), 195-211.
- Adriaanse, J. A., & Crosswhite, J. J. (2008). David or Mia? The influence of gender on adolescent girls' choice of sport role models. *Women's studies international forum*, 31(5), 383-389. <https://doi.org/10.1016/j.wsif.2008.08.008>
- Ahmad, A. (2011). British football: where are the Muslim female footballers? Exploring the connections between gender, ethnicity and Islam. *Soccer and society*, 12(3), 443-456. <https://doi.org/10.1080/14660970.2011.568110>
- Ahmed, S. (2017). *Living a Feminist Life*. Duke University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv11g9836>
- Andersen, P. L., & Bakken, A. (2015). *Ung i Oslo 2015*.
- Andersson, M. (2008). *Flerfarget idrett : nasjonalitet, migrasjon og minoritet*. Fagbokforl.
- Archetti, E. P. (2003). Den norske «idrettsmodellen»: Et kritisk blikk på sivilt samfunn i Norge. *Norsk antropologisk tidsskrift*, 14(1), 8-15. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-2898-2003-01-04>
- Armour, K. M., & MacDonald, D. (2012). *Research methods in physical education and youth sport*. Routledge.
- Bakken, A. (2019). *Idrettens posisjon i ungdomstida. Hvem deltar og hvem slutter i ungdomsidretten?*
- Bangstad, S. (2020). *Sekularisme*. Store norske leksikon. <https://snl.no/sekularisme>
- Benn, T., & Dagkas, S. (2013). The Olympic Movement and Islamic culture: conflict or compromise for Muslim women? *International journal of sport policy and politics*, 5(2), 281-294. <https://doi.org/10.1080/19406940.2012.656677>
- Benn, T., Pfister, G., & Jawad, H. (2010). *Muslim women and sport* (1 ed.). Routledge. <https://doi.org/https://doi.org/10.4324/9780203880630>
- Bjørnson, O., Aamodt, P. O., Øia, T., Brusdal, R., Heggen, K., Hammer, T., Grue, L., Fauske, H., Pape, H., Moshuus, G., Hovland, A., Hegna, K., Stafseng, O., Skogen, K., Sisjord, M. K., Pedersen, W., Thoresen, M., Wichstrøm, L., & Ungforsk. (1996). *Ung på 90-tallet* (Vol. nr 2). Cappelen akademisk forl. Ungforsk.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Carlsson, Y., & Haaland, T. (2006). Foreldredeltakelse i flerkulturelle idrettslag. In: Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning.
- Carrington, B., Chivers, T., & Williams, T. (1987). Gender, leisure and sport: a case-study of young people of South Asian descent. *Leisure studies*, 6(3), 265-279. <https://doi.org/10.1080/02614368700390211>
- Christiansen, S. S., & Hagen, M. (2020). *NRK og TV 2 går saman om fotballrettane*. <https://www.nrk.no/sport/nrk-og-tv-2-gar-saman-om-fotballrettane-1.15295864>
- Collins, P. H., & Bilge, S. (2016). *Intersectionality*. Polity.

- Crenshaw, K. (1989). Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics. *The University of Chicago Legal Forum*.
- Crenshaw, K. (1990). Mapping the margins: Intersectionality, identity politics, and violence against women of color. *Stan. L. Rev.*, 43, 1241.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving for studenter* (6. utg. ed.). Gyldendal akademisk.
- de Knop, P., Theeboom, M., Wittcock, H., & de Martelaer, K. (1996). Implications of Islam on Muslim Girls' Sport Participation in Western Europe. Literature Review and Policy Recommendations for Sport Promotion. *Sport, education and society*, 1(2), 147-164. <https://doi.org/10.1080/1357332960010202>
- Delaney, T., & Madigan, T. (2009). *The sociology of sports : an introduction*. McFarland.
- Eriksen, I. M., & Seland, I. (2019). *Ungdom, kjønn og fritid*.
- Fasting, K. (2003). Women and sport in Norway. In G. Pfister & I. Hartmann-Tews (Eds.), *Sport and Women: Social Issues in International Perspective*. Routledge.
https://books.google.no/books?id=QFoavgAACAAJ&pg=PR5&hl=no&source=gb_s_selected_pages&cad=2#v=onepage&q&f=false
- Fjelland, R. (1995). *Vitenskapsteori : med spesiell vekt på naturvitenskapene* ([3. utg.]. ed.). Universitetsforl.
- Fog, J. (2004). *Med samtalen som utgangspunkt : det kvalitative forskningsinterview* (2. rev. udg. ed.). Akademisk Forlag.
- Frigg Oslo, F. (2022). *Satser 2022*. https://cms.frigg.no/?page_id=10328
- Fugelli, P., & Ingstad, B. (2014). *Helse på norsk : god helse slik folk ser det* (2. utg. ed.). Gyldendal akademisk.
- Furseth, I., & Everett, E. L. (2020). *Masteroppgaven: hvordan begynne - og fullføre* (3 ed.). Universitetsforlaget.
- Føllesdal, D., & Walløe, L. (2002). *Argumentasjonsteori, språk og vitenskapsfilosofi* (7. utg., 2. oppl. ed.). Universitetsforl.
- Goksøyr, M. (2008). *Historien om norsk idrett*. Abstrakt forl.
- Goksøyr, M., Olstad, F., & Norges, f. (2002). *Fotball! : Norges fotballforbund 100 år*. Norges fotballforbund.
- Guntur, M. (2021). AL-QURAN TEACH THE IMPORTANCE OF TAKING CARE OF HEALTH PHYSICAL: Tafseer Surat Al-Baqarah. *AKADEMIK: Jurnal Mahasiswa Humanis*, 1(2), 50-58.
- Hamzeh, M. (2017). FIFA's double hijabophobia: A colonialist and Islamist alliance racializing Muslim women soccer players. *Women's studies international forum*, 63, 11-16. <https://doi.org/10.1016/j.wsif.2017.06.003>
- Hancock, A.-M. (2016). *Intersectionality : an intellectual history*. Oxford University Press.
- Hansen, T. (2022). *Sosial kapital*. https://snl.no/sosial_kapital
- Hasle-Løren, F. (2021). Treningsavgifta blant byens billigste. <https://fotball.hasle-loren.no/treningsavgifta-blant-byens-billigste/>
- Helsedirektoratet. (2021). *Psykisk helse og fysisk aktivitet*. <https://www.helsenorge.no/psykisk-helse/psykisk-helse-og-fysisk->

- [aktivitet/#:~:text=Fysisk%20aktivitet%20fremmer%20god%20helse,behandling%20sammen%20med%20andre%20behandlingsmetoder.](#)
- Hjelseth, A., & Hovden, J. (2014). Negotiating the status of women's football in Norway. An analysis of online supporter discourses. *EJSS. European Journal for Sport and Society*, 11(3), 253-277.
<https://doi.org/10.1080/16138171.2014.11687944>
- Hovden, J. (2012). Discourses and strategies for the inclusion of women in sport - the case of Norway. *Sport in society*, 15(3), 287-301.
<https://doi.org/10.1080/17430437.2012.653201>
- Hovden, J., & von der Lippe, G. (2019). The gendering of media sport in the Nordic countries. *Sport in society*, 22(4), 625-638.
<https://doi.org/10.1080/17430437.2017.1389046>
- Hult-Markgren, K. (2006). *Minoritetsspråklige jenter og høyere utdanning : en kvalitativ studie av kontekstuelle faktorerens betydning for syn på skole og utdanning*. K. Hult-Markgren.
- Jorem, Ø. (2017). Her signeres avtalen som sikrer likelønn for landslagene: – Stolt av å være norsk fotballspiller. *Aftenposten*.
<https://www.aftenposten.no/sport/fotball/i/WbmJdK/her-signeres-avtalen-som-sikrer-likelonn-for-landslagene-stolt-av-aa-vaere-norsk-fotballspiller>
- Kaelberer, M. (2019). Gender trouble on the German soccer field: can the growth of women's soccer challenge hegemonic masculinity? *Journal of gender studies*, 28(3), 342-352. <https://doi.org/10.1080/09589236.2018.1469973>
- Karpuz, E. R. (2021). *Fotball har vært min matematikk. Fotball har vært mitt naturfag. Min engelsk. Et språk og et fag jeg faktisk behersket* NTNU].
- Kay, T. (2006). Daughters of Islam. *International review for the sociology of sport*, 41(3-4), 357-373. <https://doi.org/10.1177/1012690207077705>
- KFUM. (2022). *Medlemskontingent og treningsavgift*. <https://kaaffa.no/om-kfum/medlemskontingent-og-treningsavgift>
- Knez, K., Macdonald, D., & Abbott, R. (2012). Challenging stereotypes: Muslim girls talk about physical activity, physical education and sport. *Asia-Pacific journal of health, sport and physical education*, 3(2), 109-122.
<https://doi.org/10.1080/18377122.2012.700691>
- Kulturdepartementet. (2014). *Kom igjen, jenter! Jenter med minoritetsbakgrunn og deltakelse i organisert idrett*. Kulturdepartementet.
https://www.idrettsforbundet.no/siteassets/idrettsforbundet/tema/inkluderin-g-i-idrettslag/rapport_minoritetsutvalg_kom-igjen-jenter-01april2014.pdf
- Kvale, S., Anderssen, T., & Rygge, J. (1997). *Det kvalitative forskningsintervju*. Ad notam Gyldendal.
- Kvale, S., Brinkmann, S., Anderssen, T. M., & Rygge, J. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju* (2. utg. ed.). Gyldendal akademisk.
- Kvale, S., Brinkmann, S., Anderssen, T. M., & Rygge, J. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg. ed.). Gyldendal akademisk.
- Lenneis, V., & Agergaard, S. (2018). Enacting and resisting the politics of belonging through leisure. The debate about gender-segregated swimming sessions targeting Muslim women in Denmark. *Leisure studies*, 37(6), 706-720.
<https://doi.org/10.1080/02614367.2018.1497682>

- Lisubila, S. (2023). *Top 20 best Muslim football players in the world right now*. Sports Brief. <https://sportsbrief.com/football/26219-top-muslim-football-players-world-now/>
- Losnegård, A. (2020). Ny rasisme-episode i norsk fotball: – Jeg blir sjokkert og veldig, veldig lei meg. *Aftenposten*. <https://www.aftenposten.no/sport/fotball/i/BIR92G/ny-rasisme-episode-i-norsk-fotball-jeg-blir-sjokkert-og-veldig-veldig-lei-meg>
- Lovell, T. (1991). Sport, Racism and Young Women. In G. Jarvie (Ed.), *Sport, Racism and Ethnicity*. Falmer Press.
- Madsen, C. (2023a). *Flere kvinnelige trenere på banen*. fotball.no. <https://www.fotball.no/trener/2023/flere-kvinnelige-trenere-pa-banen/>
- Madsen, C. (2023b). *Forsterket satsning på jentene i landslagsskolen*. Norges fotballforbund. <https://www.fotball.no/barn-og-ungdom/landslagsskolen/2023/forsterket-satsning-pa-jentene-i-landslagsskolen/>
- Magnussen, J. (2019). *8 AV 10 SPILLERE I TOPPSERIEN TJENER UNDER 100.000 KRONER I ÅRET*. VG. <https://www.vg.no/sport/fotball/i/3JVMj9/8-av-10-spillere-i-toppserien-tjener-under-100000-kroner-i-aaret>
- Massao, P. B. (2016). *Sport, race and gender : the experiences of black Norwegian athletes* [Norwegian School of Sport Sciences]. Oslo.
- Massao, P. B., & Fasting, K. (2010). Race and racism: Experiences of black Norwegian athletes. *International review for the sociology of sport*, 45(2), 147-162. <https://doi.org/10.1177/1012690210368233>
- Mean, L. J. (2010). Making Masculinity and Framing Femininity: FIFA, Soccer, and World Cup Web Sites. In *Examining Identity in Sports Media*. SAGE Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781452274904>
- Meier, M. (2015). The value of female sporting role models. *Sport in society*, 18(8), 968-982. <https://doi.org/10.1080/17430437.2014.997581>
- Mernissi, F. (2011). *Beyond the Veil: Male-Female Dynami in Muslim Society*. Saqi Books. https://books.google.no/books?id=NEchBQAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=no&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
- Myrli, T. R., & Mehus, I. (2015). Ulikhet i rekruttering og frafall i den organiserte idretten i Trondheim.
- Norges fotballforbund. (2017). *Kostnader i barne- og ungdomsfotballen. En rapport fra Norges fotballforbund*. <https://www.fotball.no/contentassets/d952a746390e43c1a5a4049e5f0d786f/kostnader-i-barne--og-ungdomsfotballen.pdf>
- Norges fotballforbund. (2022a). *Retningslinjer for barne- og ungdomsfotball. 13-17 årsklassen*. Norges fotballforbund. Retrieved 2022 from <https://www.fotball.no/barn-og-ungdom/retningslinjer-for-barne--og-ungdomsfotball/13-16-arsskassen/#Toppen>
- Norges fotballforbund. (2022b). *Strategiplan 2020-2025* <https://www.fotball.no/tema/strategiplan-2020-2023/>
- Norges fotballforbund. (2023). *Inkludering*. Norges fotballforbund. <https://www.fotball.no/fotballens-verdier/inkludering/#Toppen>

- Norges fotballforbund. (u.å.). *Trenerkompetanse*. <https://www.fotball.no/barn-og-ungdom/retningslinjer-for-barne--og-ungdomsfotball/13-16-arsskassen/trenerkompetanse/>
- Norges idrettsforbund. (2011-2015). *Idrettspolitisk dokument 2011-2015*. Norges idrettsforbund Retrieved from [https://www.idrettsforbundet.no/siteassets/idrettsforbundet/tema/om-nif/idrettspolitisk dokument2011 2015.pdf](https://www.idrettsforbundet.no/siteassets/idrettsforbundet/tema/om-nif/idrettspolitisk_dokument2011_2015.pdf)
- Norges idrettsforbund. (2019a). *Nøkkeltall - rapport 2019*. <https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/9f94ba79767846d9a67d1a56f4054dc2/20201001-nokkeltallsrapport-2019.pdf>
- Norges Idrettsforbund. (2019b). *Årsrapport 2018*. https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/a65b470317c44489b9a91e0255808ba9/nif-ar_srapport-2018.pdf
- Norges idrettsforbund. (2019-2023). *Idretten vil! Langtidsplan for norsk idrett 2019-2023*. Norges idrettsforbund Retrieved from https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/8149372c5d4d439cb1b34fc1625032f0/idretten-vil_langtidsplan-for-norsk-idrett-2019-2023_lr.pdf
- Norges idrettsforbund. (u.å.). *Dugnad*. idrettsforbundet.no. <https://www.idrettsforbundet.no/tema/retningslinjer/dugnad/#:~:text=Et%20medlem%20kan%20C2%ABbetale%20C2%BB%20seg%20ut%20av%20dugnadsarbeid&text=Idrettslaget%20kan%20i%20stedet%20for,en%20realistisk%20pris%20p%C3%A5%20arbeidet.>
- Norsk senter for forskningsdata. (u.å.). *Fyll ut meldeskjema for personopplysninger*. <https://www.nsd.no/personverntjenester/fyll-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/>
- Oslo Economics. (2022). *Forskjeller i ressursbruk mellom jenter og gutter i ungdomsfotballen /OE-rapport 2022-13*. <https://www.fotball.no/contentassets/09465e48484e4b35ad09f817e691985f/oe-rapport-2022-13-ressursbruk-i-ungdomsfotballen.pdf>
- Ozanian, M., & Teitelbaum, J. (2022). The World's Most Valuable Soccer Teams 2022: Real Madrid, Worth \$5.1 Billion, Is Back On Top. <https://www.forbes.com/sites/mikeozanian/2022/05/26/the-worlds-most-valuable-soccer-teams-2022-real-madrid-worth-51-billion-back-on-top/?sh=7985e691286b>
- Persson, M., Stefansen, K., & Strandbu, Å. (2020). Fotball som kjønnets mulighetsrom: Hvilken betydning har metafortellingen om kvinnefotball for unge jenters idrettsprosjekt? *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 44(3), 231-245. <https://doi.org/10.18261/issn.1891-1781-2020-03-05>
- Pfister, G. (2000). Doing Sport in a Headscarf? German Sport and Turkish Females. *Journal of sport history*, 27, 497-524.
- Pfister, G. (2003). Women and sport in Iran. In I. Hartmann-Tews & G. Pfister (Eds.), *Sport and Women: social issues in international perspective*. Routledge/ISCPES.
- Putnam, R. (2001). Social capital: Measurement and consequences. *Canadian journal of policy research*, 2(1), 41-51.
- Putnam, R. (2002). *Democracies in Flux: The Evolution of Social Capital in Contemporary Society* (R. Putnam, Ed.). Oxford University Press. <https://books.google.no/books?hl=no&lr=&id=24sRDAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP>

- [6&dq=robert+putnam+bridging+bonding+social+capital&ots= Q-xBJdBSb&sig=f6J kD ocqWsG9Al HOLrt0cpYA&redir_esc=y#v=onepage&q=robert%20putnam%20bridging%20bonding%20social%20capital&f=false](https://www.researchgate.net/publication/354123456)
- Rowe, N., & Champion, R. (2000). *Sports Participation and Ethnicity in England*. <https://sportengland-production-files.s3.eu-west-2.amazonaws.com/s3fs-public/sports-participation-and-ethnicity-in-england-headline-findings.pdf>
- Seippel, Ø., Sletten, M. A., & Strandbu, Å. (2011). *Ungdom og trening : endring over tid og sosiale skillelinjer* (Vol. 3/2011). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Seland, I., Persson, M., & Eriksen, I. M. (2019). *Barn og unges fritid i et kjønns- og likestillingsperspektiv*.
- Sisjord, M. K. (1993). *Idrett og ungdomskultur : Bø-ungdom i tall og tale* [Norges idrettshøgskole]. Oslo.
- Skogvang, B. O. (2014). 'Herrefotballnormen' gir ulik status for kvinner og menn som spillerfotball på elitenivå. In G. von der Lippe & H. Hognestad (Eds.), *Kjønnsrett i idrett og friluftsliv*. Novus. <https://www.nb.no/items/bd6bd62770fcc774cd8fa9ca81fee741?page=165&searchText=oaiid:%22oai.nb.bibsys.no:991444267734702202%22>
- Skogvang, B. O. (2019). Scandinavian women's football: the importance of male and female pioneers in the development of the sport. *Sport in history*, 39(2), 207-228. <https://doi.org/10.1080/17460263.2019.1618389>
- Sparkes, A. C., & Smith, B. (2014a). *Qualitative research methods in sport, exercise and health : from process to product*. Routledge.
- Sparkes, A. C., & Smith, B. (2014b). *Qualitative research methods in sport, exercise and health : from process to product*. Routledge.
- Statistisk sentralbyrå. (2023). *Fakta om innvandring*. <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/faktaside/innvandring>
- Stewart, D. J. (2005). The Greater Middle East and Reform in the Bush Administration's Ideological Imagination. *Geographical Review*, 95(3), 400-424. <https://doi.org/10.1111/j.1931-0846.2005.tb00373.x>
- Stiftelsen DAM. (2022). *New Page Oslo: Sluttrapport*. Stiftelsen DAM. <https://dam.no/prosjekter/new-page-oslo/>
- Strandbu, Å. (2006a). *Idrett, kjønn, kropp og kultur : minoritetsjenters møte med norsk idrett* [Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring]. Oslo.
- Strandbu, Å. (2006b). Idrettens betydning som flerkulturell integrasjonsarena. In *Idrett, kjønn, kropp og kultur : minoritetsjenters møte med norsk idrett*. NOVA. <https://www.nb.no/items/4422e839afacc2bd67da9b9f34e1647?page=3&searchText=integrering>
- Strandbu, Å. (2014). Uforenlige kroppskulturer? *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 5(1).
- Strandbu, Å., & Bakken, A. (2007). *Aktiv Oslo-ungdom*. O. M. U.-O. NOVA. <https://hdl.handle.net/20.500.12199/4944>
- Strandbu, Å., Bakken, A., & Sletten, M. Å. (2017). Exploring the minority–majority gap in sport participation: Different patterns for boys and girls? <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/17430437.2017.1389056>

- Strandbu, Å., Gulløy, E., Andersen, P. L., Seippel, Ø., & Dalen, H. B. (2017). Ungdom, idrett og klasse: Fortid, samtid og framtid. <https://doi.org/https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2017-02-03>
- Sæther, J.-P. (2009). *Sosial arv - utdanning, yrke og materielle kår*. https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200916/rapp_200916.pdf
- Tanggaard, L., & Brinkmann, S. (2012). *Kvalitative metoder* (1 ed.). Gyldendal Norsk Forlag.
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitative metoder* (4. utg. ed.). Fagbokforl.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitative metoder* (5. utg. ed.). Fagbokforl.
- Thorsen, K. T., & Rugkåsa, M. (1999). *Spør oss! : en systematisering av Islamsk kvinnegruppe Norge og deres løsningsorienterte metoder i arbeid blant muslimske jenter og kvinner* (Vol. 1/99). DOXA Antropologisk byrå.
- Toffoletti, K., & Palmer, C. (2017). New approaches for studies of Muslim women and sport. *International review for the sociology of sport*, 52(2), 146-163. <https://doi.org/10.1177/1012690215589326>
- Tveito, G. (2017). *Mangelen på kvinnelige topptrenere i langrenn: erfaringer fra fire profesjonelle kvinnelige trenere*
- Ugelvik, T. (2019). *Sosial kontroll* (1. ed.). Universitetsforlaget.
- Utdanningsdirektoratet. (u.å.). *Negativ sosial kontroll og æresrelatert vold*. <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/sikkerhet-og-beredskap/negativ-sosial-kontroll-og-aeresrelatert-vold/negativ-sosial-kontroll/>
- van den Bogert, K. (2022). *Street Football, Gender and Muslim Youth in the Netherlands: Girls Who Kick Back*. London: Bloomsbury Academic.
- Vescio, J., Wilde, K., & Crosswhite, J. J. (2005). Profiling sport role models to enhance initiatives for adolescent girls in physical education and sport. *European Physical Education Review*, 11(2), 153-170. <https://doi.org/10.1177/1356336X05052894>
- Vogt, K., & Rasmussen, T. (2022). *Fundamentalisme*. Store norske leksikon. <https://snl.no/fundamentalisme>
- Vålerenga samfunn. (2023). *Fargerik fotball*. vif-samfunn.no. <https://vif-samfunn.no/motrasisme/fargerik-fotball/>
- Walseth, K. (2006). Young Muslim Women and Sport: the Impact of Identity Work. *Leisure studies*, 25(1), 75-94. <https://doi.org/10.1080/02614360500200722>
- Walseth, K. (2008). Bridging and bonding social capital in sport-experiences of young women with an immigrant background. *Sport, education and society*, 13(1), 1-17. <https://doi.org/10.1080/13573320701780498>
- Walseth, K. (2011). Minoritetsjenter i idretten - status og utfordringer. In D. V. Hanstad, G. Breivik, M. K. Sisjord, & H. B. Skaset (Eds.), *Norsk idrett - indre spenning og ytre press* (pp. s. 355-369). Akilles.
- Walseth, K. (2016). Sport and integration discourse in Norway. In A. Testa & M. e. Amara (Eds.), *Routledge research in sport, culture and society* (Vol. 50, pp. 161-175). Routledge.

- Walseth, K., & Fasting, K. (2003). Islam's View on Physical Activity and Sport: Egyptian Women Interpreting Islam. *International review for the sociology of sport*, 38(1), 45-60. <https://doi.org/10.1177/1012690203038001727>
- Walseth, K., & Strandbu, Å. (2014). Young Norwegian-Pakistani women and sport: How does culture and religiosity matter? *European Physical Education Review*, 20(4), 489-507. <https://doi.org/10.1177/1356336x14534361>
- Weller, S. (2010). Young people's social capital: complex identities, dynamic networks. *Ethnic and racial studies*, 33(5), 872-888. <https://doi.org/10.1080/01419870903254653>
- Østby, L., & Dalgard, A. B. (2017). 4 prosent muslimer i Norge? <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/4-prosent-muslimer-i-norge--329115>

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide

Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring til foreldre/foresatte

Vedlegg 3: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring til informanter

Vedlegg 4: Vurdering og godkjenning for behandling av personopplysninger fra Norsk senter for forskningsdata (NSD)

Vedlegg 1

Intervjuguide

Innledning:

Tusen takk for at du ville delta i mitt forskningsprosjekt.

Formålet med intervjuet er å frembringe kunnskap som kan gi en dypere forståelse av sammenhengen mellom kjønn, religion, og deltakelse i fotball, samt peke på mulige faktorer som spiller inn for deltakelse i fotball for unge muslimske jenter.

Ønsket mitt er å rette søkelyset mot viktigheten av mangfold og inkludering i fotballen. Jeg vil behandle alt datamateriale konfidensielt og du vil bli anonymisert slik at du ikke vil kunne bli gjenkjent.

Jeg vil begynne med å spørre deg litt om din bakgrunn, så litt om dine erfaringer og opplevelser fra fotballen, før jeg stiller noen spørsmål om religion og idrett, familie, diskriminering og så skal vi avslutte med å snakke litt om fremtiden. Det er bare å si ifra underveis dersom noe skulle oppfattes som ubehagelig eller vanskelig å snakke om.

Her finnes ingen riktige eller gale svar, så her er det bare å svare det man tenker, så godt man klarer.

Sosial bakgrunn og møtet med idrett:

Hvor gammel er du?

Hvem er dine forbilder i fotballen?

Kan du fortelle litt om oppveksten din?

Da du ønsket å begynne å spille fotball, hvem hjalp deg å komme i gang?

Kan du fortelle om din fotballkarriere så langt, fra du begynte og frem til nå?

Kan du beskrive hvordan en vanlig dag ser ut for deg?

Hva gjør du når du ikke spiller fotball?

Kan du fortelle litt om tidligere fritidsaktiviteter? Hva drev du med før du begynte med fotball? Og driver du med noen andre fritidsaktiviteter nå?

Kjenner du til Norges fotballforbunds visjon «Fotball for alle – glede, drømmer og fellesskap»?

- Hvis ja: Hva tenker du om dette?
- Hvis nei: Forklar konseptet og spør hva hun tenker.

Forklaring på NFFs visjon hentet fra Norges fotballforbund (2023):

Norges fotballforbunds visjon «Fotball for alle – glede, drømmer og fellesskap» forplikter organisasjonen til å legge forholdene til rette for at alle som vil skal få delta i fotballen. De legger vekt på at fotballagene er viktige møteplasser for folk og sier at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal inkluderes i NFFs ordinære aktiviteter. Fotballen skal også gjenspeile befolkningen i Norge, noe som betyr et særskilt fokus på både nyankomne flyktninger og nybosatte.

Barn, unge og foreldre med minoritetsbakgrunn er underrepresentert i fotball, så NFF har utarbeidet flere verktøy som klubbene kan bruke for å nå ut til denne målgruppen. Disse verktøyene innebærer for eksempel rekruttering av jenter, øke foreldredeltakelse, inkludere nybosatte, styrking av samarbeid mellom asylmottak og klubber og økning av mangfold i krets og klubb.

Hva tenker du om å se på fotball på TV? Er dette noe du har gjort i det siste?

- Hvor mange av disse kampene har vært med kvinnelige spillere?

Erfaringer fra deltakelse i et (eller flere) fotballag:

Hva gjorde at du hadde lyst til å begynne å spille fotball?

Hvordan trives du i din fotballklubb?

Hvilken rolle har din trener spilt for din opplevelse av å være fotballspiller?

Hvilken rolle har dine medspillere hatt for din opplevelse av å være fotballspiller?

Hvordan er laget deres fordelt med tanke på etnisitet?

Hva synes du om treningstidene deres?

Hvilken betydning har god kvalitet på treningsøktene for din motivasjon til å spille fotball?

Får dere trene og spille kamp i de klærne dere vil, eller finnes det regler?

Hvilke tanker har du gjort deg opp om klubben din når det kommer til integrering?

Hvordan opplever du kroppsøvingstimene på skolen, sammenlignet med å være på fotballtrening?

Religiøsitet og idrettsdeltakelse:

På hvilken måte opplever du at det å være muslim kan påvirke din deltakelse i fotball? (Er det mange andre med muslimsk bakgrunn på laget ditt?)

Hvor religiøs anser du deg selv, sammenlignet med dine muslimske lagvenninner?

Jeg har selv spilt fotball siden jeg var liten, og har i oppveksten spilt med flere muslimske jenter som var relativt gode på aldersbestemt nivå. Men da jeg etter hvert satset fotball og begynte å spille på seniornivå og senere i Toppserien, la jeg merke til at det ikke var noen «åpne» kvinnelige spillere med muslimsk bakgrunn på toppnivå. Hva tror du kan være grunner til dette?

I dagens samfunn beveger fotballen på kvinnesiden seg sakte, men sikkert fremover, og vi får stadig nye og større profiler blant spillere i Norge og i utlandet. Dette gjør at unge jenter i dag har kvinner de kan se opp til. Det finnes likevel ikke noen kjente kvinner som også er muslimer i Norges- eller verdenstoppen, som unge muslimske jenter kan relatere til i dag. Hva er dine tanker om dette?

Vi har jo snakket litt om dette med at muslimske jenter er underrepresentert i idretten i Norge i dag. Hvis du tar utgangspunkt i venner, bekjente og dine egne erfaringer, hva tror du kan være grunnen til at det er slik?

Utdanning var også uaktuelt for en tid tilbake siden

Familie:

Hvordan kommer du deg til trening?

Hvor mange i din familie kommer vanligvis for å se på kampene dine?

I hvilken grad hjelper familien deg med å gjøre det mulig å spille fotball? Kjøring til kamp, kjøp av utstyr, div. tilrettelegging?

Hva er din families tanker omkring din deltakelse i organisert fotball?

I hvilken grad preger det deg hva familien din synes om dine valg i livet ditt?

Hva tror du foreldrene dine hadde syntes dersom du fortalte at du ønsker å satse på fotball?

Diskriminering:

Hvordan tror du at jenter i denne klubben har det, sammenlignet med guttene?

- Er det forskjeller på treningene? Støtteapparat, treningstider, antall treninger, satsing, utstyr, fasiliteter osv.

Hva tror du er grunnen til at herrefotball er mer populært blant publikum enn kvinnefotball?

- Hva har dette å si for om du velger å satse på fotball eller ikke?

Ta frem bilde av Qatar-saken og spør Hva er dine tanker om dette?

Hva er dine erfaringer med tanke på diskriminering i forbindelse med idrettsdeltakelse?

Rasisme er også en annen form for diskriminering som har fått oppmerksomhet de siste årene. Idrettsforbundet har hatt kampanjer som #STOPP og NISO har drevet kampanjen GI RASISME RØDT KORT. Hvilke erfaringer har du med rasisme i ditt liv?

Hvor mye tror du sosial bakgrunn og kjønn har å si for hvilke muligheter man har som fotballspiller? Med sosial bakgrunn mener jeg hvor du kommer fra, hvem som er foreldrene dine, hvilken kultur og religion du har vokst opp i osv.

Fremtiden:

Hvilke mål har du for ditt fremtidige liv?

Hvilke mål har du satt for deg som fotballspiller?

Hvis jeg skulle fulgt deg de neste fem årene, hva hadde jeg sett at du hadde prioritert i livet ditt, med tanke på fritid, venner, familie, skole, fotball, jobb osv.? Hvorfor?

Hva tror du skal til for at flere muslimske jenter skal begynne å spille fotball i fremtiden?

Avslutning:

Da begynner vi å nærme oss slutten på intervjuet, men før vi går ønsker jeg å spørre deg om du kan trekke frem det du mener er de viktigste punktene fra det vi har snakket om her i dag.

Er det noe du ønsker å legge til som du tenker vi ikke fikk snakket om eller snakket nok om?

Kjenner du noen andre jenter mellom 13-16 år fra andre klubber som du tror ville vært interessert i å stille til intervju?

Videre lurer jeg på om det er greit for deg at jeg kontakter deg dersom det skulle bli aktuelt?

Da gjenstår det bare å nok en gang si tusen takk for at du stilte opp og så håper jeg at det har vært en fin opplevelse.

Vedlegg 2

Til foreldre/foresatte

Vil du la din datter delta i forskningsprosjektet:

Unge muslimske jenters møte med norsk ungdomsfotball

- Hvilke muligheter og barrierer erfarer muslimske jenter i 13-16 årsalderen som fotballspillere i Norge?

Jeg ønsker å snakke med din datter som har verdifull kunnskap og erfaringer om et tema som vi trenger mer kunnskap om. Dette er et spørsmål til deg om å la din datter delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å frembringe kunnskap som kan bidra til bedre innsikt i hvordan unge muslimske jenter i Norge opplever deltakelse i et fotballag. I dette skrivet vil du kunne lese om forskningsprosjektet og få informasjon om formålet med prosjektet, i tillegg til hva deltakelse vil innebære for din datter.

Formål

Regjeringen og Norges idrettsforbund mener at deltakelse i idrettslag kan bidra til integrering og mangfold i lokalsamfunnet. Likevel er muslimske jenter og kvinner underrepresentert i norsk idrett. Formålet med prosjektet er å frembringe kunnskap som kan gi en dypere forståelse av sammenhengen mellom kjønn, religion og fotball, samt peke på mulige faktorer som spiller inn for deltakelse i fotball for unge muslimske kvinner. Jeg ønsker å rette søkelyset mot viktigheten av mangfold og inkludering i fotballen. I den forbindelse ønsker jeg å intervju unge muslimske jenter som aktivt spiller fotball i dag.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Norges idrettshøgskole er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Din datter får spørsmål om å delta fordi hun er jente mellom 13-16 år, spiller fotball aktivt og har muslimsk bakgrunn, som vil si at hun har de erfaringene og kunnskapen jeg trenger for å kunne svare på oppgavens problemstilling.

Hva innebærer det for deg å delta?

Dersom din datter velger å delta i prosjektet, innebærer det at hun stiller til intervju. I intervjuet vil hun for eksempel få spørsmål om hennes erfaringer med deltakelse i fotball, hennes mål for fotballen, inkludering og eventuelle utfordringer. Jeg vil ta lydopptak og notater fra intervjuet, for at informasjonen skal bli så korrekt som mulig. Denne informasjonen vil anonymiseres, og det vil ikke være mulig å gjenkjenne din datter eller andre personer, som foreldre, familie eller trenere.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis din datter velger å delta, kan dere når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle hennes personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for dere hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke dere. Det vil heller ikke påvirke din datters posisjon på fotballaget.

Din datters personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker personopplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om din datter til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

De som vil ha tilgang til hennes opplysninger er studenten som gjennomfører masterprosjektet og veileder for masterstudenten.

For å sikre at personopplysningene til din datter er trygge vil navnet og kontaktopplysningene hennes erstattes med en kode. Koblingen til hennes personopplysninger gjøres via en kodenøkkel som lagres i et låst skap på Norges idrettshøgskole, på et annet sted enn datasettet.

Navn på databehandler som skal samle inn, bearbeide og lagre data er masterstudent Normann.

Din datter som deltaker vil bli helt anonymisert i publikasjon av oppgaven og det er bare anonymisert informasjon som kommer frem av intervjuet som vil bli publisert.

Hva skjer med personopplysningene når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes ca. 30.09.2023. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med din datters personopplysninger anonymiseres og kodenøkkelen med disse dataene vil slettes, slik at det ikke er mulig å identifisere enkeltpersoner i prosjektet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om din datter?

Vi behandler opplysninger om din datter basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Norges idrettshøgskole har personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Din datters rettigheter

Så lenge hun kan identifiseres i datamaterialet, har dere rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om henne, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om din datter som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om henne
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av din datters personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Norges idrettshøgskole ved Louise Normann, tlf: 97944515
- Vårt personvernombud: Rolf Haavik hos Habberstad: personvernombud@nih.no

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53211500.

Med vennlig hilsen

Fiona Dowling (Professor/veileder)

Louise Skogmo Normann (Masterstudent)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt, lest og forstått informasjon om prosjektet «*Unge muslimske jenters møte med norsk ungdomsfootball*» og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- ◆ å la min datter delta i intervju
- ◆ at min datters personopplysninger anonymiseres og lagres til prosjektslutt
- ◆ at det publiseres anonymisert data fra min datters deltakelse i intervju

Jeg samtykker til at min datters opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltakers foresatte, dato)

Vil du delta i forskningsprosjektet:

Unge muslimske jenters møte med norsk ungdomsfotball

- Hvilke muligheter og barrierer erfarer muslimske jenter i 13-16 årsalderen som fotballspillere i Norge?

Jeg ønsker å snakke med deg som har verdifull kunnskap og erfaringer om et tema som vi trenger mer kunnskap om. Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å frembringe kunnskap som kan bidra til bedre innsikt i hvordan unge muslimske jenter i Norge opplever deltakelse i et fotballag. I dette skrivet vil du kunne lese om forskningsprosjektet og få informasjon om formålet med prosjektet, i tillegg til hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Regjeringen og Norges idrettsforbund er begge overbevist om at deltakelse i idrettslag kan bidra til integrering og mangfold i lokalsamfunnet. Likevel er muslimske jenter og kvinner underrepresentert i norsk idrett. Formålet med prosjektet er å frembringe kunnskap som kan gi en dypere forståelse av sammenhengen mellom kjønn, religion og fotball, samt peke på mulige faktorer som spiller inn for deltakelse i fotball for unge muslimske kvinner. Jeg ønsker å rette søkelyset mot viktigheten av mangfold og inkludering i fotballen. I den forbindelse ønsker jeg å intervju unge muslimske jenter som aktivt spiller fotball i dag.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Norges idrettshøgskole er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta fordi du er jente mellom 13-16 år, spiller fotball aktivt og har muslimsk bakgrunn, som vil si at du har de erfaringene og kunnskapen jeg trenger for å kunne svare på oppgavens problemstilling.

Hva innebærer det for deg å delta?

Dersom du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du stiller til intervju. I intervjuet vil du for eksempel få spørsmål om dine erfaringer med deltakelse i fotball, ditt hverdagsliv, hvorfor du spiller fotball, inkludering og eventuelle utfordringer. Jeg vil ta lydopptak og notater fra intervjuet. Denne informasjonen vil anonymiseres, slik at det ikke er mulig å gjenkjenne hverken deg, treneren din eller familien din.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Det vil heller ikke påvirke din posisjon på fotballaget.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. De som vil ha tilgang til dine opplysninger er studenten som gjennomfører masterprosjektet og veileder for masterstudenten.

For å sikre at personopplysningene dine er trygge vil navnet og kontaktopplysningene dine erstattes med en kode. Koblingen til dine personopplysninger gjøres via en kodenøkkel som lagres i et låst skap på Norges idrettshøgskole, på et annet sted enn datasettet.

Navn på databehandler som skal samle inn, bearbeide og lagre data er masterstudent Louise Normann. Du som deltaker vil bli helt anonymisert i publikasjon av oppgaven og det er bare anonymisert informasjon som kommer frem av intervjuet som vil bli publisert.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes når oppgaven blir godkjent av instituttet, ca. 31.12.2023. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger anonymiseres og kodenøkkelene med disse dataene vil slettes, slik at det ikke er mulig å identifisere enkeltpersoner i prosjektet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Norges idrettshøgskole har personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Norges idrettshøgskole ved Louise Normann, tlf: 97944515
- Vårt personvernombud ved NIH: Rolf Haavik hos Habberstad:
personvernombud@nih.no

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53211500. Med vennlig hilsen

Fiona Jane Dowling (Forsker/veileder)

Louise Skogmo Normann (Masterstudent)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt, lest og forstått informasjon om prosjektet «Unge muslimske jenters møte med norsk ungdomsfotball» og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- ◆ å delta i intervju
- ◆ at mine personopplysninger anonymiseres og lagres til prosjektslutt
- ◆ at det publiseres anonymisert data fra min deltakelse i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 4

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

30.11.2022, 11:27

[Meldeskjema](#) / [Unge muslimske jenters møte med norsk ungdomsfotball - Hvilke m...](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer 453150	Vurderingstype Standard	Dato 29.11.2022
----------------------------------	-----------------------------------	---------------------------

Prosjekttittel

Unge muslimske jenters møte med norsk ungdomsfotball - Hvilke muligheter og barrierer erfarer muslimske jenter i 13-16 årsalderen som fotballspillere i Norge?

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges idrettshøgskole / Institutt for idrett og samfunnsvitenskap

Prosjektansvarlig

Fiona Jane Dowling

Student

Louise Skogmo Normann

Prosjektperiode

25.08.2022 - 31.12.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Særlige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Uttrykkelig samtykke (Personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 31.12.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

OM VURDERINGEN

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

VIKTIG INFORMASJON TIL DEG

Du må lagre, sende og sikre dataene i tråd med retningslinjene til din institusjon. Dette betyr at du må bruke leverandører for spørreskjema, skylagring, videosamtale o.l. som institusjonen din har avtale med. Vi gir generelle råd rundt dette, men det er institusjonens egne retningslinjer for informasjonssikkerhet som gjelder.

VURDERING AV BEHOV FOR DPIA

Det behandles særlige kategorier av personopplysninger om sårbare registrerte. Personverntjenester vurderer at det er behov for å gjøre en personvernkonsekvensvurdering, jf. artikkel 35 nr.1, basert på en helhetsvurdering der vi vektlegger følgende momenter:

- Frivilligheten ivaretas
- Det innhentes samtykke fra foreldre til barnas deltakelse og gis informasjon
- Varigheten er begrenset

<https://meldeskjema.nsd.no/vurdering/635ba294-ee9c-406c-9ad2-387746ab5087>

Side 1 av 3

- Prosjektet har oversiktlig dataflyt og opplysningene lagres sikkert

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige personopplysninger og særlige kategorier av personopplysninger om religion og etnisk opprinnelse frem til 31.12.2023.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de foresatte til behandlingen av personopplysninger om barna. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte/foresatte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være de foresattes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

Behandlingen av særlige kategorier av personopplysninger er basert på uttrykkelig samtykke fra den foresatte, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a og art. 9 nr. 2 a.

PERSONVERNPRINSIPPER

Vi vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at foresatte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte og deres foresatte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert/foresatt tar kontakt om sine/barnets rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

Ved bruk av databehandler (spørreskjemaleverandør, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke typer endringer det er nødvendig å melde:

<https://www.nsd.no/personverntjenester/fyll-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>. Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson hos oss: Sturla Herfindal

Lykke til med prosjektet!